


# GATEØVISA

Vår/sommer 2009

Kr. 35,-



**Krisa som reddet verden**  
**GA møter Piratpartiet**  
**Reisebrev fra Udan Farm**  
**Anti-Zeitgeist**  
**Rune Slagstad**

# Krisa som reddet verden

Finanskrisa har gjort mer for å redusere CO<sub>2</sub>-utslippene enn alle andre, nølende tiltak til sammen

Are Hansen

Finanskrisa går sin gang, og vil nok gripe dypere og vare mye lenger enn de første optimistiske kommentarene spådde. Den viser tydelig hvor absurde utslag vår kapitalistiske økonomi kan gi: produksjon og forbruk stopper opp, ikke fordi det plutselig er mangel på råvarer, fabrikker, arbeidere eller kunder, men fordi det private bankvesenet har sluttet å låne ut penger. Selv solide bedrifter med kundeskarer som skriker etter varene deres må stenge fabrikken og si opp arbeiderne, fordi de ikke lenger som før får lån til innkjøp av råvarer som så betales tilbake når de ferdige produktene er omsatt. Enn så lenge er dette er snøball som ruller seg større og større og drar med seg stadig større deler av verdensøkonomien.

Denne skaper problemer for millioner av vanlige mennesker som ikke lenger har noen lønnsinntekt. Men for planetens hardt prøvede økosystemer, for Livet med stor L er dette godt nytt. Produksjonen og dermed alle miljø-ødeleggelsene fra utvinning av råvarer stuper bratt, og dermed også utslippene av forurensning. Finanskrisa har gjort mer for å redusere CO<sub>2</sub>-utslippene enn alle andre, nølende tiltak til sammen!

## Grønne pakker

Men den er bra for miljøet på andre måter også. I redsel for stor arbeidsløshet og dermed misfornøyde velgere har nesten alle lands regjeringer panisk satt i gang store redningspakker for økonomien, der milliarder pumpes ut av det offentlige for å skape arbeidsplasser. Håpet er at dette skal dra i gang det private næringslivet igjen. Om det kommer til å virke er foreløpig helt uvisst, men det gir ihvertfall store miljøgevinster. Finanskrisen kom på et veldig bra tidspunkt, etter flere år med stort mediafokus på klimaforandringene og behovet for å gå bort fra fossilt brensel som olje og kull. I jakten etter noe å sette alle de arbeidsløse til seiler nå utbygging av fornybare energikilder opp på dagsordenen. Dette er jo uansett noe som trengs, og er populært i befolkningen. Selv hardbarka markedsfundamentalister tør ikke nå protestere for mye mot denne voldsomme økningen i offentlige utgifter og aktivitet.

Den norske krisepakke i januar innebar bl.a. en dobling av budsjettet til energiøkonomisering, mer til forsøkene på CO<sub>2</sub>-fangst fra kraftverk, mer til tog, utbygging av 5000 ladestasjoner til el-biler, og endelig en del penger til forskning og testanlegg for vindmøller til havs – dog altfor lite

og altfor seint, slik det alltid er med vårt konservative Arbeiderparti.

## USA blir moderne

Men mye viktigere er de politiske konsekvensene finanskrisa ga i verdens største økonomi, USA. Det er ingen tvil om at bekymring for arbeidsplasser bidro sterkt til at Demokratene vant valget, og at når markedet bryter sammen så flokker man seg rundt det offentlige. Regimet til George Bush var kanskje den siste krampetreknningen for interessene til den gamle, bokstavelig talt fossile økonomien basert på olje, og de enorme utgiftene til røverkriger den krevde. For selvom Obama slett ikke er så radikal som mange norske kommentatorer har hauset ham opp til i sin eufori, så representerer han likevel mer moderne og realistiske deler av den amerikanske overklassen enn det Bush gjorde. De forstår at klimakrisen er reell og ikke blir borte av å fornekte den, og at avhengigheten av importert olje er en mye større trussel mot nasjonal sikkerhet og fortsatt profit enn en håndfull islamistiske tullinger med maskingevær og bomber. Republikanerne lever for mye i sin ideologiske fantasiverden, med kristen-fundamentalistisk fokus på tøvede ideer om sivilisasjons-kamp mot islam og en metafysisk tro på markedliberalismen. Det kommer ikke til å bli noen grunnleggende endringer i hvem som er rike og hvem som er fattige i USA under Obama, men Demokratene har i større grad en sosial-demokratisk innsikt i at det er grenser for hvor fritt du kan la de superrike forsyne seg av landets verdier før økonomien og samfunnet bryter sammen – slik

vi nå ser med finanskrisen.

## Miljø som nødsarbeid

Mer fri fra troen på at private markeder alltid virker best, forstår Obama at dagens høy-teknologiske kapitalisme ikke kan styres etter frihandelsprinsipper fra 1870. En krisepakke på astronomiske 787 milliarder offentlige dollar blir nå sluppet fri, og stort som landet er inneholder pakka også verdens hittil største miljø-budsjett. Bare til energi skal det brukes 50 milliarder dollar. Mesteparten til å oppgradere USAs gammeldagse kraftlinjer, noe som i tillegg til å redusere dagens store tap også vil muliggjøre at f.eks. solkraft fra fjerntliggende ørkenområder kan fraktes dit folk bor. Budsjettvinnere er også forskning og utbygging av fornybare energikilder, penger til opprydding av radioaktivt avfall og enøk-støtte til etterisolering av private hjem i normal prisklasse. Dette vil monne, både direkte miljømessig og ved å sette i gang etterspørsel og hele industrier rundt karbon-fri energiproduksjon.

Når samfunnets fokus nå rettes mot dette, popper det stadig oftere opp smarte hoder med løsninger. Overraskende effektive, billige og lavteknologiske innretninger for å skaffe vann og dyrke planter i ørkenstrøk kan du lese om på side ??? Kanskje det ikke blir helt umulig å gjøre Sahara grønn likevel – det ville utgjøre en sårt tiltrengt svamp som kunne suge opp igjen store mengder CO<sub>2</sub> fra atmosfæren. Og ikke minst produsere vann, mat og eventuelt biodrivstoff for en stadig større og sulten verdensbefolkning.

Gateavisa tar også personlig ansvar, og har flyttet på landet i USA for å lære hvordan man selv lokalt og miljøvennlig kan skaffe seg det man trenger av mat, energi og venner! Rapport fra livet der så langt finner du på side ???

Og jaggu ble det ikke en slant til Amerikas fattige i krisepakka også! Ikke spektakulært sett fra denne siden av Atlanteren, men en reell bedring av levkår og mulighet for utdanning og hus også for dem utenfor middelklasse-suburbia. USA tar dermed noen skritt nærmere det man forventer som et minimum av en moderne industristat.

Men alle pengene, hvor kommer de fra egentlig? Vel, det blir jo en del å spare på den varslede tilbaketrekingen fra Irak – og resten av penga bare trykker de opp i sentralbanken, og lar Kina og framtidens generasjoner betale de reelle kostnadene. Med et kanskje urealistisk håp om at det vil få bankene og næringslivet i gang igjen, slik at skatteinntektene øker.

Finanskrisa frir oss altså ikke bare fra George Bush-er og Siv Jensen-er, men sparker også endelig vår sivilisasjon i gang med å overleve langsiktig på denne

GATEØVISA

Hjelmgate 3  
0355 OSLO

Tlf.: 22 45 68 96

gateavisa@gateavisa.no

www.gateavisa.no

Alle er velkomne som medlemmer i redaksjonen. Ta kontakt!

Redaksjonen i dette nummeret: Bjarne Benjaminson, Pål Flakk, Pelle, Kris Guttssønn, Are Hansen, Harald Medbøe, Anita Nyholt.

Baksiden: Harald Medbøe

Støttet av Norsk Kulturråd. Takk til alle bidragsytere og gateselgere!

Innsendte bidrag mottas med takk! (bortsett fra dikt, som brennes ved en enkel seremoni hver fullmåne)

Copyleft © 2009

Kopier så mye du vil, så lenge du ikke tjener penger på materialet og oppgir kilde.

Utgave nr. 186. Trykk: Arbeidets Rett, Røros. Opplag: 4000



planeten, i samfunn med et minimum av menneskelig anstendighet. Vi sier igjen: hurra for finanskrisen!

(Noen vil nok innvende at det er lett for oss å si, her vi sitter på toppen av verdensøkonomien godt polstret mot virkeligheten med alle oljepengene våre. Og det har de helt rett i 8-)



# Mens vi venter på en ny verden: en kontrafaktisk apokalypse

Det var da miljø- og utviklingsminister Erik Solheims elskerinne, Siri Lanka, ringte til Snåsamannen at det hele begynte å skje: Den tilårskomne kallen hadde ikke lenger kontroll over sine krefter, som kokte over og utløste en global kjernekjernisk blow out.

Jostein Mosnes

I

håp om å kunne stabilisere planeten, la Snåsamannen panisk sine notorisk omtalte glødende hender på en kortbølgeradio.

Men radioen smeltet straks ned etter å ha sendt ut kaosfrekvenser, som blant annet rammet moralljernelappene til verdens hijab- og burkababes og oppladet disse til euforiske transformatorer med formidabel tiltrekningskraft. Fundamentalfromme menn ble bragt til forplantningshysteri, og orgastiske crescendoer ble raskt til helvetesild som tente en agnostisk vekkelse over hele kloden. I løpet av formiddagen var de fleste katedraler, moskeer, templer, bedehus og bønnetelt omgjort til sinnsykeasyler, mens apotekene delte ut A- og B-preparater gratis til dem som ennå var mentalnormale nok til å forstå at verden ville gå til helvete,

lunge før Kveldsnytt.

Forøvrig fant et utall utrolige hendelser sted denne dagen, og vi velger å referere noen av dem som kontrafaktisk lar seg dokumentere: Erik Solheim fikk visjoner om en ny(!) utenrikspolitisk triumf, og dro sammen med sin Siri Lanka til Sør-Amerika, hvor han ga bort hele Oljefondet til Inkaindianerne, slik at disse kunne kjøpe seg politisk korrekte sanghefter og nye kart over Norge, som brått var blitt det førende land i verden og humanismens og etikens storvokter (i hvert fall for noen timer...).

Uheldigvis ble Norges forsvarsminister satt i husarrest i Pentagon omtrent samtidig, da amerikanerne ville ha betalt for våre nye kampfly og de oppdaget at det ikke lenger var dekning på gullkortet til Kristin Halvorsen...

I Bagdad hadde en skuespiller i Supermann-drakt, som opptrådte for de amerikanske styrkene, overraskende fått i seg Snåskraft via en colaautomat, og fløy lekende i mac 1-fart mellom minareter og antiluftskyts. Dermed begynte titusener tungt bevæpnede amerikanere en dødelig jakt på alle som eide orientalske tepper, som man mente sikkert ville forvandles til flyvende tepper.

I Oslo var det for så vidt ingen som reagerte på at Kongen og regjeringen slo seg ned ved en uteservering på Grønland, hvor de avholdt statsråd, og spanderte medbragt alko-

hol på tilfeldige gjester etter å ha opphevet alle skjenke- og lukkelover. Og da statsråd var over kastet ministrene sine kostbare ur oppi hatten til en vantro rumensk tigger, mens Kongen sørget for fire piratdrosjer og party på Slottet.

Men på Bagatelle i Bygdø Allé ble det desto mer oppstandelse da Snåskraften slo ned i milliardær Christen Sveaas: Et mutert homogent energifelt forflyttet ham til Kiwi på Solli Plass, hvor han kjøpte seg sjokkrosa grilldress samt et lass frossenpizza. Da han etterpå stormet tilbake til restauranten og tvang rå Grandiosa i Hellstrøm og alle gjestene, raknet sceneteppet i operaen i Bjørvika på tvers. Flytoget hoppet over på T-baneskinnene og raste langs Holmenkollbanen, hvor togets vibrasjoner forplantet seg til hånden til Toralf Maurstad, som mistet to Viagra ned i svelget på en teaterskolestudent mens hun ventet på noe helt annet...

Megapulsarene fra Bagatelle var som skrikene fra millioner av pinte vestkantsjeler, og de første jordiske signaler som noen gang nådde utover Melkeveien. De angrep Andromeatåkens ytterkanter som begynte å gå i oppløsning.

Da bråvåknet de intergalaksiske guder fra sitt hvile, etter en to hundre millioner års range!

De normalt så lystige guder, ble aldeles rasende da de forstod at et tvangsforet selskap i en nokså oppskrytt servering på

den fjerne utposten Tellus, var i ferd med å ødelegge Universets kvanteharmoni. Og da de i tillegg kunne spore elendigheten til den utrettelige Snåsamannen og hans tukling med Kraften, rant berget over for de pur unge intergalaksiske allmektige, som hatet problemer og aller helst likte å more seg, og sove lenge ut etterpå.

Nå var gudene blitt dritt lei hele Universet de engang hadde skapt, og bestemte seg til å fortære alt sammen, ned til siste måne og meteor. Forøvrig ville også noen hundretalls milliarder avanserte sivilisasjoner forsvinne ned i gudenes gap, og menneskeheten skulle aldri få oppleve denne formidable eksistens av kosmisk liv og intelligens – alt takket være en metafysisk rallekall oppe i Trøndelag.

En av gudene foreslo spøkefullt at de skulle ete opp Universet i Snåsa, hvor elendigheten hadde startet, men han ble raskt nedstemt. I stedet valgte gudedefølget Theaterkafeens urbane wienereleganse, i tilfeldig selskap med de absolutt siste vesener som overhodet kom til å eksistere: Champagneglade Wenche Foss, den hedonistiske supertankreder Fredriksen (som egentlig skulle vært på Kypros) samt en kelner som ennå trodde på et liv etter stengetid. Han ble forøvrig førstemann ut da de vel forsynte guder blottet sine lender og ejakulerte det nyfortærte kosmiske måltid inn i evighetens siste sorte hull.

## Om baksiden

Michael Phelps er historiens største gullmedaljevinner, med til sammen fjorten gullmedaljer. Som en følge av at han ble fotografert mens han røykte en bong med godsaker i, valgte Kelloggs å fjerne alle cornflakespakker med bilder av ham fra hyllene. Gateavisa bringer denne sportshelten tilbake der han hører hjemme, som en hedersmann som både kan og vil!

## Minus til alle

Bjarne Håkon Hansen. Hva er d m ham? Gratis heroin til de heroinnarkomane? Eller heroinister eller junkier eller hva nå de kalles?

Skal virkelig myndighetene dele ut heroin til de avhengige? Hva m konsekvensene av dette? Dette skal vi se litt nærmere på. Altså stiller d seg slik ifølge BHH at man vil få bedre styring m overdosedødsfall o.l. ved at man gir dopet gratis. Selv om d finnes Haisommer en to tre, finnes d bare liv én. Ingen nr. To (hvis man da ikke er hindu). Dette er kanskje ikke en så inngående analyse, som d kanskje kan se ut som om d er. Men

Hva m gratis alkohol til alkoholikerne? Sliter også m dårlig stigma og dårlig råd? Gi gamblerne penger, spør du meg. Så kan de spillr mer. Gi staten mer inntekter. Gullgruva Norsk Tipping ville få flere midler å dele ut til idretten og frivillige organisasjoner. Og hva m hasjdamperne? GRATIS piper på Yougstorget!

PS: Vi er alle avhengige av brød. Skal vi også få dette gratis?

PPS: Nok sirkus for skattepenga. Gi oss en reell narkopolitikk!

**Atle Waage**

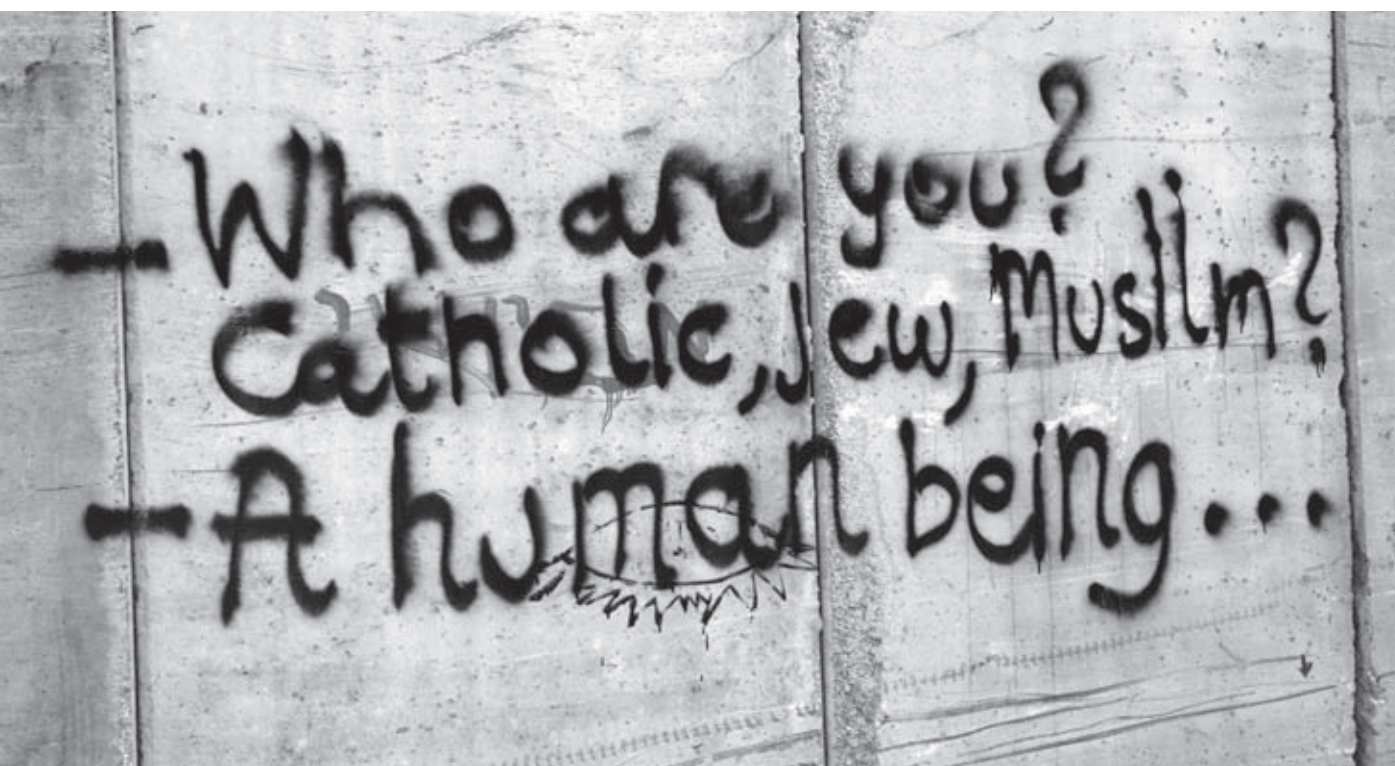


# Hva er en jøde?

## Hva faen er et folk?

Jødehat? Vinterens medieoppdrag om “økende jødehat i Norge” virker overraskende.

Én ting er at det høyre-ekstreme instituttet Center for Public Affairs i Jerusalem kaller Norge et jødefiendtlig land fordi regjeringen tillot seg å kritisere noen av Israels handlinger; det var ventet.



Graffiti på israelsk side av muren rundt Vestbredden. Foto: Pål Flakk.

### Are Hansen

Det finnes selvfølgelig masse sleipe politikere uten noen form for normal moral også i Israel, som gjerne banalt kjører avledningsknepet å påstå at kritikk av en *stat* sin politikk skulle være hat mot et helt *folk*. Pleazze... vi er ikke barn lenger, og vi er ikke idioter.

Mer overaskende er hjemlige utspill, nå nylig fra Mona Levin. Kritikken fra Levin ble fremsatt under og etter debattprogrammet Tabloid på TV 2. Der sa hun rett ut at Kåre Willoch viser «rasisme og hat mot jøder». Mona har sett seg lei, hun synes at Kåre viser en negativ innstilling til Israel, og også mot jøder generelt. Hun ser hvordan han hisser seg opp når han prater om det, blir rød i kinnene og hard i blikket.

Jaja, mulig det. Jeg kjenner ikke Kåre. Men Mona roter noe utrolig selv. I en kronikk i Aftenposten i januar sauser hun sammen og bytter definisjoner gjennom teksten. Hun klarer heller ikke å skille Israel – en *stat* – fra “jøder”, et *folk*.

På meg virker dette merkelig. Økende jødehat i Norge? Mona snakker om frykten hun har følt helt fra barndom som jødisk barn, og at skepsis til jøder bare har økt siden den gang. Det stemmer ikke med min oppfatning av situasjonen. I min generasjon har ikke begrepet “jøde” vært noen aktiv kategori i bevisstheten i det hele tatt. Hvem visste hvem som var jøder, var det i det hele tatt noen her? Var det interessant?

Vi forbandt jøder med kristendomstimene, med Moses og gutta, og med forderdeligheter under siste verdenskrig. Men det var *før*, det var ikke relevant lenger.

Det er mitt inntrykk fremdeles. Jøssda, det finnes nok av sjåvinisme og intoleranse i dagens Norge, men den er i liten grad rettet mot jøder. De er glemt, egentlig. Folk har nok med å være mistenksomme mot langt mer synlige “andre”: alle innvandrerne og flyktningene med brun eller svart hud. Og spinner historier om de negative egenskapene *slike* folk sikkert har, ofte bygget på raske generaliseringer etter møter med enkeltindivider med slik hudfarge. Godt hjulpet av medias generelt fordreierende og forenkende støysendinger.

Huffameg, for et rot. Skal vi prøve å rydde litt?

### Språk... og virkelighet

I hele dette mediesirkuset ligger det forutsetninger som aldri blir omtalt eller diskutert direkte. Hva faen er et “folk” egentlig? Hva er en “jøde”? Hva er en “nordmann”? Her må vi stoppe opp et øyeblikk og tenke oss om. Vi har alle en intuitiv forståelse eller føling for hva ordet “folk” betyr, men når vi begynner å se nøyer etter er det ikke lett å definere. Særlig avgrensningene av hvem som er og ikke er medlem av et folk blir umulig når vi kommer ned til virkeligheten, til konkrete individer. Hva er en “nordmann”? Er det nok å ha norsk pass? Eller må man være født i Norge og

snakke norsk? Av norske foreldre, kanskje? Hvor langt bakover må i såfall slekta være født og oppvokst her for at jeg er norsk? Spiller hudfargen noen rolle? Begrepet smuldrer allerede kraftig. Men hva med norsk *kultur* da? Vel, “kultur” betyr vel i grunn *livsstil*, og er slett ikke likt for alle “nordmenn”. En urban Oslo-mann har kanskje mer til felles med folk i Gøteborg enn med en fisker i Finnmark. Ikke engang språket deler vi, men lever med en rekke dialekter som ikke bare har forskjellig uttale, men også en del forskjellige ord.

Det er alltid noen man mener er del av et folk, men som ikke har de egenskapene man mener definerer dette folket. Omvendt er det andre som har disse egenskapene, men som ikke naturlig ser seg som en del av dette folket. Og så kan man jo være medlem av flere folk samtidig, f.eks. både nordmann og jøde.

Og her er vi ved sakens kjerne. Bevisstheten vår utspiller seg i så stor grad i en språklig verden at vi lett glemmer at dens begreper og ideer er nettopp bare det, og ikke fysisk virkelighet. Gruppebetegnelser har veldig fillete grenser, og blir tydelige enheter bare hvis man ser på dem med en grov oppløsning.

### Rasen som ble borte

Det samme problemet gjelder ideen om *rase*. Begrepet brukes for ulike varianter av en art planter eller dyr, og har tidligere også vært brukt på mennesker. Man delte

da folk inn i raser etter utseende. Det kan vel være nyttig i visse sammenhenger, men ble som kjent problematisk når man begynte å tillegge folk med et vist utseende visse *egenskaper*. Moderne forskning har ikke klart å finne noen store biologiske forskjeller mellom en svart afrikaner og en bleik europeer. På tross av ganske store forskjeller i kroppsform, størrelse, hårtype og pigmentering er faktisk mennesker genetisk sett forbløffende like over hele planeten, langt mer homogene enn andre dyrearter 1. Det er like store forskjeller på folk innen en rase som det er på folk mellom rasene. Utseende er altså et vilkårlig valgt kriterium for å dele folk inn i raser, vi kunne like gjerne snakket om “rasen av tykke mennesker”, “rasen av nærsynte” eller “rasen av bitre og sure folk”.

På samme måte blir det umulig å definere en “jøde”. Det beste vi kan komme opp med er kanskje en *kultur*. For det er ikke nødvendigvis religion og heller ikke et felles biologisk slektskap. Dermed blir det meningsløst å snakke om en “jødisk rase”, og dermed kan heller ikke Kåre Willoch være rasist slik Mona Levin påsto fordi hun mener han avskyr jøder og Israel. “Jøde” er ikke en rase, i betydningen nazistene mente, eller i den tradisjonelle betydningen for husdyr og planter. Det er en kultur, et sett ideer.

Slik sett er det faktisk Mona Levin som blir rasist, i den originale betydningen av en person som tror begrepet rase har noen realitet blandt mennesker. Om Kåre Willoch tror på slike kategorier vet jeg ikke.

Skjønner? Det er utrolig lett å rote seg bort her, i varierende definisjoner, hva som er mentale konstruksjoner og hva som er konkret virkelighet. De samme problemene får vi med alle slike gruppebegreper: “pakistanere”, “Oslo-folk”, “homoer”, “nordmenn”... Det er folk som deler én eller flere egenskaper, og så lager vi lett en gruppe av dem og tillegger dem automatisk en rekke andre egenskaper, etter våre ideer om hvordan medlemmer i denne gruppa skal være. Men sånn er jo ikke virkeligheten – *den* består av 6 700 000 000 individer, alle forskjellige med en rekke mentale og følelsesmessige egenskaper i en uforutsigbar blanding.

### Politikk og mobilisering

Det ovenstående kan kanskje virke som språklige spissfindigheter, men griper dessverre raskt inn i virkeligheten og får store konsekvenser. Politikere som vil skaffe seg makt bruker ofte teknikken med å male et fiendebilde av “de andre” for å få folk til å

slutte opp om dem. Vi ser det hos israelske og palestinske politikere, vi ser det hos indiske politikere for å hisse opp konflikter mellom hinduer og muslimer, vi ser det i Fremskrittspartiets retorikk. Og alle gjør det samme: hvis du kritiserer deres politikk og oppførsel, gjemmer de seg sleipt bak sin gruppetilhørighet og påstår at du hater *den*, istedenfor å diskutere selve saken. Og ofrene? Det er vanlige folk, på begge sider. Det er sjelden generalene eller politikerne på toppen går med i blodige konflikter...

Sannheten er jo at verken jøder, nordmenn eller muslimer eksisterer konkret. Dermed kan man heller ikke hate dem som personer. Eller bruke det som en grunn til å drepe folk. Men den språklige analysen ovenfor krever jo at vi tenker litt utover hverdagen, og det er dessverre mye lettere å drive propaganda og spre enkle slagord.

Skal alle kristne være medansvarlig i politikken til George Bush? Skal alle nordmenn være medansvarlig for de pedofile overgrepene i Baneheia? Skal unge tyskere være ansvarlig for at bestefar var torturist i Auschwitz? Har unge israelere ansvar for at mor massakrerte palestinere i en av de mange imperialistiske røverkrigene? Nei, dette blir selvfølgelig absurd. Vi er alle ansvarlige for våre egne handlinger, men ikke for andres. Og ihvertfall ikke for dem som skjedde før vi ble født, da kan vi ikke engang fordømmes moralsk for ikke å ha grepet inn.

Båstenkning og primitiv sjåvinisme finner vi dessverre i alle samfunn. Muslimer skjønner ikke dette noe bedre enn andre folk, og mange av dem hater jøder pga staten Israels herjinger. Men uansett hvor luftig og uåndgripelig begrepet jøder er, så er det selvfølgelig uakseptabelt at folk blir utsatt for trakassering eller vold fordi de bekjenner seg til å være jøder, her hjemme eller i Midt-østen.

Mona Levin skrev i nevnte kronikk at hun synes "Norge bør sørge for at jeg skal slippe den eldgamle frykten for antisemitisme som ligger latent i min ryggrad, og som nå begynner å murre". Når hun roper opp om generelt jødehat i det norske samfunnet vil jeg si at den ryggmarksrefleksen nok trigges litt for lett, og av feil stimuli. Hvis hun vil ha hjelp med sine fullt forståelige krigstraumer og sin frykt så er det en oppgave for helsevesenet, og ikke noe som skal utspilles i eller styre den offentlige debatten.

# Åpen kanal: Hvorfor tvinge staten inn for retten?

Hvorfor har Kringkasterforeningen saksøkt staten ved Kultur- og kirkedepartementet (KKD) for brudd på Grunnlovens § 100 om yttingsfrihet da konsesjonen for Åpen kanal ble tildelt?

Ola Tellesbø

Kringkasterforeningen ble dannet for å gi Hvermannsen samme adgang som NRK og TV2 til tv-stuene og godstolene. Suksessen skinner allerede. Norges Åpen kanal, under navnet Frikanalen, sender på det digitale bakkenettet med mulighet til å nå 400.000 husstander.

Opphavet for arbeidet med Åpen kanal var Natos krig mot Jugoslavia. Mens Regjeringens presse- og informasjonstjeneste plasserte folk i landets viktigste utenriksredaksjoner, fortiet mediene stemmene til Nils Christie og andre taleføre hvis budskap var "uriktig". I stedet "lærte" vi at krigen var "god" ved hjelp av blant annet en, bokstavelig talt, inflammatorisk propagandafilm med bevisste feiloversettelser av Milosevics tale i Kosovo i 1989. På tross av Internett styrte fjernsynet den politiske debatten.

Kringkasting (fjernsyn og radio) har vært det vanskeligste mediet for Hvermannsen å ta til motmele i. På tross av Bertolt Brechts tidlige beskrivelse av hvordan kringkasting kunne bli et gigantisk mange-til-mange kommunikasjonsapparat, ble kringkasting designet som et propagandaapparat i formidlingspedagogikkens ånd. Fjernsynets hensikt var å styre allmennviljen og dempe den felles fornuft. Etterhvert har kommersielle krefter sluppet til da disse snarere

konsoliderer enn utfordrer det pågående.

Tyngden i allmennviljen/den felles fornuft ligger derimot i sivilsamfunnet og sivilsamfunnet har aldri hatt allmenn tilgang til fjernsynsmediet. Da KKD ikke likte tanken om Åpen kanal, så Kringkasterforeningen seg tvungen til å henvende seg direkte til Stortinget. Stortinget på sin side besluttet at Norge skal ha Åpen kanal på det digitale bakkenettet. Motvillig har KKD måtte følge Stortingets instruks men ikke uten å sørge for en viss sosial kontroll av Åpen kanal. 100 år etter kampen om allmenn stemmerett bekymrer departementet seg fortsatt for stemmen til Hvermannsen hvis alle kan komme til å høre på.

Straks Kringkasterforeningen advarte mot overordnet konsesjonær og redaktør, gjorde KKD det motsatte. Blant annet påpekte Kringkasterforeningen at KKD ikke hadde hjemmel til å pålegge toppredaktør innenfor konsesjonsregimet. Dette burde ha vært nok til å legge regimet på hylla. Stikk i strid ga KKD seg selv nødvendig hjemmel i loven om "redaksjonell friedom i media". Både Frivillighet Norge, Foreningen Frikanalen og Kringkasterforeningen, hver for seg og med nær sagt hele sivilsamfunnet i ryggen, ba tynt om å unnta Åpen kanal fra loven om redaksjonell friedom. Men denne gangen hadde regjeringen grep om Stortinget.

KKD hadde imidlertid foregnet seg. Den 30. september 2004 endret Stortinget Grl. § 100. Kringkastingskonsesjon ble forbudt med mindre tekniske begrensninger gjorde et slikt regime påkrevd. Uten tekniske begrensninger kan ikke staten underordne Hvermannsen én konsesjonær med en toppredaktør som sjekker alt innhold.

Foreningen Frikanalen står på Hvermannsens side og gjør det klart at foreningen ikke vil foreta forhåndskon-

troll av Hvermannsens innhold. Problemet er at foreningen ikke kan forvente å gå ansvarsfri i en straffe-/erstatnings-sak. Toppredaktøren, som Foreningen Frikanalen har gått med å etablere, om enn aldri så mye proforma sett fra eget ståsted, vil bli holdt ansvarlig for lovbruddene Hvermannsen gjør. I stedet for vanlig domstolskontroll med utstenging av lovbrutere, kan toppredaktørens ansvar knekke kanalen på sikt om ikke toppredaktøren begynner å utøve sitt kontrollansvar. Men den dagen har KKD oppnådd akkurat det de ville – sosial kontroll av Hvermannsen.

Redaktøransvar er et subidiært ansvar i tilfellet det prinsipale eneansvaret ikke kan gjennomføres av hensyn til eksempelvis kildevern. Redaktørtittelen funksjon er å sikre at minst én blir holdt ansvarlig, at det ikke skal nytte å gjemme seg bak hverandre. Hvis en toppredaktør likevel ikke skulle ha ansvar, eller skulle kunne benekte sitt ansvar, tapes nettopp denne forebyggende hensikten som redaktørtittelen tjener. Redaktørtittelen viser utad gjeldende ansvarsform – og nettopp det forplikter.

Men når den enkelte kringkaster på Åpen kanal allerede har hver sin redaktør, er det aldeles overflødig å pålegge disse kringkasterne samlet sett å ha enda en redaktør – over seg. Et slikt pålegg har ikke med redaksjonell friedom å gjøre. Det har med å kue den lille mannen – i tilfellet han skulle få lyst til å si det som måtte ligge ham på hjertet – og det på fjernsynet i stua vår. Kringkasterforeningen synes derimot dette er kjempesint – for den åpne, opplyste samtalen og demokratiets skyld. Skal virkelig friedom skje, må konsesjonsregimet på Åpen kanal bort. For å oppnå det, må staten stilles for retten.

## Ikke føl deg utenfor - meld deg inn i Futurum Forlag

Både Gateavisa og GA-TV er produsert av Foreningen Futurum Forlag, en ideell organisasjon der alt arbeid blir gjort ved frivillig, ulønnet innsats, og der alt overskudd går til videre drift av foreningen.

Enhver som slutter seg til foreningens formål (se egen boks) kan bli medlem av foreningen. Medlemskap koster for tiden 100 kr i året. I tillegg til å støtte en god sak, får du med dette mulighet til å påvirke foreningens drift (gjennom å delta på foreningens høyeste organ - årsmøtet), og du får dessuten invitasjoner til våre eksklusive og lettere dekadente fester.

Så hva venter du på? Sett inn 100 kr på vår bankgiro **1254 05 07013** og merk betalingen "medlemskap"

Foreningen Futurum Forlag er en ideell organisasjon som arbeider for å fremme en alternativ presse som er uavhengig av både kapitalinteresser og politiske og religiøse organisasjoner, og som kan virke som en motvekt mot det skjeve bilde av virkeligheten som det etablerte medianorge representerer.

Foreningen søker å oppnå dette ved å:

- Bygge lokale nettverk der folk kan treffes for å utveksle erfaringer og produsere nyheter som de selv kan publisere.

- Spre kunnskap om medieproduksjon, publiseringsteknikker og journalistikk på ideell basis.

- Gi ut et tidsskrift der underrepresenterte og marginaliserte grupper i samfunnet kan slippe til med sine synspunkter og vurderinger.

- Publisere andre trykksaker eller elektronisk media som er av interesse for foreningens medlemmer.



Hjelmsgate 5 0355 Oslo

Alle typer sykler er velkomne hos oss. Vi går over sykkelen sammen med deg, stiller diagnose og gir overslag. Ingen timebestilling, sykler levert om morgenen blir ferdig *samme dag!*

Vi holder til i Hjelmsgate 5 i Oslo, et steinkast fra Bogstadveien.

Man-fre 08 - 17, lørdag 10 - 14

2244 1880 www.janpedal.no

# Er din dør åpen? Universalnøkkel for alle låser på 1-2-3

Har du grunn til å uroe deg for om ditt kryptinn er ordentlig låst? Ifølge låsesperter, ja. Stor grunn.

I det siste har en teknikk for å låse opp nesten alle låser på sekunder med en såkalt "bump key" florert på nettet. Og etter nærmere undersøkelser kan Gateavisa konkludere med at det ikke er oppspinn.

Sannsynligvis er de fleste låser i Norge berørt av svakheten. Gateavisa har vært i kontakt med låsprodusenter. Deres svar? Ja, det stemmer, men siden de fleste innbrudd i Norge begås på andre måter er det ingen grunn til å bekymre seg. Gateavisa er ikke helt enig; sett med bump keys kan bestilles på nettet for en billig penge, og teknikken er sjokkerende enkel.

## Låsesmedenes hemmelighet

Vanlige låser er en eldgammel oppfinnelse som kan spores tilbake til Egypt.

En lås består av et roterende kammer inni et annet kammer. Inne i låsen er det pinner med forskjellig høyde, og på nøkkelen er det forskjellig høyde som stimulerer pinne som gjør at disse heves opp, og de to kammerene separeres. Siden alle låser har forskjellig høyde på pinnene i forskjellige sekvenser er det ingen som er like - og antallet muligheter er så høyt som ti mil-

liarder milliarder på mange vanlige låser. Siden låsen er fysisk, går det ikke an å teste tusenvis av muligheter i sekundet som det gjør når noen prøver å knekke koder på en datamaskin.

Men få systemer er perfekte, og bumping så sjokkerende enkelt at det er rart det ikke har kommet for en dag tideligere.

Teknikken ble oppdaget av låsesmeder i Danmark for 25 år siden, og har siden 2004 florert på nettet. Hemmeligheten består i å ta en blank nøkkel av samme type nøkkellemne som brukes i låsen, og skjære den med bare nitall i en skjæremaskin. Resultatet er en taggete nøkkel som vist på bildet. Man setter nøkkelen i låsen, og kakker til den med bakenden av et skrujern el. liknende, og vrir deretter om. Det er alt som skal til.

Låsen åpner seg fordi friksjonen av et kakk på en slik nøkkel får pinnene i låsen til å sprette opp. I en kort stund er låsen åpen, og man kan vri om.

Det finnes også andre teknikker, som dirking, som har vært kjent ennå lenger. Butikker som Spyshop.no selger dirkesett og bruksanvisninger for dirking.

I Nederland har de gjort sport av det å dirke opp låser: locksport. Utøverne har til og med en egen organisasjon: The Open Organization of Lockpickers eller TOOOL, og

et nettforum, Lockpicking 101. De godtar ikke at medlemmer bruker ferdighetene sine til kriminalitet. Og de er ekstremt dyktige til å få opp låste dører. Men for menigmann krever dirking trening og tålmodighet: bumping er så lett at et barn kan gjøre det i blinde.

## Bransjens reaksjon

Låsprodusenter Gateavisa har vært i kontakt med sier at brekkjern og skrujern er de vanligste innbruddsmetodene i Norge, og at det derfor ikke er grunn til bekymring. De påstår at det er veldig få tilfeller av bumping, og at man kan føle seg helt trygg: det er bare bedrifter som egentlig trenger bumping-sikre låser, hevdes det fra profesjonelt hold.

Men de fleste vet at kriminelle ofte er i forkant når det gjelder å finne ut av denne typen ting. Med internett har dette spredd seg som ild i tørt gress, og man bør ikke ta det bransjen sier for god fisk: bransjen har gode grunner til å ikke innrømme svakheter eller å lage minst mulig oppstyr om teknikken. Hvem hadde villet kjøpe en lås hvis de visste at det er så enkelt å åpne den? For de som mener at sikkerhet er viktigst, går det ikke an å ta hensyn til noe annet enn fakta: dette er en alvorlig potensiell trussel. Et enkelt søk på nettet etter bump keys eller lock bumping illustrerer dette altfor godt. Videoer på YouTube forklarer hvordan det gjøres, og Wikipedia har utfyllende

informasjon om emnet. I England selges det bump key-sett relativt rimelig på nettet. Undertegnede har sett TrioVing bump keys tilbudt på flere nettsteder.

## Bumping-sikker lås?

Faktisk kan en billigere lås være sikrere mot bumping enn en av god kvalitet, fordi gode materialer gjør det enklere å utføre bumping. Men det beste er å kjøpe en bumping-sikker lås.

Låsprodusentene har flere måter å sikre seg mot bumping på. En er patentbeskyttede nøkler som det er vanskelig å få tak i nøkkellemner til. Det finnes også enkelte låser med mekanikk som hindrer bumping. En annen og mer moderne måte er dobbel sikring med elektronisk ID og en god mekanisk lås. TrioVing sier at de låsene som er garantert sikre mot bumping hos dem er CLIQ, Twin og dp. CLIQ virker å være den sikreste, og deres CLIQ Solo kan benyttes av privatpersoner. Det går også an å velge noe annet enn TrioVing, f.eks. Medeco, som også har noen veldig sikre låser. Hvorfor støtte opp om de som nærmest har monopol i Norge? At alle har låser fra samme produsent bidrar i hvertfall ikke til å øke sikkerheten. Og å installere ny lås selv er ikke vanskelig, så det er ingen grunn til å betale i dyre dommer for installasjon.

## Hertug Piggtorn

# La din stemme bli hørt

I løpet av bare to år, har organisasjonen vokst til 3,2 millioner medlemmer fra alle verdens hjørner. De har begynt å få reell innflytelse på global politikk.

The Economist skriver at Avaaz er poised to deliver "a deafening wake up call" to world leaders, Indian Express ønsker "the biggest web campaigner across the world" velkommen og Nobelprisvinner Al Gore har uttalt at "Avaaz is inspiring, and has already begun to make a difference."

Avaaz.org er en uavhengig, ukommersiell, global kampanjeorganisasjon som arbeider for å forsikre at meninger og verdier fra verdens folk når politiske beslutningstagere på globalt nivå. Avaaz betyr "Stemme" på mange sprog i Asia, Midt-Østen og Øst-Europa. Avaaz mottar ikke penger og støtte fra statlige organer eller bedrifter og drives av et globalt team som har seter i Ottawa, London, Rio de Janeiro, New York, Buenos Aires og Genève. Ved siden av egne sider, har de også grupper på Facebook, Myspace og Bebo.

Organisasjonen er en sammenslutning av globale borgere som aksjonerer på store saker som berører verden i dag. Målet for Avaaz.org er å forsikre at synspunkter og verdier fra folket på denne kloden er med på å forme de globale beslutninger. Avvaz.orgs medlemmer handler for en mer rettferdig og fredfull verden og globalisering med et menneskelig ansikt.

Avaaz har fått til mye bra allerede, og det er enkelt å støtte dem. De har et stort apparat med tyngde og ikke minst finansielle muskler nok til å iverksette tiltak som får betydning, f.eks. sette inn helsides annonser i aviser som Washington Post. Så her kan stemmen din virkelig få betydning.

Avaaz har allerede hatt konkrete suksesser f.eks. i forbindelse med klimamøtet på Bali hvor de som eneste organisasjon fikk komme innenfor sperringene og overrakt oppropet med 550.000 underskrifter. De er også koordinator for støttekampanjer på grasrotplan, bl.a. etter syklonkatastrofen i Burma.

Avaaz har vokst til over 3,2 millioner medlemmer fra alle verdens hjørner i løpet av kun to år.

Avvaz' modell består av utsending av e-mail, på 13 forskjellige sprog. På bare noen timer, kan Avaaz nå ut til sine medlemmer via e-mail. Ved å signere på å motta opprop, blir man raskt alarmert om viktige, globale saker og mulighet til å bidra til forandring.

Oppropene er enkelt organisert og tar et minimum av tid å lese og sende av gårde. Siden Avaaz er opptatt av globale spørsmål, er det kun en begrenset mengde mails man får. I år tror jeg det bare har vært to... På denne måten er det lett og støtte og viser at internett også kan ha en funksjon i global bevissthet og beslutningstaking.

## Ole A. Seifert

# Politiets digitale etterforskningsmetoder, avslørt av Gateavisa

Det er i allmenhetens interesse å vite hvordan politiet behandler digitale bevis - ikke bare for å beskytte seg mot myndighetenes inntrengen i ens privatliv, men også for å beskytte data fra å bli stjålet av andre. Gateavisa har gjennom anonyme kilder som har jobbet med denne typen etterforskning i politiet fått opplysninger som belyser dette emnet.

Det første politiet gjør med mistenktes datamaskin er å lage et digitalt bilde av minnet og harddisken i datamaskinen, som de bruker i videre etterforskning og som bevismateriale.

Politiet bruker et kjent etterforskningssystem som heter EnCase. I tillegg bruker de verktøy som Helix og AccessData Forensics Toolkit.

Etterforskere kobler seg til den mistenktes maskin med en politilaptop, og får alle data fra mistenktes maskin over på sin med hjelp av programmet "dd" som finnes på CD-platen med Helix. Dette kan gjøres ved ransakelse, eller på beslaglagt utstyr. Når de har fått fatt i dette bruker de EnCase for å analysere materialet. EnCase er et program for Windows som er i stand til å finne det meste av materiale og fragmenter av dette og systematisere det. De kan finne fram absolutt alt av interesse, også mye av det en mistenkt kanskje trodde var fjernet og ting vedkommende trodde aldri var blitt lagret. Bildet av harddisken inneholder nemlig rådataene fra disken og er en identisk og komplett speiling. Denne inneholder både ting som er slettet og ikke ennå skrevet over av nye filer, og rester av informasjon som har vært på harddisken før. Slike rester befinner seg i enden av filer ("file slack") og i ledig plass.

I de vanskeligste tilfellene - der det dreier seg om en knust harddisk eller alvorlige skader på filsystemet, bruker politiet det norske firmaet IBAS. IBAS kan få fram en hel del informasjon også når mistenkte har forsøkt å fysisk ødelegge harddisken.

Dersom det er brukt kryptering (koding) av harddisken, brukes AccessData sine verktøy for å forsøke å knekke passordet. Hvis passordet består av vanlige ord alene eller i sekvens, eller er kortere enn 8-12 tegn, kan politiet lykkes i å knekke kodene. Hvis maskinen står påskrudd når politiet ransaker et lokalt, vil de kunne lage bilde av den selv om dataene er kodet.

Forskere har nylig demonstrert at en maskin som har kryptert harddisk er sårbar om den står påskrudd med passordbeskyttet skjermesparer. Krypteringsnøkkelen lagres nemlig ubeskyttet i minnet, og ved å skru opp maskinen mens den står på, spraye kjølespray på minnet, sette det inn i en annen maskin og lage et bilde av det, kan man

få nøkkelen. Så snart maskinen er skrudd av slettes minnet i løpet av et halvt minuttstid, og da er det umulig å hente ut nøkkelen. Denne metoden er dog mer krevende enn det politiet i dag har ressurs til å utføre, men teknisk mulig.

Å få data ut fra en kryptert harddisk - dersom maskinen er avskrudd, er allikevel som oftest en umulig oppgave. Politiet må vanligvis basere seg på å siktede oppgir passordet i avhør eller på funn av nedskrevne passord. Politiet kan heller ikke få frem ting som er skrevet over med programmer som Eraser og CCleaner. Heller ikke IBAS kan få frem ting som er skrevet over.

I de landene der det har blitt tillatelse til det, bruker politi en fysisk enhet som kobles inn i tastaturet og lagrer tastetrykk på datamaskinen. De bruker også trojanske hester - programmer som plantes på datamaskiner eller mobiltelefoner, og som gir etterforskeren en bakdør inn i utstyret. De kan dermed finne passord som kan åpne en kryptert harddisk. En etterforsker kan for eksempel bryte seg inn hos en mistenkt og montere slikt utstyr.

I USA har myndighetene utviklet avansert programvare for overvåking og etterforskning og har fått tillatelse til å drive langt mer kontroll enn i Norge, spesielt etter 11. september 2001. At norske myndigheter bruker dette i noen grad er ikke helt usannsynlig: de har nemlig demonstrert disse verktøyene for norske journalister for å bevisstgjøre dem og få dem til å være mer forsiktige på utenlandsreiser. I hvilken grad slike mer avanserte verktøy brukes er ikke Gateavisa kjent med. Om det brukes, er det nok i de aller mest alvorlige sakene.

## Etterforskning på nettet

En kilde Gateavisa har vært i kontakt med som har nær kjennskap til teknologien hos norske internettleverandører, sier at norsk politi først og fremst kontakter dem for å få vite hvem som ligger bak en IP-adresse. De trenger ingen rettslig kjennelse, men får dette enkelt ved å vise til hjemmel i lov.

Når en mistenkt bruker internett legger denne igjen en IP-adresse som kan spores tilbake til den mistenktes abonnement. Internettleverandører og nettsted lagrer forskjellige ting i loggene sine. Noen lagrer bare oppkoblings- og nedkoblingstidspunktet, andre lagrer mer. Leverandørene skal

følge Datatilsynets retningslinjer og slette disse dataene når de ikke lenger er nødvendige, men det er ikke alltid dette gjøres. Dessuten er dette blitt en drakamp mellom de to etatene, og politiet har fått Datatilsynet til å gå med på fire ukers lagring i stedet for syv dager slik de opprinnelig krevde.

Mange servere er dessuten satt opp til å loggføre mer informasjon lenger enn tillatt som standardinnstilling, og leverandører tar ikke nødvendigvis hensyn til Lov om personvern når de stiller inn utstyret sitt.

Selv om politiet har myndighet til å be om å få avlytte innholdet i internettrafikken, skjer dette ikke i praksis. Men det kan endre seg, avhengig av alvorlighetsgraden i en sak og prioritering av ressursbruk. I noen land benytter de seg allerede av det som på engelsk har blitt hetende "lawful intercept" og tilhørende teknologi for å overvåke. En mer sentralisert overvåking kjenner ikke Gateavisa til, men om det foregår er det i så fall installert utstyr hos noen av de sentrale knutepunktene for nettrafikk i Norge på oppdrag fra Politiets Sikkerhetstjeneste. Gateavisa anser det som svært usannsynlig at dette skjer, da slikt er lite populært i Norge og det ville sannsynligvis kommet for en dag. Men muligheten er der: dette har tross alt skjedd i USA under Bush-administrasjonen.

## Digital telefoni

Telefonsentralene er blitt digitale, og mye telefoni går via Internett (IP-telefoni). For noen år siden var det vanskelig for myndighetene å avlytte IP-telefoni, men man må regne med at det er tilrettelagt for dette nå, etter at leverandørene fikk pålegg om det. For at noen skal telefonavlyttes i Norge må det rettslig godkjennelse til, og den mistenkte må være mistenkt for noe som kan straffes med ti år eller mer. Det har nylig blitt lovlig å benytte seg av såkalt restmateriale ved telefonavlytting. Dvs. at dersom noen ringer en som er mistenkt for alvorlig kriminalitet og nevner sin egen kriminalitet, vil vedkommende kunne dømmes for dette i ettertid uansett om det han eller hun har gjort er mindre alvorlig.

## Å beskytte seg

Politiet er blitt langt flinkere med digitalt utstyr enn de var, men begrenser ressursene sine til de viktigste sakene. Å gå igjen- nom en PC som beskrevet i begynnelsen

## "Policeware"

### EnCase

Etterforskningssystem som kan analysere mistenktes harddisk og minne.  
<http://www.guidancesoftware.com/>

### Helix

Gratis og fritt tilgjengelig samling med etterforskningsverktøy.  
<http://www.e-fense.com/helix/>

### AccessData FTK

Et sett med verktøy for å knekke koder og analysere data.  
<http://www.accessdata.com/>

av artikkelen er derimot blitt helt vanlig i mange saker.

Det legges igjen langt flere spor enn tidligere, og noen og enhver kan bli paranoid av mindre. Heldigvis finnes det måter å beskytte seg på som gjør at ingen får tilgang til filene og kommunikasjonen din. Det beste er å bruke steganografisk kryptering med TrueCrypt ("Hidden Volume") eller PGP. Det er ikke bare kriminelle som har interesse av å beskytte seg. De fleste føler seg ukomfortable med tanken på at myndighetene kan finne ut alt om dem. Vi bør heller ikke glemme at vi har en historie med politisk overvåking av venstresida i Norge. I tillegg er flere og flere interessert i å undersøke andres datamaskiner - eller å beskytte seg mot å bli undersøkt. Sjalu ektemenn, konkurrerende firma, journalister, psykologer og advokater, for å nevne noen.

Vil du ha samlingen med filmer du har lastet ned fra Pirate Bay i fred og fortsatt sove godt om natten? Eller snakke med journalistkontakten din uten å være redd for å bli anklaget for brudd på taushetsplikten? Mange av verktøyene for å beskytte privatlivet er gratis og ikke særlig bryssomme å bruke. For informasjon om hvordan du beskytter ditt digitale privatliv, se artikkel på side 14 i GA 184 (2/08) som kan lastes ned som PDF på Gateavisa.no.

## Morpheus

# Utradisjonell valgkamp: GA møter Piratpartiets representant i Oslo

Gateavisa møter Egil Möller, som er det svenske Piratpartiets representant i Oslo, på Asylet på Grønland i Oslo. Iført hatt og med et glass whisky, fremstår Möller, som er programmerer, som en svært intelligent pirat som brenner for det han jobber med.

GA: Hvilke oppgaver har du som Piratpartiets representant i Norge?

Möller: I første omgang valgkamp før EU-valget den 7. juni. Min oppgave er å samle sammen de svenske piratene i Oslo, og om det går, å få til et samarbeide med norske pirater. Jeg har truffet på en hel haug med dem også. Merkelig nok er det en masse nordmenn som har blitt medlem i det svenske piratpartiet, sannsynligvis i mangel på noe bedre. Jeg ønsker å få dem med og drive valgkamp.

GA: Hvor lenge har du bodd i Oslo?

To år.

GA: Hvordan kom du i kontakt med Piratpartiet i Sverige?

Möller: Jeg har vært med i Piratpartiet lenger enn de to årene, men det at jeg engasjerer meg er nytt. Det begynte med at jeg sendte en mail for å høre om noen var ansvarlig for å legge ut stemmesedler på ambassaden. Og det bor jo masse svensker her som kan stemme, så det er bra om det finnes stemmesedler. Etter litt snakk frem og tilbake endte det med at jeg ble ansvarlig for Piratpartiet i Norge, og fikk en konto på Pirateweb (vår organiseringssite). Jeg sendte ut en mail til de andre i Piratpartiet og sa at jeg var ansvarlig i Norge - for det har ikke vært gjort noe arbeide her før. Såvidt jeg vet der Piratpartiet det eneste svenske parti som driver valgkamp i Norge. Og det er jo litt morsomt.

GA: Hvordan har du tenkt til å nå ut til svenskene i Oslo?

Möller: Først og fremst gjennom "word-of-mouth". Jeg kjenner en haug med svensker. De kjenner mange andre, og så videre. Man kan ikke drive valgkamp på tradisjonelt vis om man gjør det i et annet land. Hvis jeg stilte meg opp i gaten og pratet med de som gikk forbi, så ville 9 av 10 vært nordmenn. Og da må jeg jo ha noe å snakke med dem om. Så derfor er det bra at det nå er en gruppe med nordmenn som skal starte et norsk Piratparti.

GA: Så det er noen som skal starte et norsk piratparti?

Möller: Ja det er det. Jeg vet ikke hvor langt de har kommet, de jobber med det. Jeg hjelper dem så godt jeg kan med det tekniske - hjemmesider og slikt.

GA: Det er ikke de samme som har holdt på med dette før?

Möller: Nei. Det er en som eier Piratpartiet, no, men han er helt uinteressert i å drive dette arbeidet. Vi prater med ham nå om å få overta domenet og drive det videre. De som vil drive det nå er helt andre mennesker som virker veldig engasjerte i å få til et norsk parti.

GA: Hva tror du det skyldes at vi ikke har hatt en like sterk piratbevegelse i Norge som i Sverige?

Flere ting. En bevegelse starter ofte som en motreaksjon mot noe. I Sverige har vi hatt mange veldig dumme lovforslag, og lover som har gått igjennom. Norge har vært litt mer forsiktig med slik lovgivning, og da har også motreaksjonen blitt mindre. Norge har heller ingen FRA-lov, det er nok en viktig årsak. Og Pirate Bay-saken. Den har gjort folk oppmerksomme på problemet på en måte som folk ikke har blitt i Norge. Det har ikke hendt noe sånt her. Blandt de norske partiene finnes det partier som har en mer frihetlig innstilling til internett enn det de Svenske partiene har. I Sverige er det sånn at alle partiene er for overvåkningsloven, med unntak av Miljøpartiet.

GA: Og med unntak av ungdomspartiene?

Möller: Og unntatt alle ungdomspartiene. I Sverige har du en stor motsetning mellom partiene og deres ungdomsforbund.

GA: I Norge har Venstre fått med hovedpartiet på dette?

Möller: Ja, og det gjør at det i det hele tatt ikke er en motsetning mellom de etablerte voksenpartiet og ungdomspartiene.

GA: Så du anser dette som en kamp mellom to generasjoner?

Möller: Det blir det. Det hadde ikke behøvd å være det. Og det er egentlig ikke en kamp

mellom de som er eldre og de som er yngre, men mellom de som har tatt til seg internett som en måte å leve på og de som ikke har gjort det. Der har du en veldig stor forskjell. Om det så kommer an på om du er gammel eller ung, ja, det er flere unge som lever sitt liv til dels på internett, som ser det som en vanlig del av deres liv.

kjenner hverandre kanskje, og vil ikke trampe noen på tærne. Derfor forsøker man å være så objektiv som mulig, og forsøker og ikke si ting på en ekkel måte. Jeg er allikevel veldig nyskjerrig på filmen, og jeg tror de vil komme med veldig interessante saker.



GA: Hvilken forventning har du til den norske dokumentaren om fildeling, Urospreddere, som slippes nå i mars?

Möller: Nå skal jeg være med på en paneldebatt der. Jeg har ikke fått veldig mye informasjon om hva den skal inneholde, annet enn mange intervjuer. De som driver med dette ligger midt på skalaen mellom Piratpartiet og IFPI.

GA: De er litt forsiktige?

Möller: Det kan man si.

GA: Hvorfor?

Möller: Kanskje fordi i Norge er hele miljøet rundt opphavsrett ganske lite. Man

GA: Miljøet rundt The Gathering har du ikke vært i kontakt med i det hele tatt?

Möller: Nei, så det kan jeg ikke si så mye om, men jeg mistenker at det er ganske likt miljøet rundt Dreamhack og de andre store LAN-festene i Sverige. Dreamhack har Piratpartiet spurt om vi kunne ha stand på, og fått nei. Det er greit at vi drar dit og sitter på vår plass - at alle vet hvor vi er og hvem vi er, men vi får ikke ha noen flagg eller store banners.

GA: Hvorfor ikke?

Möller: De vil ikke ha noe politisk preg på hele datapartyet. Nei, de er ikke involverte, men alle vet at 90% av de som drar dit er interessert i piratpolitikk.

GA: Du vet vel også hvordan disse LAN-partyene startet (som "copyparty" - kopieringsfester, på begynnelsen av 90-tallet, red.anm.)?

Möller: Ja, men det er en forskjell på å gjøre noe, erkjenne hva det handler om, og aktivt gå ut og si at dette bør være lovlig. Der har du for eksempel en stor forskjell på Piratpartiet og Pirate Bay. Piratpartiet gjør ikke noe ulovlig. Vi sier at ting som i dag er ulovlig burde være lovlige. Pirate Bay gjør kanskje noe ulovlig, kanskje ikke. Det får vi se når dommen kommer den 17. april. Uansett gjør de ting som ligger i utkanten av det som er lovlig.

GA: Har du noe inntrykk av om de som har vokst opp i den generasjonen som stort sett drev med releasgrupper og scenen på Amiga o.l. mener det samme som den nye generasjonen? Noen ganger står det i en NFO at du skal kjøpe noe du liker. Har du inntrykk av at dette er det scenen mener?

Möller: Ja, definitivt. Begrepet "digital allemannsrett" har i det siste blitt lansert som begrep på flere blogger. Når du gjør noe som ikke er for kommersiell vinning, men for at du personlig og dine venner skal kunne nyte kultur, bør det være fritt, akkurat som når du går ut i skog og mark. Så lenge du ikke gjør det kommersielt - du blir en natt og slår opp teltet ditt - så er det greit.

GA: Hva tror du om en kompromissløsning med bredbåndsskatt?

Möller: Det kan kanskje fungere, kanskje ikke, men det må være noe som er lovpålagt, som alle internettabonnement dekkes av. Så fort det blir en avtale mellom en enkelt internettleverandør og en opphavsrettsorganisasjon, betyr det at noen fortsatt vil bli jaget.

GA: Tror du Pirate Bay kommer til å vinne rettssaken?

Möller: Det har jeg faktisk ingen anelse

taper rettssaken, så kommer koden som Pirate Bay kjører, til å ligge fritt tilgjengelig i en torrent på noen sekunder.

GA: Tror du det vil bli mer en undergrunnsvirksomhet?

Möller: Det tror jeg ikke heller. Spesielt nå med tanke på OpenSwarm, en programvare for å fildele anonymt.

GA: Du tror flere myndigheter tvinges til å ta stilling til det?

Möller: Vi har et scenario der det enten blir total overvåkning av internett, ned til minste bit. Ellers må vi akseptere at vi har piratkopiering. Det er det eneste valget vi har. Jeg har et eksempel på hvordan motstanderne argumenterer. I en paneldebatt på BI for en uke siden, sa representanten for EMI at overførsel av store mengder data er grunn nok til å overvåke noen. Men hva med de arbeider med film og grafikk, tom. på hobbybasis, som må sende store filer? De kommer automatisk til å være mistenkte - og utsatt for avlytting og etterforskning.

GA: Hva er forskjellen på Piratbyrå, Piratpartiet og Pirate Bay?

Möller: Det er egentlig ganske enkelt. Pirate Bay gjør det lett og dele filer: piratkopier eller ikke, lovlige eller ikke. De driver en torrent-tracker. Og det er det eneste de gjør. Piratbyråen er en lobbyorganisasjon og et kunstkollektiv. Piratbyråen ser piratkopiering som en kunstform, og lager kunst basert på piratkopiering. De driver lobbyvirksomhet mot aviser, myndigheter og TV. Piratpartiet er et politisk parti som stiller til valg i EU-valget og Riksdagsvalget. Vi har egentlig ikke så mye med hverandre å gjøre, bortsett fra at vi har samme hensikter.

GA: Er det noen sjanse for at FRA-loven blir forandret eller fjernet?

Möller: Bare hvis Piratpartiet kommer inn i Riksdagen. Det er den eneste muligheten. Siden alle partiene er for loven unntatt Miljøpartiet, har vi et seriøst problem.

GA: Er du bekymret for at Sverige skal bli et mindre demokratisk og fritt samfunn?

Möller: Jeg er bekymret både for Sverige, EU og hele verden. Mange av disse lovene kommer fra EU, og EU henter inspirasjon fra USA. Det er mange andre land som blir inspirert av USA. Vi har f.eks. den internasjonale avtalen ACTA. Anti Counterfeiting Trade Agreement - som forhandles i total hemmelighet mellom USA, EU, Australia og en del andre land. Denne omhandler nettopp hvordan man skal hindre folk fra å piratkopiere, og spesielt hvordan man skal stoppe folk i tollene når de krysser grenser. Det finnes mistanker om det skal inngå klausuler om at tollpersonell skal få gjenomsøke datamaskinen din når du krysser grensen.

GA: Det får de jo allerede i USA

Möller: Ja, men ikke i Sverige. I Sverige får de sjekke datamaskinen for å se at det er en datamaskin og ikke en bombe, men ikke for å se hvilke filer du har på den.

GA: Tror det er en fare for at internettens-

suren i Norge og Sverige utvides?

Möller: Definitivt. Vi ser allerede eksempler på dette. I de landene der det finnes lister over sider som påstås å inneholde barneporno som man da filterer bort - så finnes det eksempler på sider som har blitt filtrert, som ikke inneholder barneporno. Bl.a. diverse sider på Wikipedia.

GA: Hvor da?

Möller: I Finland har vi eksempel på dette. Så fort du har en liste over sider du ikke får se, så er sannsynligvis denne listen hemmelig - for ellers vet jo folk hvordan de tar seg rundt det. Det gjør at du ikke har noen oversikt over om den inneholder saker som du burde få se, som f.eks. politisk materiale. Og da har du et demokratisk problem. Problemet er at du filtrer ting i stedet for å gå til kilden og stenge ned siden og dømme den som har lagt det opp. Det er den rimelige metoden å gjøre dette på [ikke sensur]. For da blir det tatt opp i en domstol om det er ulovlig eller ikke. Men dette ønsker man ikke å gjøre, for det er ikke enkelt nok.

Vi har et eksempel til, i Danmark har en domstol fått Telenor til å filtrere Pirate Bay, før det er kommet en dom mot Pirate Bay. I Norge forsøkte de å gjøre det samme. IFPI truet Telenor med rettssak, men Telenor ville ikke sperre siden. De har ennå ikke gått til sak, og det er bra.

Spørsmålet er hvor langt skal vi gå [med sensur]. Til slutt har vi et internett der du bare får se på de tingene som er godkjent. Og da har vi ikke lenger noe internett: da har vi kabel-tv.

GA: Noe annt du vil fortelle Gateavisa's lesere?

Vi har bare snakket om overvåkning og copyright. Piratpartiet har en til pillar. Det er patentrett. Det har hendt mest omkring de to andre temaene i det siste. Vi har i EU hatt en stor kamp for to år siden, der store firmaer vil innføre programvarepatenter, mens hele EU sin programvareindustri, som stort sett består av små firmaer, og sier "stopp, dette kommer til å drepe hele industrien". Den gangen lyktes vi å stoppe det. Det er ikke bare Piratpartiet, men mange ulike organisasjoner som har jobbet mot programvarepatenter. Patenter skaper mange fler problemer enn de løser. Blandt annet er det mennesker som dør fordi de ikke får tilgang til AIDS-medisiner, fordi de som har funnet dem opp sier at afrikanske land ikke får lisensiere medisinen til en rimelig pris. Du har mange andre som har problemer - IBM's fremste patentadvokat har sagt at den største fordel IBM har av patenter er en defensiv effekt. De kan beskytte seg mot andre patenter.

Så det hindrer konkurranse og utvikling?

Ja. Når patent og copyright ble oppfunnet for mellom 100 og 200 år siden, var det en balanse mellom konsumenter og de som oppfant ting og deres behov for å få igjen penger på investeringer. Idag er det ingen balanse lenger.

## Pelle Pirat



Foto: Harald Medbøe

Möller: Det er ingen forskjell. Piratpartiet mener at du skal gi penger til artister som du synes gjør en bra jobb. Det handler heller om du skal få lov til å sende filer mellom deg og andre uten å bli overvåket, og hva skal du få lov å gjøre med dem. Det er ingen motsetning. Derimot tror jeg at det i scenen er det en elitistisk innstilling: "vi som har tilgang på denne ftp-serveren er veldig kule". Det er en innstilling som ikke finnes hos oss. For hvem som helst kan gå inn og laste ned en torrent. Vi har en innstilling om at det bør være brukervennlig slik at så mange som mulig har tilgang til kultur.

GA: Ser du noen sammenheng mellom retten til fri ferdsel og piratkopiering?

om. Jeg er ikke jurist. Det finnes veldig mange argumenter for at de burde vinne, det finnes også mange politiske argumenter for at de ikke kan vinne. Det er for store interesser med for mye penger som ønsker at de skal tape. Og det er internasjonalt press. Land som forteller Sverige at dere ikke kan la Pirate Bay vinne, for da har dere brutt avtaler, og da kan vi ikke handle med dere lenger.

GA: Tror du piratkopieringen stopper om de skulle tape rettssaken.

Möller ler høyt.

Möller: Ikke en sjanse. Det tar hvemsomhelst fem minutter å sette opp en torrent-tracker. Jeg er overbevist om at om de

# Hvem kan eie jorden?

Man skulle tro at de som beskjeftiger seg med eiendom var praktisk anlagte mennesker, men det tror jeg neppe stemmer. Til og med de menneskene som angivelig skal vokte våre felles ressurser ser ut til å være tapt i en fjern fortid. Ikke bare står det mange tomme hus rundt omkring, men det er faktisk ansatt mennesker for skattebetalernes penger til å beskytte disse tomme husene mot frie initiativ.



## Statisk status

En statisk endomsforvaltning slik man har i Norge resulterer i mye unødvendig forfall på grunn av spekulasjoner i lønnsomhet, som snarere bør betegnes som grådighet. Man bruker ressurser for å beskytte ubrukte ressurser mot bruk. Eiendomsretten er ikke noe som bare misbrukes av private interesser, men også av offentlige forvaltere som følger et like rigid syn på eiendom, som man kan se hos barna til de samme grå eminensene i barnehagen. «Den er min!» Ropes det fra hver krok. Uansett hvem som eier så er forvaltningen statisk. Å ta i bruk en eiendom uten å eie den er forbudt. Kort og greit. Å la en eiendom forfalle på bakgrunn av kommersielle interesser (private eller offentlige) er ikke straffbart, men lønnsomt. Det er de grådige som setter premisser.

## Pragmatiske alternativer?

Jeg synes det er forbausende at man ikke ser den praktiske gevinsten med en mer praktisk lovgivning. I Nederland er okkuperanter, som andre borgere, beskyttet av loven om husfred. Hvis man har funnet husfred i et tomt hus så kan selv ikke den som eier huset forstyrre husfreden uten grunn. Dermed må altså huseiere som spekulerer i å la hus stå tomme risikere å måtte til retten for å kaste ut beboere.

I Nederland kan en bygning som har stått tom i mer enn tolv måneder lovlig okkuperes. Det eneste aspektet som er ulovlig

er å bryte opp låsen eller knuse ett vindu. Altså faktisk bryte seg inn, og ikke fredlig spasere inn (og finne noe fint og ubrukt, men brukbart). Deretter sender man brev til eieren og inviterer politiet til inspeksjon. Politiet sjekker om okkuperanten har seng, bord, stol og lås som fungerer, for da bor han der. Beviselig. Og husfreden hans eller hennes bør ikke forstyrres, med mindre eieren kan dokumentere at han skal bruke eller gjøre noe med stedet. I praksis betyr det at en eventuell eier må gå til rettsak for å kunne kaste ut okkuperanten. Slik vil det altså faktisk være risikabelt å la bygningen stå til forfall, I Nederland.

## Eiendomstyrannens paradisi

At lovverket i Norge er tullete betyr ikke at alle husokkupasjoner er dømt til å mislykkes. Noen lykkes, gjerne da gjennom at man som boligtrengende kunstner eller idealist vil fremme et kulturelt og/eller samfunnsnyttig formål. Denne strategien aksepteres sakte og stykkevis, man er nødt til å kjempe og vise vilje. Bryte seg inn på nytt hvis man må det, og helst ikke vike for makten.

## Stakkars boligløse??

Å fremme alternativ kultur og samfunnskritikk er en edel sak, men jeg skal ærlig innrømme at jeg i lang tid ikke har forstått (ville forstå?) hvorfor husokkuperanter samtidig vektlegger det at man er boligtrengende og at det offentlige ikke er tilstrekkelig opptatt av de hjemløse. Holder det ikke at man vil være fri og har styrken til

å tilfredstille sine egne behov med ubrukte ressurser? Bør man fremstille seg som et svakt og lite tilpasningsdyktig menneske for å tilfredstille det offentliges retorikk? Dessuten: Vil et slikt (om enn bare retorisk) kompromiss med statsmakten føre frem mot endring av lovverket?

## Hvorfor?

På meg virker det ofte som om mange er, eller blir, mer opptatt av å tilfredstille det offentlige og få bruke eiendommen fremfor å framholde ulydigheten mot en ressursforvaltning, som er mer ressurskrevende enn givende for samfunnet. Bør man være en konsistent eller bør man inngå kompromisser for å vinne enkeltsaker? Er man interessert i husokkupasjon for å endre samfunnets praksis gjennom ulydighet eller har man blitt forført av tanken på kulturstøtte? Er det ikke begge deler?

## Østli mitt Østli?

Alt dette lov og ikke - lov vissvasset hadde allikevel egentlig ikke noen relevans for hvilke mål jeg satte meg med min planlagte okkupasjon. Mitt mål var først å fremst å nyte et enkelt naturnært liv. Jeg bestemte meg for å sette fokuset på å glede meg over å leve på Østli hver time.

Jeg valgte å gå for en vennlig og oppsøkende strategi, men samtidig bestemte jeg meg også for ikke å vente på lov, men sende brev etter at jeg flyttet inn.

Østli er en husmannsstue i utkanten av skogen rett ved Bjørnebekk, et gammelt kursted for alkoholikere i Ås. Mye av kurstedet brukes til asylmottak i dag, men de gamle personalboligene har stått til forfall. Og til lokalmiljøets ergrelse har det forfalt lenge (Østlandets Blad, 8. nov. 2008). Jeg har egentlig ikke brydd meg så mye om de forfalne personalboligene. De var uansett aldri vakre. Hvis man derimot går ned veien til venstre der beitet begynner kommer man etter hvert til skogen. I den skogkanten ligger Østli. (Bilde).

Østli er ikke regnet for å være en eiendom i seg selv, men står på en av to skogsteiger som også har vært i fylkeskommunens hender. Jeg har jevnlig ringt fylkeskommunen og spurt om Østli siden 2005, da jeg første gang forespurte om jeg kunne leie det. Jeg fikk beskjed om at det skulle selges til våren. Den gangen stod det åpent og jeg var der ute med en egen takstmann. Jeg burde ha inntatt Østli allerede den gangen.

Det var ikke før i november 2008 jeg bestemte meg for å flytte inn på Østli. Fylkeskommunen hadde fått solgt det meste andre og Østli virket glemt. Jeg ringte fylket og fikk høre at Østli ikke var klart til salg fordi grensene mot en annen eiendom måtte avklares og fordi de ikke enda hadde fått delt eiendommen slik at de to skogstei-

gene kunne selges hver for seg. De regnet med at det kom for salg til våren.

## Til Handling

23. desember 2008 tok jeg meg inn på Østli. Det vil si: jeg åpnet døren, som var ulåst, men lukket, og gikk inn. Natt til juleaften ble en kald affære. Jeg våknet to ganger av at det var kaldt, men jeg sovnet igjen etter å ha funnet varmen med å gni hender og føtter en stund. Morgenen var helt herlig. Jeg hilste sola med hele kroppen og lagde frokost på stormkjøkkenet. Så satte jeg plast over et vindu og lås på døra, før jeg dro i familieselskap.

I romjula, jeg tror det var tredje juledag kjørte jeg til Skiptvet sammen med faren min. Der hentet vi en Jøtul kjøkkenvedovn jeg hadde funnet på Finn til tre hundre kroner. Broren min bar den opp i skogen sammen med meg. Og med vedfyring ble det virkelig hyggelig på Østli. Frem til da hadde jeg lagd mat ute og brukt en gassovn til oppvarming inne.

Livet ute på Østli de neste ukene var veldig behagelig og vakkert. Jeg hentet vann i brønnen, kløva ved, reparerte vinduer, sikra utedoen, gikk tur i skogen, lagde mat, leste og skreiv. Huset var uten strøm så jeg fikk ikke skrevet mer enn tre timer av gangen, så da kastet jeg heller ikke bort tiden. Jeg tipper jeg var en tur hos broren min eller andre omtrent annenhverdag for å lade pcen. Det hadde vært bedre om de hadde kommet på besøk til meg for å lade sine batterier, men men... jeg måtte skrive.

## Forbipasserende

Det var en del folk som gikk forbi, noen kjente og noen ukjente. De var glade noen ville ta vare på huset, uten at alle syntes det samme om det. En dag jeg kom hjem fra skogen lå det til og med et brød på trappa mi med en liten hilsen.

## Pedantenes inntog

Jeg sendte etter hvert et brev til fylkeskommunen om at jeg hadde flyttet inn på Østli, men svaret drøydte synes jeg. Så en dag banket det på døra. Jeg smilte og rakte fram labben i døra. Det var en vaktmester. Sjefen hans var fylkeskommunen og han sa han var blitt sendt ut hit for å se om det var gjort noe hærverk her ute. Jeg svarte at det synes jeg var rart, jeg hadde skrevet i brevet at jeg hadde til hensikt å reparere vinduene (bl.a.) og ta vare på huset, frem mot salg (når enn det måtte bli...). Kunne dette ha noe med meg å gjøre? Jeg ba han inn. Vel inne, så viste jeg han brannvarsleren og brannslukningsapparatet, installasjonen av vedovnen også videre. For ikke å snakke om vinduene. Husets øyne som jeg langt i fra utførte hærverk på. Han virket uinteressert, selv om han virket som en ok vaktmester. Men han brøt ikke den hygge-



lige tonen jeg innbød til. Han avsluttet til og med fremleggelsen av ærendet sitt med et avslørende «ja, jeg visste ikke at det var et lite hus her nede en gang jeg». Jeg valgte å ikke trenge ham opp i et hjørne med den informasjonen og jage han på dør for å være en slask som ikke passer jobben sin. Var det ikke egentlig hans jobb jeg gjorde?!!

Jeg fikk en ukes frist på å flytte ut. Den tok jeg ikke. Jeg ringte heller Tom Kristian Hansen som er rette mann på rett sted i fylkeskommunen en dyktig fjærsvinger og pedant. Og som pliktoppfyllende hadde sendt vaktmesteren i stedet for å imøtekomme ringe meg.

Da jeg presenterte meg avbrøt han meg rasende: «Jeg vet alt om deg, jeg vet at du opererer under falsk identitet.» Han trodde

ikke et sekund på at jeg hadde utdanning, enda mindre at jeg var sosialpsykolog. At jeg påstod jeg ville begynne egen praksis der ute tok han som en vits. Noen dager etterpå sendte jeg han denne mailen:

*Kjære Tom Kristian Hansen, Jeg forstår ikke hvorfor det er et problem at jeg tar vare på Østli. Du har selv sagt at huset ikke har noe verdi. Og at det er skogseiendommene som skal selges (med huset). Da skulle det være jevngodt med at jeg hadde tilhold i skogene utenfor. Noe jeg neppe tror hadde brydd deg eller noen andre. Jeg er oppvokst i Kroer, på Eng. Jeg kommer herfra, og har lekt og gått i disse skogene siden jeg kunne gå. Derfor koster det meg heller ingenting å bruke penger*

*av egen lomme på et luftslott, eller toppen oppfyllelsen av en drøm. Jeg er faktisk veldig glad i stedet og fryder meg for hver time jeg er på Østli eller går i skogen. At du beskylder meg for å bruke dekknavn er ikke bare feil, men en ganske fantasifull påstand. Jeg skjønner ikke hva du mener med å si at "du vet alt om meg". Jeg gjør virkelig ingen skade, og det er heller ingen hindring for det kommende salget. Min hensikt er å ta vare på Østli. Koste meg hva det koste vil. Jeg er kanskje ikke født indianer, men jeg har født en indianer i meg og jeg taler aldri med kløvet tunge. Og jeg velger å se med storsinn på at du kalte meg en løgner. Neste gang vi skal snakke sammen burde vi drikke te sammen. Og en dag vil du le sammen med meg av hele episoden. Hva med neste uke?*

Hilsen  
Kris Guttssønn

(Brevet er forkorta for å unngå gjentakelser. Hvis noen skulle, selv om jeg tror det er utenkelig, ønske å lese hele mailen så send en mail.)

Jeg fikk ikke noe direkte svar på mailen, det kom indirekte med politiet på døra. Jeg inviterte de høflig inn og holdt en rolig samtale med de, helt til det ble snakk om fylkespedanten, da gikk det en kule varmt, og jeg sa til de at om de synes det ville bli kjøpt å bære meg vekk fra Østli i snøen (Østli ligger en lang oppoverbakke til nærmeste parkering), så kunne de si det til Tom Kristian Hansen. Jeg flyttet allikevel for egen maskin slik at anmeldelsen ble trukket, og jeg gikk fra Østli uten følger.

Selv om det var trist at jeg ikke fikk til noe permanent med Østli så hadde jeg det fint der ute en flott vintermåned.

Litt av et eventyr...

Torsdag 8. januar, den dagen såkalte narkister kastet stein i Oslo, fikk jeg en pall med knusktørr bjørkeved. En riktig fryd for øyet. Da fant jeg fram øksa og kløvde ved til det ble for mørkt. Det suste i askene rundt brønnen den kvelden. Anarker spre dere! Spre dere! Hvis det da ikke var sine egne frø den gamle asken oppmuntret til å appropriere huset.

Den virkelige gleden for meg med hushyringen av Østli var friheten ved å stå på bar mark. Det som drev meg var ikke å finne en nisje eller et sted hvor jeg kunne henge på resten av samfunnet som dødvekt.

Det som driver meg er følelsen av å leve fritt, og selv om jeg ikke holdt festningen mer enn en måned, så hadde jeg billig huserom og en god opplevelse.

Etter at jeg flyttet ut så skrev de også om hushyringen av Østli i Østlandets Blad (søk på [www.oblad.no](http://www.oblad.no))

**Kris Guttssønn**

## BOKCAFEEN JAAP

VAN HUYSMANN'S MINDE

★ frihetlig litteratur ★

Send meg de trykksakene jeg har krysset av for (ved forhåndsbetaling til postgiro 0540.06.36577 legger du til porto kr 40,- Ved postoppkrav koster det fra kr 81 - 163 i porto og oppkravsgebyr)

... Syphilia Morgenstjerne:  
Anarkistene i verdenshistorien, Fritt og vilt 2008, 233s, kr 298,-

... CrimethInc: *Expect Resistance*, 2008, 335s, kr 60,-

... CrimethInc: *Recipes for Disaster. An Anarchist Cookbook*, 2007, kr 120,-

... Cornelius Castoriadis: *Arbetråden och ekonomin i det självförvalta- de samhället*, India Däck 2007, kr 45,-

... Staffan Jacobson: *Anarkismens Återkomst*, India Däck 2006, kr 65,-

... Noam Chomsky: *Chomsky on Anarchism*, AK Press 2005, kr 125,-

... Murray Bookchin: *The Ecology of Freedom*, AK Press 2005, kr 155,-

... Frère Dupont: *Species Being and Other Stories*, Ardent Press 2007, 158s, kr 100,-

... Jonas Bals/Harald Beyer-Arnesen:  
*Utopi, Revolusjon, Sosialisme*, News From Nowhere 2006, 211s, kr 100,-

... Mikhail Bakunin: *Det revolusjonære spørsmål*, Abrakadabra forlag 2002, 223s, kr 298,-

Navn .....

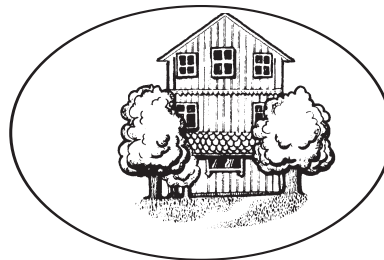
Adresse .....

Jeg ønsker å betale ved:  
...Forhåndsbetaling ...Postoppkrav

Send til: Bokcafeen Jaap  
Hjelms gate 3, 0355 Oslo

eller bestill fra vår nettside:

[jaap.frihetlig.org](http://jaap.frihetlig.org)

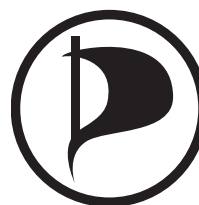


[www.arbeidskollektivet.no](http://www.arbeidskollektivet.no)  
Hjelmsgate 3 - Oslo

## Lokale til leie

Driver du et idealistisk prosjekt, men mangler lokale? Har du lyst til å bli nabo med Gateavisa? Stiftelsen Arbeidskollektivet har nå et kontorlokale til leie til en overkommelig pris.

For mer informasjon, ring Stein på 91732111.



# PIRATPARTIET

**Nytt i Norge!**  
**Gratis medlemskap**  
**[www.piratpartiet.biz](http://www.piratpartiet.biz)**

**- Delt kultur**  
**- Fri kunnskap**  
**- Privatliv**

# The Culture: tekno-anarkistisk science fiction

Ian Banks er en skotsk forfatter som ble berømt og beryktet gjennom sin første roman, “The Wasp Factory” i 1984, et bisarr innsyn i en grotesk forstyrret tenårings tanker og handlinger i en mildt sagt spesiell familie.

Allerde ved debuten framsto Banks som en fiks ferdig forfatter med en fantastisk fantasi og intelligens, og den typisk underfundige humoren og det brillante språket han er blitt kjent for. En rekke romaner fulgte, like originale og banebrytende som den første, og etablerte Banks som en av Storbritannias største nålevende forfattere.

I 1987 kom “Consider Phlebas” og science fiction ble aldri det samme igjen. Her møter vi sivilisasjonen The Culture for første gang, i et univers der Banks kan slippe

begrensninger. The Culture er stolt av å være bokstavelig talt skamløst hedonister. Ingenting er forbudt og det verken finnes eller trengs ikke noe politi. I verste fall, hvis noen er uforbederlig voldelige og nekter hjelp mot sine mentale knuter, får de en dronevakt som følger dem dag og natt, og *da* blir man sjelden invitert til noe party...

ring – og umiddelbar telekommunikasjon med alle andre Minds i The Culture – opererer de med galaktiske proporsjoner og tar sine avgjørelser i tidsperspektiv på hundrevis av år. The Culture bekjenner seg strengt til en rasjonell konsekvens-etikk: det er resultatene som avgjør om en handling er god eller dårlig, og det som umiddelbart kan synes feil for et menneske viser seg nesten alltid å være det beste på sikt. Slike moralske dilemmaer er sentrale poeng i bøkene.



## Teknologi

Banks er flink til å ikke forklare alle sine teknologiske påfunn i detalj, og unngår dermed at bøkene virker utdatert noen år seinere (i motsetning til f.eks. Asimov, som hadde med rør-radioer tusener av år inn i framida...). Teknologien males fram med et sparsom og troverdig kvasi-vitenskapelig språk. I tillegg til Minds, telekommunikasjon uavhengig av avstand og romreiser raskere enn lyset (i “hyperspace”) er ideen om kraftfelt (“fields”) sentral for å få kabalen til å gå opp. Disse usynlige formasjonene

sin fantasi løser ennå mer uhemmet enn i sine bøker fra “normal” virkelighet.

## Fred, frihet og alt gratis

The Culture er resultatet av flere tusen års utvikling, og har vært gjennom den voldsomme og blodige historien som sivilisasjoner alltid skaper, med konflikter og kriger både på sin hjemplanet og seinere med raser ellers i verdensrommet. Når vi møter den er alt dette tilbakelagte stadier langt tilbake i historien, og The Culture har blitt et samfunn forbi knapphet og konkurranse, hvor avansert teknologi forsyner alle med praktisk talt ubegrenset materiell rikdom og komfort helt gratis. All produksjon og arbeid utføres av maskiner. Banks sitt argument er at en slik økonomi gjør ekte anarki mulig (eller t.o.m. uunnngåelig). Ufattelig kraftfulle kunstige intelligenser, *Minds*, styrer og organiserer det hele. Disse er like langt unna en datamaskin som en slik er fra en kuleramme. Minds har fulle rettigheter som selvstendige individer i samfunnet, noe som her avgjøres av nivået av bevissthet uavhengig av om det er biologiske eller teknologiske vesener. På samme måte mydrer det av “droner” i dette maskin-orienterte samfunnet, selvstendige roboter som langt overgår menneskelig mental kapasitet og hastighet, men likevel er primitive sammenliknet med en Mind. Tilsvarende har de fleste romskipene bevissthet og intelligens som gjør dem til “personer” i samfunnet.

Fri for økonomiske, organisatoriske og religiøse hemninger gjenstår bare den enkleste mulige moral: så lenge din frihet ikke begrenser andres rett til like stor frihet, kan du gjøre hva du vil. Og det gjør innbyggerne virkelig også, bøkene er fulle av morsomme eksempler på prosjekter og livsstiler man kan forfølge når det ikke er noen materielle

## Habitater og moral

The Culture er en mobil sivilisasjon. De har forlenget sluttet å bo på planeter, som de nå anser som merkelig og utrygt. Med full kontroll over materien og helautomatisk produksjon blir det ingen grense for størrelsen på konstruksjoner. De virkelig store befolkningssentrene er romskipene, særlig de enorme *General Systems Vehicle* (GSV), utallige kubikk-kilometere store, som bl.a. inneholder landskaper for menneskene med fjell og daler, skoger, elver og hav. En GSV er et komplett samfunn, og kan produsere alt selv – handel er dermed unødvendig. Det er også de som bygger nye Minds og GSVer, og et utall andre, mindre skipstyper.

Suburbia utgjøres i The Culture av *Orbitals* plassert i solsystem. Dette er gigantiske ringer med diameter på millioner av kilometer, kjeder satt sammen av tusener av *Plates* der folk bor i planetliknende omgivelser. Orbitals roterer slik at sentrifugalkraften gir innsiden av båndet en kunstig tyngdekraft, og skaper dag og natt av lyset fra sola.

GSVer og Orbitaler er der Minds holder til. Effekten og kontrollen de har over The Culture er sentral for settingen og de narrative rammene i bøkene. Minds har klare personligheter, er ofte eksentriske, men alltid gode. Å plassere all makt hos dem er en nødvendighet for Banks sin anarkistiske utopi, ved å ta det beste i menneskene selv og plassere det utenfor menneskenes kontroll, og dermed utenfor muligheten til moralsk forfall. Faren med et slikt litterært grep er selvfølgelig at disse Minds er *for* mektige og *for* flinke. De har ingen problemer med å utmanøvrere og manipulere menneskene mentalt eller praktisk, og bedriver politikk og intriger på et nivå langt utenfor menneskelig fatte-evne. Med sin nærmest uendelige evne til beregning og simule-

av energi kan skapes i et utall varianter. De kan bl.a. være harde og brukes til å holde ting sammen (GSVer består mer av slike felt enn av materie) og de kan være skjold mot lyd, lys og annen stråling. Mestringen av felt-teknologien er The Cultures viktigste fortrinn framfor andre sivilisasjoner de møter. Og energien til å drive det hele tapper The Culture fra *eGrid*, et allestedsnærværende nivå av energi “under” det materielle universet.

## Genofixing

Gjennom tusener av år som romfarende sivilisasjon har The Cultures forgjengere blandet seg med et utall andre menneske-liknende vesener. The Culture er altså ikke knyttet til etnisitet, men til livsstil og teknologi (slik f.eks. Romerriket var). Etterhvert har de også endret sitt eget arvestoff, “genofixing”: Immunforsvaret motstår alle sykdommer. Sansene er enormt forsterket. Seksuell evne og nytelse like så. Refleksene mye raskere, og nye lagt inn. Alle prosesser i kroppen kan styres bevisst, og det er f.eks. vanlig at folk bytter kjønn flere ganger gjennom livet. Folk lever så lenge de vil, men de fleste synes rundt 300 år er nok. Noen velger å legge seg inn til lagring (*Storage*) når de blir lei av livet, med bestemte kriterier for når de skal vekkes opp igjen.

Man har alltid perfekt helse, og alle kroppsdeler kan erstattes i fall av ulykker. Før ekstrem risiko-sport eller farlige utflukter kan man ta backup av alle tanker, minner og følelser, og dermed gjenskapes hvis første kropp går tapt. Det er heller ikke uvanlig at folk flytter sitt sinn og bevissthet over i andre kropp eller maskiner for en tid, eller gir opp sin individuelle identitet og går opp i en GroupMind sammen med andre, både mennesker og maskiner.

## Drugs

Med en moral som måler fornuft etter mengden nytelse den gir, blir også bruk av rusmidler fri for våre stigma og kalvinistiske hemninger. I tillegg har Culture-innbyggerne genofixet inn kjertler som kan produsere en rekke psykoaktive stoffer under bevisst styring, alt fra smertestillende midler til stimulanter til psykedelika. De levende beskrivelsene av tilstandene viser tydelig at Banks selv har ruserfaring langt utover alkohol og hasj.

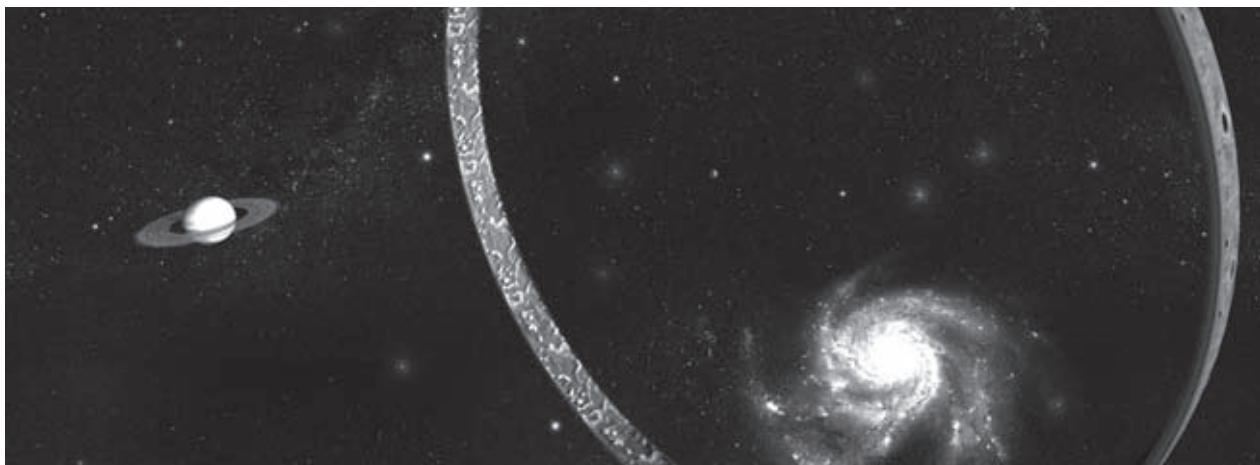
## Dirty Tricks Department

The Culture er så nær utopia som det er mulig å komme i et fysisk univers. Det blir dermed lite av Store saker å engasjere seg i, og den største faren er *kjedsomhet*. De som trenger noe idealistisk å kjempe for kan søke å bli med i *Contact*, den delen av The Culture som tar seg av kontakten med andre sivilisasjoner i verdensrommet. Heller ikke her finnes noen formell organisasjon, det er et frivillig samarbeidende nettverk av interesserte Minds, mennesker og droner som selv velger sine rekrutter.

Som all god fantasy/science fiction bruker Banks genren til å tydeliggjøre vårt eget samfunn og verdier og sette dem i perspektiv. Nesten alle sivilisasjoner The Culture møter er på et lavere utviklingstrinn både sosialt og teknologisk, med en økonomi og makthierarkier vi kan kjenne igjen fra vår egen tid og historie. På tross av en innbitt intensitet og en radikal politisk indignasjon som til tider nærmer seg raseri, styrer Banks elegant unna fella med å bli kjedelig forelesende eller moraliserende. Isteden skildrer han saftig og levende de voldelige og grusomme virkningene slike samfunn gir, og lar leseren selv trekke konklusjonene i kontrast til The Culture.

Det er rundt disse møtene med sine mindre heldige naboer at romanenes handlinger dramatisk utspiller seg, med sendebud, diplomater eller spioner som hovedpersoner. *Contact* blander seg aktivt inn i andre sivilisasjoners gang og utvikling, utfra følelsen av en moralsk plikt til å gjøre universet til et bedre sted når de kan. Dette krever ofte hem-

*sider Phlebas, The Player of Games, Excession, Look to Windward*, som jeg helt klart synes er de beste. Fjorårets *Matter* var kanskje litt skuffende etter denne seiersmarsjen, mens *Inversions* er borderline-Culture på en middelalderaktig planet. Det finnes også en samling kortere noveller, *State of the Art*, der tittelnovellen er en kostelig fortelling



melige operasjoner og intriger som flertallet i The Culture ville være mot, og derfor skjer de gjennom *Contact's Special Circumstances* avdeling, kanskje den eneste delen av dette samfunnet der det ikke er full åpenhet og innsyn for alle. Hold deg fast, dette er ikke noe for bløthjerta, politisk korrekte radikaler!

## Bibliografi

Bøkene er frittstående, og kan foregå hundrevis av år fra hverandre i tid. En bra rekkefølge for nykommere er *Con-*

om da *Contact* ankommer Jorda i 1977 (uten at vi engang oppdager det selvfølgelig). I 2004 kom *The Algebraist* som er en av hans beste, men som foregår i et univers uten The Culture. Bon appetit!

## Are Hansen

# Mitterands siste måltid

Alle franske kokkers innvielsesrituale har fra gammelt av bestått i å spise hortulan, eller ortolan som det heter på fransk.

Fuglen er en delikatesse som tideligere var forebeholdt overklassen, og som i sørvest-Frankrike blir ansett som det ypperste av fransk kokkekunst.

I snart tyve år har det vært forbudt å fange ortolan, men i Gascogne gjøres det fortsatt. Akkurat som Frankrike ignorerer forbudet mot upasteurisert ost i EU, ignorerer gascognerne forbudet mot denne lille fuglen.

Delikatessen er ikke blitt mindre berømt etter tidligere presiden François Mitterand krevde å få servert flere ortolan til sitt siste måltid på nyttårsaften i 1995, selv om all handel med og tilberedelse av fuglen allerede da var ulovlig.

Fuglen er 16 cm. lang, og veier mellom 20 og 25 gram. Den fanges gjerne på sensommeren i nett. Øynene stikkes ut, og fuglene tvangsfores i et mørkt rom med fiken og havre til de har blitt fire ganger så store. Deretter druknes de levende i armagnac, og grilles på høy varme i seks til åtte minutter.

Å innta den berømte lille spurven er ikke bare et måltid, men et rituale. Derfor heller ikke et unaturlig valg ved et siste måltid. Måltidets deltakere må dekke hodet med en serviett, og fuglen spises hel. Noen spiser hodet, og bare nebbet stikker ut av munnen,



i en gest som kan tendere mot sadisme. Tanken er å skjule spisingen av denne småspurven for Gud. Samtidig skapes en boble hvor alle aromaer og nyanser oppleves i fred.

Inntakelsen av ortolan kan vare fra et par minutter til et kvarter, og har flere stadier. Først smaker man det søte flesket og kjøttet, deretter kommer smaken av blod, og til sist knasingen av ben og knokler som smaker som hasselnøtter. Ifølge kjennere er det ikke bare en gastronomisk, men også en veldig sensuell og filosofisk opplevelse å spise ortolan.

Forbudet mot fuglen er kontroversielt, og selv om boten for å fange den er seks tusen euro, blir det tatt rundt tretti tusen fugler i året. Franskmennene liker dårlig at myndighetene forteller dem hva de skal gjøre: slik har det alltid vært, i hvert fall siden revolusjonen. Men det er blitt strengere og strengere. Og kontroversen fortsetter. Ikke minst fordi det er mye følelser involvert. Forbudet kom istand fordi eksperter mener at fuglen er utrydningstruet, mens kokker og bønder i Sørvest-Frankrike mener forbudet heller skyldes måten fuglen blir fanget, alet opp og drept på.

Fuglene går nå for så mye som 150 euro på svartebørs.

## Le Sans-Culotte

# Reisebrev fra Udan Farm

Siden jul har jeg holdt hus på Udan Farm, en økologisk bosetting midt i Georgia, USA, med hjortejegere og McCain-supportere til alle kanter. Gården er hjemmet til mine venner Bob Burns og Isabel Crabtree, hunden Lakshmi (overflodens gudinne), katter, høns, gjess og kalkuner. Her lever jeg det søte liv, spekket med visjoner om et skjønnere samfunn samt mengder med søtpotet.

Bob og Isabel kunne ikke utholde naboer som klagde på "skrotet" deres i hagen, så de kjøpte seg litt land langt uti bushen midt i redneck-land, og satset på å leve av markens grøde. Da de først flyttet ut hit, var det ikke annet enn furuer og sweetgums å se, men det tok dem ikke lang tid å rydde land til å komme igang. I begynnelsen bodde de i telt, mens de (sammen med besøkende venner) bygde en liten stue ved hjelp av nedhogde furutrær, gamle maurtuer, sement og plast samt gulteppe fra søppelfyllinga. Snart hadde de en hage med spinat, løk, hvitløk, salat og mye mer. Etterhvert skaffet de seg høns, kalkuner og gjess. Da jeg flyttet inn som gårdsgutt i Udan Farms andre år, sto den opprinnelige stua ledig ettersom Bob og Isabel allerede hadde oppført enda et par småhus.

"Folk tenker ofte ikke på at strømmen, vannet og maten de forbruker kommer et sted fra," sier Bob. "Det er tørke over store deler av USA, men likevel brukes flunkende ferskt vann til å vaske biler og til å skylle med dass med. Dette er rent sløseri som ikke trenger forekomme. Vi burde kunne innrette oss slik at vi ikke tar ut mer enn økosystemet klarer å forsyne. Om vi lever av naturens overskudd i stedet for å presse den til døde, lever vi langt bedre liv. Hva er vitsen med å brenne av enorme mengder kull, når vi har varme fra sola? Hvorfor sløse bort grunnvannet til å skylle ned dass, når vi har regnvann, og når vi kan resirkulere vannet vi allerede har brukt til å vaske kopper og dusje i?"

Bob og Isabel har ikke samvittighet til å være med på storsamfunnets dødslek, de vil heller leve i pakt med naturen.

"Det forandrer kanskje ikke verden at vi to alene bestemmer oss for å bo slik, men vi viser ihvertfall at det lar seg gjøre," sier Bob. "Vi har tatt steget helt ut, og fordrar dessuten ikke å la oss diktere av alskens naboskapsreglementer - vi foretrekker å være i fred her. Å kunne dyrke sin egen mat og ellers stå for sitt eget livsopphold, burde da være en menneskerett! Men for å forandre verden, trengs det også dem som vil gjennomføre noe liknende i byene, det trengs dem som vil vie seg til å spre kunnskapen og dem som drar resultatene med seg inn i arkitektur, byplanlegging og politikk. Hva vi to gjør, er bare en liten del av forandringen, men det er med på å forandre."

## Arven fra Seattle

"Vi eier ikke jorda, den eier oss," siterer Isabel høvding Seattle. "En gang var all jorda vi ser rundt oss her en stor bomullsplantasje. Etter borgerkrigen ble den delt opp mellom frigitte slaver, hvis etterkommere og etterfølgende eiere dyrket mat her i hundre år. Men så lå den øde noen årtier, og skogen vokste til. Slik tar naturen igjen over etter oss. Så lenge vi forstår dette, at naturen er

livgivende, er det ingen motsetning mellom å leve av den og å forvalte den. Det er et spørsmål om graden av utnyttelse. Men slik man driver storstilt landbruk f.eks. i dagens USA, med monokulturer og kunstgjødsel, lar man ikke jorda få den hvile og næring den trenger for å fornye seg."

"Alt det vi mennesker behøver å etterlate oss, kan naturen ta seg av," hevder Bob. "Men vi må arbeide med den, vi må la de riktige etterlatenskapene gå tilbake til naturen der den har bruk for dem. Forurensning er bare utslaget av dårlig planlegging, for det som er forurensning for enkelte deler av naturen, kan være en ressurs for andre.

## "Vi eier ikke jorda, den eier oss."

Hvis jeg pisser på den samme gressstuten hele tida, dør gresset der - men hvis jeg pisser i ny hagejord, nyttiggjøres pisset som gjødsel."

På Udan Farm går det meste i sirkler. Hønsene og kalkunene går store deler av dagen utendørs under en netting. Avfallet de etterlater brukes som gjødsel i hagen. Plantene som vokser der, blir mat til både mennesker og dyr.

Ting har flere funksjoner. Stua jeg bor i samlar regnvann fra taket, og en oppkveilet svart vannslange på taket gir solvarmet vann til dusjen. Når et tre faller eller hogges, brukes det både til fyringsved og til å lage hekk med.

Tilværelsen som gårdsgutt er paradisisk. Hver morgen mater jeg fugler og dyr, arbeider sammen med Bob på et av hans utallige prosjekter frem til lunsj, og gjør for øvrig hva jeg vil (å lese science fiction viser seg å passe særlig godt her. Det tilfører det riktige draget under stjernene). Maten står Udan Farm for, den er enten dyrket frem på stedet eller "dumpster-dived". Når det måtte passe meg, drar jeg inn til nærmeste by og fester med rødnecker, college-kids og/eller lokale hipstere, eller jeg besøker naboene. Hele tida lærer jeg noe praktisk om energi, planter, kompost og det finurlige kretsløpet. Og det er sant: Mange av Bob og Isabels løsninger har absolutt mer generell implementerbarhet: Hvorfor ikke utstyre hus og bygårder med regnvannssopsamlere? Det er enkelt, alt man trenger er rør fra takrenna inn til oppvasken. Og hvorfor ikke med det samme konstruere toaletter slik at avfallsvannet fra vann og dusj utnyttes en gang til som nedskyllingsvann? Hvorfor ikke vindmøller, solovner og solcellepaneler på taket? Hva med å utnytte vårt eget avfall til

biodrivstoff, eller til gjødsel (via en lengre prosess som hindrer sykdomsfaren)? Og er ikke visjonen om småskala jordbruk i tettbygde strøk absolutt gjennomførbar, det er nok av folk som ville likt å holde på med dette om det var et miljø rundt? Hvorfor ikke la barn drive med dette på skolen, og utenfor gamle hjem osv? Samtidig kan man dyrke frem fisk i små dammer og tønner. Oppsummert: Hvorfor ikke utnytte naturens lokale rikdom til fulle - uten å utbytte den? Resultatet ville bli langt sunnere for oss i alle fall.

"Å basere økonomien på evig vekst, er galenskap," sier Isabel. "I lengden taper vi, fordi

ressursene ikke kan brukes fortere enn de kan fornye seg. Så lenge profitten er målestokken for fremgang, vinner de kortsiktige behovene fremfor de langsiktige. På sikt er den mest effektive ressursbruken å følge naturens rytme."

"For å forandre verden må du forandre deg selv," lyder ordtaket. "Men for å forandre deg selv, må du prøve å forandre verden."

Billedtekster:

1. Bob har ikke sans for arbeidskrevende graving. Disse nye hagefeltene, består av et lag dumpster-divet papp, og oppå dette kompostert jord fra høns, kalkuner og fra skogen. Pappen er svært effektiv ugressprevensjon.

2. Vi er ikke de eneste som dumpster-diver. US Marines har fått med seg at fattigfolk kommer til denne søppelcontaineren, og er ikke snauere enn at de lover lukrativ jobb i Irak/Afghanistan.

3. Mange tror at det blir mer mygg av å omgi seg med stillestående dammer, men resultatet er det motsatte, ettersom fisker og frosker i vannet med glede forbrenner myggghordene. En dam er enkel å lage med litt dumpster-divet plast og gulteppe.

4. Utendoers kjøkken er en god ide i varmen. Søler du, er det ikke så farlig, og det er kort vei til alt man måtte trenge.

Tekster som boer stå i egne rammer (men slik at hovedteksten begynner foer dem):

## Lovens lange arm

Som kjent er lovens lange arm i USA noe mer hardtslående enn den norske varian-

ten. Slikt som av enhver normalt empatisk person burde regnes som filleri, kan frata deg friheten i årevis i the land of the free. Selv ikke Udan Farm langt uti skauen kan kjenne seg trygg for den straffende svine-labben. Ca. annethvert år tråler et helikopter området på leting etter marijuana og eventuelt andre droger. Selvsagt tar det seg noen ekstra runder over den hippifiserte eiendommen. Verken Bob eller Isabel er videre glade i THC ("vi vil beholde de få hjernecellene vi har"), men nettopp på grunn av de strenge straffene er det ikke uvanlig at marijuanadyrkere sår plantene sine på *andres* eiendom. Også crackdealere etterlater kofferter med stoff til hverandre på denne måten. Om myndighetene kommer over slik narkotika, kan de finne på å konfiskere eiendommen. Slik tjener staten noen ekstra slanter. (Takke meg til inntektsskatten!)

## Amerikanske Hippier

Selv om Bob og Isabel slett ikke mener at deres eksempel kun har relevans for motkulturen, vil nok mange karakterisere både dem og meg som gjennomførte hippier. I USA, og særlig i sørstatene, favner normalt dette ordet bredere enn det gjør i Norge. Hippiene var ikke bare en kortleved motkultur på slutten av 60-tallet, hippier lever i høyeste grad den dag i dag. De er folk som heller mot økologi, war on want, peace & love, hjemmeheklede klær, chaite, indianermytologi osv. Fenomener som Rainbow holder kulturen ved like, men også mangt som ikke såpass soleklart inngår, assosieres med ordet. Hele motkultur- og undergrunnsscenen henger sammen med "hippi", det mest utfrika strøket i Atlanta, Little Five Points, er således "hippistrøket". Man tenker generelt ikke om hippi så mye som en utgått mote, mer som røttene motkulturen hele tida vokser ut av. Hippier inkorporerer det meste av mer udefinert motkultur (bare de defintivt utdefinerte livsstilsbevegelsene som pønk og goth slipper unna). Betegnende er det for eksempel, at bandet REM, fra Georgias hippihovedstad Athens, sies å ha vokst ut av hippimiljøet. Trang Fødsels sutrete strofe "Å, skulle vært hippi!" lyder med andre ord ganske tafatt i amerikanske ører, for man vil da svare: "Så hvorfor blir du ikke bare hippi, da vel? Stop bitching and start a revolution!"

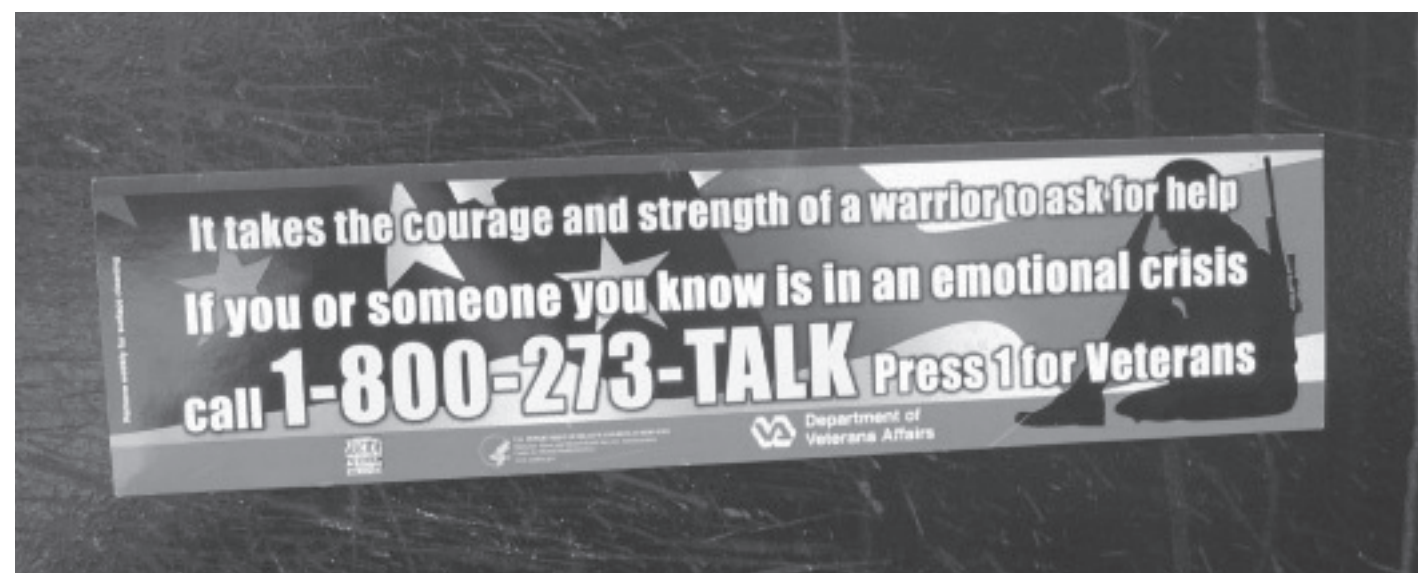
## Permakultur

Sammen utgjør Bob og Isabel Middle Georgia Permaculture Initiative. Permakultur er, som lesere av GA muligens har fått med seg, en av disse betegnelse som florerer i økologisk orienterte miljøer. Det står for både "permanent agrikultur" og "permanent kultur". (Personlig synes jeg ordet er litt dårlig, det lyder for meg som noe lite fleksibelt og størknet noe. Men i realiteten er de permakulturelle innsiktene det helt

motsatte, de viser til hvordan mennesker kan omgås naturen på en fantasirik og foranderlig måte). Det er først og fremst Bill Mollison og David Holmgren som har utviklet permakulturkonseptet, som sentrerer omkring bærekraftig design, og trekker veksler på såvel tradisjonell kunnskap som moderne vitenskap. De underliggende prinsippene er praktisk funderte og dreier seg om at elementer har flere funksjoner, at hver funksjon er understøttet av flere elementer, integrasjon heller enn segregasjon av elementene, at etterlatenskaper kan omgjøres til ressurser, å sette pris på mangfold og fornybare ressurser, å begynne sakte og forsiktig ut fra de lokale naturmønstrene og bevege seg mot mer detaljert design etterhvert som man observerer og samhandler med miljøet, og –ikke minst - å forvente forandring.

### Rødnakkene

Fordommene om sørstatenes hvite rurale befolkningen florerer. Med en særskilt rasistisk historie er det kanskje ikke så rart, men slaveri, Ku Klux Klan og raseskille er tross alt ikke summen av disse menneskenes kulturelle overlevning. Det fins også en tradisjon av småbønders gjensidige hjelp og solrike frie liv (Dere leser vel Mark Twain, folkens?). Den fæslige rasistiske arven har imidlertid gjort stor skade ikke bare for de svarte, men også for rødnakkene selv. Rødnakkekulturen gjennomgår en identitetskrise: Det som tidligere var meningsfullt, er nå vanskelig å gripe. Kulturen, som har mye av virkelig verdi å hente inspirasjon fra, går på tomgang og klamrer seg til enkle holdninger i ren desperasjon. Hver helg jaktes det rundt omkring oss, vi



hører skuddene smelle til alle kanter. Ofte etterlates rådyrlikene med kanskje bare en fot eller et hode kuttet av. (Er de ferske nok, spiser vi kjøttet. Om de er begynt å råtne, bruker vi dem som kompost for trær vi planter.) Disse jegerne jakter i rent tidsfordriv, de skyter løs mens de pemper øl, men det fins ingen ære i jakta - ingen følelse av at jakta har en verdi, at det er verd å ære den ved bare å skyte de dyrene man skal ta med seg. Dette er trist, for det underminerer alt disse menneskene faktisk har å være stolte av. Andre rødnakker og hillbillies er selvsagt like forferdet som meg over dette, men i en livsverden der hver eneste små- og mellomstore by er redusert til en lang bilgate med de samme enorme kjedebutikkene og fast-food-kjedene langsetter, har denne ekte ansvarlige holdningen ikke lenger noen naturlig sammenheng å ytre seg i. Kanskje blir det motkulturens hippier som

gir nye impulser til redneck-livet? Grenser er til for å brytes...

### Privateiendommen

I USA står privateiendommen sterkt. Selv hippier som siterer høvding Seattle stifter opp skremmende advarselsskilt til trestammene. I Udán Farms tilfelle er det for å holde crackdealere og skyteglade jegere unna, ikke på grunn av manglende gjestfrihet. For en nordmann vant med allemannsretten, kan det fort føles trangt og ufritt i et system hvor all natur er oppdelt i strenge private soner - hvor man som oftest bryter loven bare ved å ta seg en skogstur.

**Bob Burns** er en gammel økologisk traver. Han har tidligere holdt til på gårdene Koinonia og Salamander Springs, og har dessuten bodd i Bangladesh. Bob arbeider gjerne hele dagen på gården, en del av

hjernen tenker alltid på hvordan han kan skaffe fremtidig mat.

**Isabel Crabtree** er økologisk entusiast. Hun interesserer seg for medisinske urter, liker å strikke, stelle i hagen, lage mat og pleie kontakter over internett. Tidligere elev av Starhawk. Intenst opptatt av sin indianske arv. Rørt til tårer da W. endelig gikk av som USAs president.

### Bjarne Benjaminsen

# Den Grønne Kinesiske Mur?

Gobi-ørkenen dekker 1,3 millioner km<sup>2</sup> nord i Kina og sør i Mongolia, og er den største i Asia.

Den har oppstått i regnskyggen av Himalaya, som stenger ute fuktig luft fra det indiske ocean. Om våren blåser stormer store støvmengder fra Gobi-området østover over Kina, Korea og Japan, noen ganger så langt øst at det gir dårlig luftkvalitet på USAs vest-kyst. Slike har forekommet mange ganger gjennom historien, men har tiltatt dramatisk de siste 20 åra. Det skyldes at Gobi vokser raskt: ifølge offisielle tall går 3600 km<sup>2</sup> beite- og jordbruksland tapt hvert år, men de reelle tallene er nok dessverre langt høyere. Det er mange årsaker til at ørkenen eser ut: økonomisk vekst og befolkningsøkning har ført til rovdrift på beiteområder og jordbruksland, og Kinas sterke luftforurensning svekker plantedeckket ytterligere. I tillegg har den globale oppvarmingen gitt mindre nedbør og redusert isdekket i høylandet som bidro til å holde støvet fast. Problemet rammer et enormt område, med en rekke forskjellige landskap, jordmonn, klimaer, driftsformer og folke-

slag. Den kinesiske regjeringen anslår at ørkenspredningen påvirker 400 millioner mennesker og fører til økonomiske tap på over 7 milliarder dollar årlig.

Dette er store tall selv i kinesisk skala, og har fått mer oppmerksomhet de siste åra fordi støvstormene nå stadig oftere også rammer hovedstaden Beijing. Regjeringen har vedtatt kjempeprosjektet "Kinas Grønne Mur", hvor planen er å plante et belte av trær 4500 km langt for å holde Gobi tilbake. Prosjektet er beregnet å være fullført i 2074.

Så langt er prosjektet lite vellykket. Myndighetene sier de allerede har plantet 12 millirader trær, men de fleste av trærne som plantes dør igjen av mangel på stell, og verken støvstormene eller ørkenspredningen har avtatt. Kina har en kultur på mobilisering av menneskemengder til felles storprosjekter uten sidestykke i Vesten, men denne gangen har de ikke lyktes. Det de trenger for å løse dette problemet er en ny styringskultur. Et så komplekst fenomen kan ikke løses med toppstyrte megaprojekter pønsket ut av byråkrater i Beijing. Det er for langt fra den sentrale regjering og ned til konkret virkelighet, gjennom et utall departementer, provinser og lokale styresmakter, i et land hvor korrupsjon er utbredt og allestedsnær-

værende. Prosjektet må ut av hendene til kommunistpartiets sentrale detaljkontroll og tilbake til folk flest og deres kunnskap om lokale forhold.

Det som har skjedd av lokale initiativer har gitt resultater. I Dingxi i Gansu-provinsen har bøndene begynt å holde hysdyrene innhegnet istedenfor å la dem beite fritt, og dyrke alfalfa som fôr. Frø, redskaper og litt kontanter får de av myndighetene. Alfalfa har dype røtter som holder på jordsmonnet, og er dessuten blandt de plantene som kan binde nitrogen direkte fra lufta slik at jorda berikes. Det er slike enkle, lokalt tilpassede tiltak som må til - gjentatt uendelig antall ganger på et uendelig antall måter.

En grønn krig mot ørkenene er absolutt mulig, men lite sannsynlig så lenge byråkrater ser innflytelse i vanlige folks hender som en større trussel enn ørkenspredningen. Det sentralregjeringen kunne gjøre noe med er rammevilkårene, f.eks. sørge for drastisk redusert luftforurensning. På kort sikt betyr det i praksis at den voldsomme økonomiske veksten må bremses, og nå skjer det vel uansett pga finanskrisa. Japan har i egeninteresse gitt både penger, utstyr og ekspertise for å montere svovelfitne på kullkraft-verk i Kina, men regjeringen må

gå mer offensivt til verks og jobbe mot å erstatte kullfyrte kraftverk med utslippsfri strøm-produksjon. I forbindelse med ørkenspredningen kunne vindmøllerparker rundt Gobi bidra til å bremse vindene, og omdanne kraften til strøm.

Problemene med Den Grønne Muren viser med all tydelighet at tradisjonelle, hierarkiske systemer ikke kan håndtere dagens utfordringer effektivt. Så store og komplekse problemer som ørkenspredningen kan bare løses med nettverksbasert organisering, og den må være horisontal for å få folk med.

For som alle andre mennesker i verden vil selvfølgelig enhver vanlig kineser gjøre det hun kan for å hindre ruin og tap av vann og land fra miljøtrusler. Hvis folk får innflytelse over prosjektene mot ørkenspredning med sin lokale kunnskap, skapes også engasjement og ansvarfølelse. Sentralregjeringen bør ikke planlegge og detaljert styre tiltakene, men bare informere og legge forholdene og ressursene til rette for å høste av den enorme egeninteressen vanlige kinesere har av å verne sine liv og sin helse.

### Are Hansen

# Anti-Zeitgeist

Zeitgeist er navnet på et nymotens onaniobjekt for mennesker som tror at de har skjønnet noe helt spesielt. Filmen påstår nemlig at alt som er galt i verden skyldes et par store konspirasjoner. I og med at filmen presenterer dette som ubehagelige sannheter for den som våger å tenke kritisk, blir tilhengerne fort mistenksomme hvis man avfeier hele påstanden som manipulativ og bedragerisk.

Artikkelforfatteren mener at det stort sett er veldig maktkritiske mennesker som faller for Zeitgeist, men at de må oppgi konspirasjonsteoriene for å bli en relevant motvekt til bestående maktstrukturer.

Zeitgeist (som betyr tidsånd) er navnet på en hjemmesnekret dokumentarfilm fra 2007, en mosaikk av taler, påstander og grafiske illustrasjoner. Etter å ha blitt publisert gratis på Internett for to år siden, er filmen blitt et globalt massefenomen med flere oppfølgere i kjølvannet, festivalpriser og en internasjonal bevegelse, The Zeitgeist Movement, som drøfter ideene i filmen over nett og på egne konferanser. Også i den norske autonom- og alternativkulturen er det vanlig å støte på mennesker som bruker tid og ressurser på å promotere denne filmen. Så hva er det som har gjort filmen så populær?

Kanskje er svaret at den gir opplevelsen av å være del av et verdensomspennende nettverk for samfunnsforandring? Bevegelsens nettsider legger frem idealer som å være den forandringen man ønsker i verden samt oppføre fleksibelt overfor forandring, ofte sammen med bilder av nymotens ungdom som protesterer. Hvem vil vel ikke være del av en slik forfriskende progressiv bevegelse?

Problemene oppstår hvis man ser hva bevegelsen faktisk påstår, eller for å begrense omfanget på denne artikkelen, hva originalfilmen som ligger til grunn for bevegelsen påstår.

Originalfilmen Zeitgeist åpner med å fortelle at hele den offisielle verdenshistorien, omtrent, og hele det rådende verdensbildet er en fabrikkert løgn fra overmakten. Denne overmakten ønsker verdensherredømme for noen vestlige makthavere, og har konspirert sammen hele verdenshistorien for å få til dette. Derfor kan Zeitgeist avsløre at Jesus egentlig ble konstruert ut fra gamle død- og gjenfødelsesmyter for å overkjøre naturreligionene og bane vei for det kommende materialistiske verdensbildet. 11. september ble arrangert av den amerikanske regjeringen for å legitimere krigen mot terrorisme, innskrenke individuelle friheter og skape økonomisk gevinst for staten. Og sist, men ikke minst finnes det en hemmelig konspirasjon mellom den amerikanske regjeringen og det amerikanske banksystemet for å opprette en ny økonomisk verdensorden.

Med dette har filmen sammenfattet tre av de mest populære konspirasjonsteoriene i tiden og satt dem i sammenheng med hverandre. Til slutt i filmen kobles disse avsløringene, eller ubehagelige sannhetene, til en rekke monologer av populærkulturelle skikkelser, deriblant den isolert sett kloke guruen Baba Ram Dass. Han forteller at mennesket har mistet den naturlige tilhørigheten til naturen. Mange av problemene

**ZEITGEIST**  
MARCH 15TH ZDAY WORLD WIDE  
A World Wide Expression for Awareness and Change

Since its release in June 2007, Zeitgeist, the Movie has become the most daily viewed feature length film in Internet history, with a source combined total of views averaging 70,000 a day or 2.1 million views a month. Translated into over 21 languages thus far, Zeitgeist has sparked dramatic controversy and debate across the world. The film received the top award at the 4th Annual Artists Film Festival in 2007 as did the sequel Zeitgeist Addendum in 2008. Both Documentaries have been independently screened in dozens of countries.

"Zeitgeist was created in the hope that it will inspire people to start looking at the world from a more critical perspective, and to relay the understanding that very often things are not what the population at large think they are. The true understanding of events, both historical and modern, are crucial to the development, awareness and spirituality of the human condition. Zeitgeist is an expose on the social fallacies that currently plague this fundamental progress by way of critically analyzing common political, religious and economic understandings which most have assumed to be true."  
-Creator of Zeitgeist

**EVENTS**  
Academy Cinema  
44 Lorne Street  
Auckland City Centre

8PM - People should arrive to socialize in the foyer before hand  
Comedian Danny McChrystal will be doing a short stand up to lift the mood  
8.30PM - Screening of Zeitgeist Addendum  
10.30PM - Short Question and Answer  
11PM - Power Point Presentation  
11.30PM - Finish

Cost: \$5 per person  
**NO DOOR SALES**  
To book please email  
Zeitgeist.NewZealand@gmail.com

**WINNER** BEST FEATURE ARTIST'S CHOICE  
Artist Film Festival  
November CA 2007

**WINNER** BEST FEATURE ARTIST'S CHOICE  
Artist Film Festival  
November CA 2008

www.zeitgeistmovie.com  
www.thezeitgeistmovement.com

The Venus Project  
www.thevenusproject.com

*The Revolution is Now*

All Ages, All Races, All Minds,  
All Beliefs, All Points of View, All HUMANS  
Welcome

Zeitgeist-folket har til og med fått seg en egen dag, 15. mars.

i verden skyldes at vi ser verden som bestående av separate objekter som den enkelte kan erverve seg. Isteden må man begynne å se verden som et økologisk samspill der man skal lære å leve med hverandre, inkluderer han og med det filmen.

Spørsmålet blir da: Hvorfor skal man gidde å kritisere filmen i Gatevisa, et tidskrift der de fleste skribentene går inn for at man skal leve mer i tråd med hverandre og naturen?

Svaret er fordi Gatevisa bygger på kritisk tenkning, ikke suggestive konspirasjonsteorier som er aktivistiske i tonen.

Zeitgeist er nemlig ikke en film bygget på kritisk tenkning. Den virker mer bygget på vrangforestillinger. For å begrunne

teoriene sine, spinner Zeitgeist en vev av påstander, indisier og feilinformasjon. Alt som er galt i verden veves sammen i én absolutt forklaringsmodell. Etter min mening har filmen rett i at dagens vestlige samfunn er for materialistisk og ekskluderende, men den tar etter alt å dømme feil i samtlige årsakssammenhenger til dette – som at Jesus skal ha blitt fabrikkert av maktretoriske grunner, at 11. september ble arrangert av den amerikanske regjeringen og at det står en hemmelig konspirasjon bak verdensøkonomien. Det finnes ikke grunnlag for disse konspirasjonsteoriene, men Zeitgeist nekter å forholde seg til seriøs forskning på området. Derfor er filmen lite til hjelp for de som ønsker å påvise dypere årsaker til

verdenssituasjonen.

Min påstand er derfor at når samtlige premisser for filmens argumentasjon er beviselig manipulerte og falske, kan man like gjerne forkaste hele filmen. Den aktivistiske tonen samt den avsluttende visdommen til Baba Ram Dass, der han sier at vi mennesker har mistet kontakten med vår egen urgrunn og må begynne å leve i pakt med hverandre og naturen, er faktisk ikke forbeholdt de få som omfavner konspirasjonsteoriene. Det er bare Zeitgeist som liker å gi inntrykk av det.

## Overkjører motstanderne

I tråd med konspirasjonsteorier generelt, kjører Zeitgeist på med flere påstander og sammenhenger enn det er mulig for et normalt menneske å sette seg inn i. Hvis man allikevel skulle begynne å komme med innvendinger, blir man gjerne imøtegått med at man er hemmet av frykt. Det kan være smertefullt å måtte bryte med de forestillinger man er flasket opp med, er gjerne argumentet.

Når jeg synes at Zeitgeist ikke er troverdig, er det altså ikke fordi jeg har vurdert påstandene i filmen kildekritisk og kommet frem til at de ikke stemmer. Det er fordi jeg er livredd for å leve på en løgn!

Et annet problem dukker opp hvis man begynner å sitere vitenskapsmenn. Ifølge konspirasjonsteoretikeren er man blendet av konspirasjonen hvis man ikke tror på den, og dette bruker tilhengerne som en forklaring på hvorfor verken seriøse forskere eller respekterte revolverjournalister tror på teoriene i Zeitgeist.

Hvis for eksempel en Zeitgeist-tilhenger forteller at det finnes lydopptak av brannmenn i World Trade Center som hører eksplosjonslignende lyder som taler for plasserte bomber, hjelper det lite å vise til et vell av upartisk forskning som får disse opptakene til å gå som hånd i hanske med lyden av bensin som renner ned i sikringsbokser, men absolutt ikke med plasserte bomber.

Zeitgeist-tilhengeren har nemlig sett lyset på at alle som omfavner filmen tenker selv og er skeptiske til overmakten, så han eller hun ignorerer kritikeren og leter heller frem flere tegn på at han eller hun har rett. Disse nye tegnene peper han eller hun kritikeren med, helt til han eller hun treffer med noe som kritikeren ikke kjenner til og derfor ikke kan motbevise. At man i utgangspunktet fikk alle premissene for den påståtte konspirasjonen dekonstruert av kritikeren, ser ikke ut til å ha skapt noen

selvrefleksjon.

I realiteten er det nok dette mer enn indre frykt som gjør at de fleste overlater konspirasjonsteoretikerne til seg selv.

I det følgende skal jeg derfor bare i korte drag dekonstruere de to første hovedteoriene i Zeitgeist-filmen (og droppe den tredje fordi jeg ikke kan noe særlig om verdensøkonomi). At jeg gjør det i korte drag, skyldes at det er nok av tradisjonelle skeptikere og upartiske akademikere som har dekonstruert dem før meg. Det er bare tilhengerne av Zeitgeist som nekter å lytte eller finne frem til denne informasjonen.

Er Jesus satt sammen av førkristne mytefigurer?

Argumentene for at Jesus ble satt sammen av førkristne mytefigurer er blitt veldig grundig imøtegått av skeptiker og kristen kulturskribent Bjørn Are Davidsen, både i en allment tilgjengelig artikkel ved navn Tidens spøkelser på skepsis.no og i en egen bok ved navn Svar skyldig. Resonnementene hans er kildekritisk redelige og tar alle påstandene i Zeitgeist opp i seg. Min egen erfaring tilsier at Zeitgeist-tilhengerne vil være mer opptatt av at han er personlig kristen, uten å ta hensyn til at man i seriøse fagmiljøer kan enes om metodiske kriterier for historieforskning på tvers av personlige troforskjeller, men det får i så fall være deres begrensning.

Kort fortalt setter Jesus-delen av Zeitgeist tonen ved å referere solens betydning i religiøse riter og kulturer opp gjennom historien. Et mønster dannes i seerens hode ved at den førkristne soldyrkingen omtales i begreper som minner mer om senere kristen tro. Deretter har filmskaperne klipet og limt fra vidt forskjellige kulturer og tidsepoker for å konstruere en idé om at den bibelske Jesus speiler astrologiske sammenhenger fremfor forskjellige tolkninger av et historisk livsløp.

Filmen fortsetter med å vise likhetstrekk mellom Jesus og eldre guder, men både årsakssammenhengene som fremsettes og slutningene som trekkes er så bygget på faktafeil og rent oppspinn at det blir vanskelig å gå inn på dem uten å utbrodere over flere sider.

For å ta et enkelt eksempel, påstår filmen at Jesus har hentet trekk fra guden Mithras. Ifølge Zeitgeist går det en Mithras-tradisjon tilbake til 1400-tallet før Kristus, der Mithras omtales som Guds sønn og verdens lys og ble begravd i en grotte hvorpå han gjenoppsto på den tredje dag. Dette presenteres som ubehagelige sannheter for etablissementet.

Innen ordinær religionsforskning er man imidlertid godt kjent med teorien, men har valgt å gå bort fra den. Dette fordi den ser ut til å bygge på feilaktige tidslinjer. Isteden ser det ut til at man i romersk tid tok tak i den gamle Mithras-kulten, brukte mange av de samme navnene og ga den et nytt innhold, der mye var påvirket av kristen tro<sup>1</sup>

Altså ser man at alminnelige forskere har studert, men endt opp med å forkaste disse teoriene. Konspirasjonsteoretikerne bruker dem imidlertid fordi de passer med deres eget syn på hvordan ting må henge sammen. Slik kunne man gått gjennom alle påstandene i Zeitgeists Jesus-del og dekonstruert dem ut fra vanlige kildekritiske vurderinger.

Den interesserte leser anbefales heller å studere artikkelen jeg har referert og sjekke denne opp mot eksperter på området.

Men finnes det troverdige argumenter for en historisk Jesus?

Det finnes gode argumenter for at Jesus har eksistert som historisk person – og at Det nye testamentet er en god inngangsport for å lære om ham. Det nye testamentet skiller seg nemlig fra mange andre religiøse tekster ved å være en samling menneskelige tanker og erfaringer rundt en materiell person.

Selv om det var intern diskusjon blant tidlige kristne om nøyaktig hvilke skrifter som skulle kanoniseres og med det regnes som gyldige, er stort sett alle forskere enige om at det meste av skriftene i Det nye testamentet var i omløp i det første århundre (Davidsen 2005, s. 78). En vet også at mye av diskusjonen bygde på prinsippet om nærhet i tid, altså et behov for å skille mellom de skriftene som var skrevet av apostlene til Jesus eller medarbeiderne deres på den ene siden og senere tillegg på den andre.

Med andre ord var den *historiske troverdigheten* et sentralt poeng i debatten. Dette underbygges av at kirkefaderen Irenius laget en liste over godtatte skrifter i år 190 som er nesten identisk med Det nye testamentet slik det ble fastsatt på 300-tallet. Også han bruker som argument at skriftene kan spores bakover i tid, og at de er blitt kryssjekket av flere fremfor å bygge på følelsene til en enkeltperson.

Videre er det feil å tro at keiser Konstantin innførte kristendommen av maktgrunner. Etter forgjengerens intense forfølgelser av de kristne (som blant annet førte til at mange kristne skriftlærde med administrative posisjoner i romerriket måtte avtre), valgte han derimot å tillate kristendommen i år 313. Kristendommen ble ikke statsreligion før i år 381. (Ibid., s. 64)

Hvorfor er dette et viktig poeng? Jo, fordi Zeitgeist-tilhengerne ofte ser ut til å tro på en førkristen glansalder av natur- og kjærlighetsvesener som ble undertrykket da *styresmaktene* satte naturåndene deres sammen til materiellklumpen Jesus.

I realiteten finnes det utrolig mye konvergerende beviser for en historisk Jesus. For eksempel latterliggjør den romerske polemikeren Celsus ideen om en materiell oppstandelse på 100-tallet (Davidsen 2008, s. 212), noe som tilsier at det fantes Jesus-tilhengere å latterliggjøre. Det finnes også en rekke andre omtaler av Jesus hos historieskriverne i det første og andre århundre, se boken *Jesus Outside the New Testament* av Robert Van Voorst.

En ser også at Paulus' brev, de eldste daterte tekstene i Det nye testamentet, er fulle av referanser til den historiske Jesus, referanser som tar det for gitt at brevottakerne er kjent med personen og betrakter ham både som menneskelig og guddommelig.

De kristne trodde altså på Guds sønn i form av Jesus. Han var både kjødelig og guddommelig på én gang, erklærte Det gamle testamentet for avleggs og demonstrerte Guds grenseløse tilgivelse ved å dø for våre synder.

Med dette i mente blir det feil av dagens Zeitgeist-tilhengere å redusere Jesus til en oppdiktet mytefigur. Jesus var etter alt å dømme høyst viljestyrt og virkelig, og må forstås ut fra sin egen kulturelle og historiske kontekst.

Spiller dette noen rolle?

Selv synes jeg det er gode grunner til å unngå all åndelighet når man drøfter legitimiteten i bestående maktstrukturer.



*Ingen populær mann i kretser der Zeitgeist-folket ferdes.*

Men siden Zeitgeist smører konspirasjonsteoriene sine inn i en spirituell overbygning der kristendommen er ond mens de selv er frigiorte og forstandige, kan det være greit å tenke seg hvordan dette kan bidra til den fremmedgjøringen mellom mennesker som Zeitgeist-tilhengerne ønsker å unngå.

Teologiprofessor Notto R. Thelle ga nettopp ut boken *Gåten Jesus*. Én fortelling – mange stemmer på forlaget Oriens. I denne boken er det gode argumenter for at kristendommen må reformeres på en måte som blir utfordrende for mange troende (slik jeg leser boken), men at man ikke trenger å kaste ut barnet med badevannet:

*Vi glemmer ofte hvor sanselig Bibelen er. Mennesker er formet av jord og skal vende tilbake til jord. Eller det er kjøtt som er kommet fra kjøtt.* (s. 14)

Videre bemerker han at Jesus levde i en kultur preget av frykten for urenhet, men at Jesus brøt med konvensjonene nettopp ved å røre ikke bare uteliggere, men også spedalske og andre som ble regnet som forbannet av Gud:

*Han benket seg med dem, kropp mot kropp, og de gikk bort igjen med større verdighet, litt mer oppreist. De var definert bort fra Gud, men når han rakte ut hånden og rørte ved deres kropp og tørket deres tårer, var det Guds finger som gav dem liv. (...) Gud selv kjærtignet sitt skaperverk. (...) Kroppslighet og berøring forutsetter nakenhet. Vi må blotte våre svake punkter. Men de fleste av oss har erfaringer som gjør oss forsiktige.* (s. 15-16)

Med dette i mente kan man jo spørre hvorfor kristne miljøer i så stor grad har utdefinert og brukt makt mot annerledestenkende, fordømt sanselighet og vært preget av frykt for å tenke kritisk eller dele autentiske følelser. Zeitgeist-tilhengerne kan dog ikke spørre, for de er mer opptatt av å påvise at Jesus ble satt sammen av abstrakte mytefigurer.

Mitt hovedpoeng er at hvis man forsøker å basere seg på redelig dokumenterte historiske linjer, blir det lettere å gå i dialog med meningsmotstanderne sine – og kanskje bidra til en forandring hos dem, eller lære noe selv.

I Zeitgeist konstrueres det en konspira-

sjon der Jesus var første skritt mot dagens objektiviserende og fremmedgjørende verden. Dette undergraver et poeng som kunne interessert Zeitgeist-bevegelsen, nemlig at Jesus sannsynligvis skilte seg fra datidens gnostikere ved å forholde seg positivt til materien. Til sammenligning betraktet datidens gnostikere materien som ond, og hadde ofte et tilsvarende elitistisk syn på hverdagsmennesker og ikke minst kvinner.

Ble 11. september arrangert av den amerikanske regjeringen?

Del to av Zeitgeist påstår at tvillingtårnene ble utsatt for en kontrollert nedrivning, at det tredje flyet ikke kunne ha krasjet med Pentagon og at den amerikanske regjeringen kjente til aksjonen. Argumentene er i stor grad hentet fra 911 Truth-bevegelsen.

Filmen argumenterer for kontrollert nedrivning med at bærebjelkene var for sterke. Selv om man hadde fått den såkalte *pannekakeeffekten*, altså at de øverste etasjene falt nedover og skapte et press som forplantet seg, skulle bærebjelkene ha stått igjen. Den egentlige forklaringen, påstår filmen, er at bærebjelkene ble skåret av og tvillingtårnene preparert for kontrollert nedrivning, dette på grunn av et bilde av en bærebjelke som kan virke skåret over på profesjonelt vis, og det at man fant svovel i stålet.

Et litt irriterende trekk ved konspirasjonsteoretikere, er at de trekker frem slike indisier og insisterer på sin rett til å stille *vanskelige* spørsmål, men ikke tar seg bryet med å sjekke utenfor menigheten om det finnes svar. Dette er jo ikke noe man går og husker på til enhver tid, men hvis man ser etter på Internett, viser det seg at forfatterne av den offisielle rapporten om bygningsfallet hadde flere teorier som kunne forklare svovelfunnet. De bemerket imidlertid at videre forskning var nødvendig før de kunne konkludere.

Dessuten viser den offisielle rapporten at kjemiske reaksjoner fra gipsplatene i WTC (som inneholdt svovel) og aluminium fra flyskroget ville avgi svovel som kunne avsettes på stålet. Som Zeitgeist-

bevegelsen har gjort et ganske stort nummer ut av, ble etterforskerne overrasket over svovelfunnet, men dette taler ikke for en kontrollert nedrivning. Til det er konspirasjonsteoretikernes øvrige argumenter for mye bygget på de samme løse og usammenhengende indisiene, mens de offisielle forklaringene kan begrunnes.

I Jan S. Hauglands artikkel *Bedrag eller selvbedrag?* på [skepsis.no](http://skepsis.no), refererer han for eksempel flere ledende eksperter på kontrollerte nedrivninger. Det gjengse synet er at dette ville krevd flere måneders synlig forarbeid, flere titalls arbeidere og fri tilgang til tre etasjer.

Ifølge samme artikkel ignorerer konspirasjonsteoretikerne også allment tilgjengelige beskrivelser av hvordan flyene gjorde alvorlig skade på de bærende søylene i midten av byggene, og hvordan bensinen fra flyene spredte seg i byggene og startet sekundære branner. Ettersom flykrasjet rev vekk brannisolasjonen på en betydelig overvekt av bæresøylene, begynte brannene å virke på dem etter at flyene hadde ødelagt sitt.

Konspirasjonsteoretikerne liker å gjøre et poeng av at det kreves cirka 1510 grader for å smelte stål, men ignorerer da i de allmenne forklaringene at bare 10% av bæreevnen er igjen ved 980 grader. I tilfellet WTC begynte stålet i gulvene å gi etter på grunn av dette. Dette kan man også se på videoopptak av tårnene noen minutter før fallet, der de ytre søylene blir dratt inn i tårnet på grunn av de sigende gulvene. Til slutt ga de ytre søylene etter, den indre kjernen var for redusert av branner og flyenes ødeleggelser til å kunne kompensere og tårnene falt sammen etter pannekakeprinsippet. I motsetning til ved kontrollerte nedrivninger, falt store blokker på omkringliggende bygg og førte til totalskader. Dette er også det gjengse synet på hvorfor det tredje tårnet falt.

Zeitgeist argumenterer videre for at Pentagon ikke kunne ha blitt truffet av et passasjerfly, slik at det heller dreide seg om en rakett. Et veldig jordnært motargument i så måte, er jo at passasjerflyet svøpte over en sterkt trafikkert motorvei, hvorpå det er blitt samlet inn flere hundre vitnebeskrivelser<sup>2</sup>.

Vanlige argumenter for dette synet er allikevel at flykaprerer var en dårlig pilot, og at det var usannsynlig at han kunne ta seg gjennom godt bevoktet luftrom for å treffe et spesifikt bygg. I Zeitgeist er man mest opptatt av at myndighetene ikke har frigitt videoene fra Pentagons overvåkningskameraer den dagen, og at det ifølge filmskaperne ikke fantes vrakrester etter flyet som krasjet i Shanksville, Texas.

I realiteten var kaprerer utdannet privatflypilot<sup>3</sup>. Hans eneste oppgave var å manøvrere et fly som befant seg i luften og krasje det i Pentagon på pragmatisk vis, noe han også ser ut til å ha gjort. Siden han var for høyt oppe til å treffe Pentagon da han nærmet seg, gjorde han en 330 graders sving for å miste høyde og traff bygget fra den siden flyet ankom.

Konspirasjonsteoretikerne gjør også et nummer av at han manøvrerte seg gjennom strengt bevoktet luftrom. Også dette ser ut til å være et håpløst poeng. Luftrommet var strengt bevoktet i juridisk forstand, men ikke fysisk. Da terroraksjonen fant sted, skal USA ha hatt 14 kampklare fly som hadde til oppgave å forsvare de 48 fastlandsstatene. Klokkene 9:30 ble det også sendt opp to F-16-fly for å stoppe passasjerflyet, men ingen visste hvor det befant

seg, og sju minutter senere krasjet flyet i Pentagon.

En finner også høyst alminnelige argumenter for hvorfor ikke myndighetene har sluppet videoene fra overvåkningskameraene. Filmene tilhører fortsatt de opprinnelige eierne, slik at myndighetene ikke kan slippe dem uten videre, i tillegg til at det er restriksjoner på å offentliggjøre bevismateriale som kan tenkes brukt i en eventuell rettssak.

Også påstanden om at det ikke fantes vrakrester i Shanksville, Texas faller sammen hvis man går den i sømmene. Selv om ikke filmen baserer seg på akkurat dette argumentet, skyldes påstanden i stor grad at borgermesteren i Shanksville utbrøt det finnes ikke noe fly! da han ankom åstedet. Senere har han bemerket at han selvfølgelig så vrakrester.

Zeitgeist argumenterer mot at det fantes et flyvrak ved å vise åstedsbilder der det ikke ser ut til å være noe, men dette viser seg jo enkelt og greit å ikke stemme. Det ligger en drøss med offisielle bilder av vrakrester på Internett<sup>4</sup>

Avslutningsvis insisterer filmen på at amerikanerne kjente til angrepet. Her skal jeg ikke være mer bastant enn jeg har kunnskap til, men jeg blir skeptisk når filmen ikke går inn på det kjente faktum at alle som jobbet med terrorisme og ekstremisme i forkant av angrepet visste at al-Qaida hadde planlagt aksjoner i USA og Europa, og at WTC var et mål av stor symbolsk verdi (Brekke 2004, s. 202). Det er heller ikke hemmelig at amerikanske myndigheter hadde drøftet muligheten for at dette kunne skje med kaprede passasjerfly. Men trenger det å bety at man tar høyde for alle mulige terrorfarer?

Videre glemmer man da et poeng av Noam Chomsky, nemlig at alle overmakter profitterer på en terroraksjon og den frykten som skapes i sivilbefolkningen. Men det er ikke det samme som at overmakten konspirerte sammen terroraksjonen. Filmene prøver riktignok å dokumentere kontakt mellom amerikanske myndigheter og bin Ladenfamilien, men jeg finner det problematisk at filmskaperne forholder seg så lite til bin Ladens egenhendige bakgrunn og motivasjon for angrepet.

Bin Laden er som kjent tilhenger av en ekstremistisk form for islam (Den samme som dessverre har ført til mye urimelig hetsing av moderate muslimer i vestlige medier), hater alle vantro, USA inkludert, og kjemper en hellig krig mot disse. Angrepet ble muliggjort av at han og de andre jihadistene kunne trene og forberede seg over flere år i det Taliban-styrte Afghanistan, og av at han fikk penger fra støttespillere i for eksempel Saudi-Arabia. (Ibid., s. 203)

Når Zeitgeist-bevegelsen bruker så mye tid på å sverte den riktignok forferdelige kristne høyresiden i USA, burde det ikke være vanskelig å forstå at det finnes innflytelsesrike varianter av det samme i andre religioner. Men isteden virker Zeitgeist-folket blendet av sine egne styresmakters allmektighet.

Filmene trekker frem enda flere tilsynelatende mystiske momenter ved angrepet den 11. september, men de aller fleste av disse ser det ut til å finnes en naturlig forklaring på, se den refererte artikkelen. Og blant de få momentene som fortsatt er mystiske, ser det ut til å være lite som taler for at man må gå bort fra hovedteorien, som er at al-Qaeda stod bak.

Hva så hvis teoriene ikke stemmer?

Ja, hva så? Verden er akkurat like urettferdig og brutal for det. Og den avsluttende monologen i Zeitgeist, den om at man må slutte å se verden som atskilt fra en selv og begynne å leve i harmoni med andre mennesker isteden, er like gyldig uten konspirasjonsteoriene.

Hovedforskjellen er at hvis det ikke står en enhetlig konspirasjon bak alt som er galt i verden, så kan man jo involvere seg i den selv og tenke kreativt for å bidra til at verden blir bedre. Det skal sies at oppfølgerne til Zeitgeist i større grad tenker rundt nettopp dette, men så lenge konspirasjonstenkingen og den tilsynelatende mangelen på selvrefleksjon ligger til grunn, er det vanskelig å ta bevegelsen seriøst.

Er det håp for Zeitgeist-bevegelsen?

Selv synes jeg at Zeitgeist-bevegelsen blir altfor suggestiv til at den er verdt å bruke tid på. At man må  *være den forandringen man ønsker og kjempe for et mindre utbytende menneskesamfunn* i sammenheng med at menneskesamfunnet globaliseres er flokler som man kan få mindre bedrageriske varianter av i andre tidsriktige bevegelser, for eksempel i Ken Wilbers integralbevegelse.

Det som imidlertid slår meg, er at det ofte er veldig maktkritiske mennesker som faller for Zeitgeist. Spørsmålet er *hvorfor*:

Egentlig tror jeg ikke det skyldes mer enn et lavt intellektuelt refleksjonsnivå. Zeitgeist bekrefter tilhengers fordommer. At man viser seg å ikke ha noen som helst nytteverdi når det kommer til presserende spørsmål i tiden (kulturkrasj, religiøs fundamentalisme og kapitalistisk rovdrift som

problemer som oppstår i tråd med at menneskesamfunnet globaliseres), ser ikke ut til å pressere. Man er jo med på noe  *spennende og progressivt* som begynner å sparke hardt fra seg – og som sparker oppover!

Gevinsten med å flytte fokuset vekk fra konspirasjonsteoriene i Zeitgeist og over i troverdige årsakssammenhenger, er at sparkerne kan begynne å treffe verdslige makter fremfor tidens ånd.

Litteraturliste:

Torkel Brekke: *Kains barn – Religion og vold fra Det gamle testamente til 11. september*, Humanist forlag, 2004.

Bjørn Are Davidsen: *Da Vinci Dekodet*, Lunde forlag, 2005.

Bjørn Are Davidsen: *Svar skyldig*, Lunde forlag, 2008.

Notto R. Thelle: *Gåten Jesus. Én fortelling – mange stemmer*, Oriens forlag, 2009.

<http://skepsis.no/?p=543>

<http://skepsis.no/?p=594>

pluss selve filmen, Zeitgeist, som ligger på YouTube!

Fotnoter:

1 Se [skepsis.no/?p=594](http://skepsis.no/?p=594)

2 Se [geocities.com/someguyyoudontknow33/witnesses.htm](http://geocities.com/someguyyoudontknow33/witnesses.htm)

3 Se den refererte artikkelen fra [skepsis.no](http://skepsis.no)

4 Se [911myths.com/html/flight\\_93\\_photos.html](http://911myths.com/html/flight_93_photos.html)

**Pål Flakk**

**CANNABIS ER  
KRIMINALISERT AV  
MENNESKER SOM  
IKKE VET HVA  
CANNABIS ER**

**MARIHUANAMARSJEN 2009**  
**Lørdag 2. mai**  
**Oslo: Youngstorget kl 15:00**  
**Bergen:  
Stavanger:**

# Ørken

## Fra problem til ressurs!

En ørken er definert som et område med mindre enn 250 mm nedbør per år. Ørkenområder utgjør nå 1/3 av jordas landområder, innberegnet kalde ørkener slik som på nord- og sørpolen. Men det er de varme ørkenområdene som er interessante i vår sammenheng. Tidligere har de vokst og krympet i takt med variasjoner i nedbør, men nå eser de ut pga menneskelig aktivitet. Jordbruksområder på størrelse med Nebraska går tapt til ørken hvert år. Folk må flykte og landet ligger brakk, med knapt noe plante- eller dyreliv overhodet.

### Fra salt til søtt!

Behovet for ferskvann har doblet seg de siste 20 åra og øker fortsatt, mens mengden nedbør i verden holder seg temmelig konstant. Eneste alternativ for mer vann er derfor havet. Jordbruket står for 70% av verdens vannforbruk, og enda mer i tørre strøk. Et lovende konsept for å redusere dette er nå igang under navnet "Seawater Greenhouse". Dette høres i utgangspunktet absurd ut – man kan da ikke vanne planter med saltvann? Nei, selvfølgelig ikke. Det konseptet innebærer er en enkel og low-tech måte å avsalte sjøvann på, uten stor energibruk. Ideen bak er at man ikke trenger så mye flytende vann for å dyrke planter, det holder langt med fuktig luft.

Prinsippet er enkelt: på vei inn i drivhuset går lufta gjennom en vegg med sildrende sjøvann og tar da opp i seg fuktighet. Samtidig blir den kjølt ned av havvannet. Inni drivhuset kan dermed plantene nyte ørkenens sterke sollys uten den drepande varmen og tørken. På vei ut av den andre enden av drivhuset blir restfuktigheten fra lufta kondensert til flytende ferskvann.

Seawater Greenhouse opererer med en relativ luftfuktighet oppimot 90%, og plantene trenger da bare en brøkdel så mye vanning som i vanlige drivhus. Dermed blir det ferskvann til overs til mennesker og dyr – drivhuset skaper mer vann enn det bruker!

På tross av den høye fuktigheten har det vist seg at det er mindre problemer med sykdommer og parasitter enn i vanlige drivhus. Man vet ennå ikke helt hvorfor, men antar at det skyldes at lufta renses for sporer og insekter ved å gå gjennom saltvannet.

### Naturen tar jobben

Men Seawater Greenhouse er mer enn bare en ny type drivhus. Man tenker her helhetlig og systemisk, og tilpasser seg vær, vind og landskap for å utnytte naturens egne prosesser. Drivhusene plasseres i karrige kyststrøk, og der er det jo også vind<sup>1</sup>. Det første prosjektet ble bygget på Tenerife, og

der var vinden sterk nok og konstant nok til å drive lufta gjennom drivhuset slik at man ikke trenger energi til vifter. Systemet er ekstremt energi-effektivt: 1 kilowatt strøm brukt på vannpumpene fjerner 500 kilowatt varme-energi fra drivhuset, og ferskvannet blir utvunnet med bare 3 kilowatt-timer per kubikk vann.

Mange steder finnes også søkk i landskapet lavere enn havoverflaten, slik at saltvannet kan renne ned passivt uten bruk av pumper.

### "Fontene-trær"

Men drivhusene behøver ikke bare være



en boble av liv i et goldt landskap, de kan også bidra til å gjøre omgivelsene mer fruktbar. Vannet som fanges og brukes rømmer etterpå ut som fuktig luft, og hvis drivhusene plasseres på steder med høydredrag bak vil denne lufta drives oppover, kjøles ned og kondensere som dugg. Dette skjer naturlig der det er vegetasjon, men i avskogede områder må vi hjelpe naturen. Løsningen er så enkel som å spenne opp store nett som "tåkefangere", og vannet som drypper fra dem vil gi vekstmuligheter for trær som etterhvert kan overta nettens jobb. På Tenerife fanger f.eks. skogen oppover fjellet Teide tre ganger mer vann enn det øya får som regn. Dette er ikke ny kunnskap, urbefolkningen Bimbache på nabo-øya El Hierro samlet drikkevannet som dryppet fra bladene, og ideen om "Fontene-treet" var hellig i deres mytologi. Mye seinere skrev sønnen til Cristopher Columbus om sin fars reiser i Karibia:

*"Torsdag 22 juli 1494 reiste han videre mot Jamaica... Himmelen, lufta og klimaet var konstant: hver ettermiddag kom en regnskur som varte en times tid. Admiralen skriver at han tillegger dette landenes store skoger; han visste fra erfaring at dette tidligere også skjedde på Kanariøyene, Madeira og Azorene, men etter avskogin-*

*gen av disse øyene har de ikke så mye tåke og regn som tidligere"*

### Billig

De fleste ørkenstrøk finnes i fattige land. Et viktig kriterie for designet av Seawater Greenhouse har derfor vært å bruke enkel teknologi for å holde kostnadene nede. Drivhusene er en stålramme som dekkes med gjennomsiktig plast-folie. Polyetylen er valgt fordi det er billig og relativt miljøvennlig: det kan lett materialgjenvinnes, og ved brenning frigjøres bare karbondioksyd og vandamp. Nylig har det også blitt oppdaget at visse typer bakterier kan brukes til

CSP. Overskuddsvannet brukes til hager mellom drivhusene og kraftverket, der de er skjermet mot vind og støv. Og på baksiden av det hele, i le av vinden, gjør den økte luftfuktigheten at hardføre arter som *Jatropha* kan klare seg helt uten vanning. Slike anlegg kan bygges så store du vil. På sikt kan man slik få opp ekte skoger, som når de blir store nok selv forårsaker regn. Jada, Sahara kan gjøres grønn, og produsere både vann og jordbruksprodukter. Noe å tenke på når man investerer vårt enorme overskudd av oljepenger utenlands...?

Den potensielle energimengden fra Sahara er enorm, hver kvadratmeter sand mottar opptil 800 W solenergi. Hadde vi dekket 3% av Sahara med solkraftanlegg ville det vært nok til hele verdens energibehov! Flere planer er utarbeidet for å knytte EU, Midt-Østen og Nord-Afrika (EUMENA) sammen energi-messig, hvor solkraft fra relativt folketomme områder sør og øst for Middelhavet kan forsyne det tett befolkede og industrialiserte Europa med fornybar strøm via høyspente under vannskabler (HVDC)<sup>3</sup>. Det vil kreve store investeringer, men er antakelig nødvendig for å redusere CO<sub>2</sub>-utslippene fra Europa så mye som trengs.

### Håp og vilje

Vi blir stadig bombardert med info om nye sammenbrudd i planetens økologiske kontroll-mekanismer og klima-systemer, og det er lett å bli resignert, gi opp i forhold til det som ser ut som uoverstigelig store prosesser. Men vi må ikke glemme at det er vi mennesker som på ganske kort tid har brakt planeten vår til den tilstanden den er i dag, og det står derfor også i vår makt å bringe den tilbake til en fungerende balanse igjen. Det er merkbart at vi som global sivilisasjon er på gli, og det dukker stadig oftere opp glupe og effektive forslag til hvordan vi kan dekke våre materielle behov på en bærekraftig måte. Som så ofte er det bare politisk vilje som gjenstår. Og den kommer den, fordi den må komme, men som vanlig er dette et forsinket og trekt system med endeløs tautrekking fra sterke økonomiske særinteresser – før virkeligheten til slutt presser fram de endringer som må til.

### Are Hansen

<sup>1</sup> Prosjektet har kartlagt områder på kloden egnet for dette systemet. Se liste på [www.seawatergreenhouse.com/regions.htm](http://www.seawatergreenhouse.com/regions.htm)

<sup>2</sup> Se [news.therecord.com/article/354044](http://news.therecord.com/article/354044)

<sup>3</sup> Se [www.desertec.org](http://www.desertec.org)

å bryte ned denne plasten<sup>2</sup>

### Sahara Forest Project

Seawater Greenhouses trenger så lite energi at de lett kan drives med noen få solpaneler. Dette er en stor fordel siden det ikke finnes strømmnett i folketomme ørkener. Men det finnes bedre måter å gjøre sol om til strøm på enn med solpaneler. Områdene egnet for dette drivhussystemet er også ideelle for "Concentrated Solar Power" (CSP). I stedet for solpaneler brukes da en masse speil, som allesammen retter sollyset mot et sentralt tårn. Her koker varmen vann til damp, som så driver en vanlig turbin og strømgenerator. Dette koster bare en brøkdel av anlegg med solpaneler, og passer godt sammen med drivhusene. Slike solkraft-anlegget omdanner 20-30% av lysets energi til strøm, og restvarmen kan brukes til å fordampe sjøvann som kondenseres til enda mer ferskvann. På denne måten kan opptil 85% av den samlede solenergien komme til nytte. Seawater Greenhouse er effektive støvfangere, og ved å plassere dem rundt kraftverket blir det lettere å holde speilene fri for ørkenstøvet.

Dette er essensen av visjonen Sahara Forest Project, en storskala anvendelse av Seawater Greenhouse kombinert med

# To delte eksøw

Sammensetningen slår mot oss. Vi møter en både ilter og behersket mann. Artig friskhet og tydelig villet høytid gir et tospent oppsyn. Slagstads organ jager i gjennomsnittlig tempo. Det er summen av hans utålmodige takt og den langsomt malende fatning delt på to.

En svigermors drøm større enn døtrenes? Heldig skapning med grammatikk, musikk og gymnastikk lett som tra - la - la. Gutt for verdikonservativ hofteknakk i sin bergenske ungdoms hoppbakke. Stilen var passé og hemmet lengdene. På vei nedover ovarennnet fikk han øye på det: Svev som idé er rituell estetikk i luft, ikke rekordlangt nedslag på sne. I dette ligger også at det lekke går foran det nye. Rune tviholdt siden på gammel form.

Men også forut for sin tid: Voksen meningsbærer lenge i forkant av bestått manndomsprøve. Ja, Rune spente den besværlige overgangsalderen loddrett av seg før starten. Kallet var bokstavrike ord og begreper sammen med illustrerende empiri, som helst skal være minst hundre år gammel. Alt dette kaller ham fremdeles. Blant dem Slagstad har skildret, hyllet og ristet inngår spurver og samfunnsstøtter. Bare grev Wedel av Jarlsberg er helt trygg. Han døde år 1840.

Runes forfatterskap startet obligatorisk med de brutale grunnrissene i kapitalens politiske økonomi og blytunge germanske tenkere. Siden har hans penn beveget seg på kryss og tvers i historie og samfunn, ispedd beretninger fra bygd og by den gang unge Norge tok sine første skritt i riktig retning. Det hele er musserende å lese, enten du liker nytelse eller lidelse. Brokker har forsert egenart og må innordnes antropologien; eksotiske refleksjoner står sammen med eienommelige detaljer. Det storslagne mønstret går igjen, nå sist i en sann koloss om sporten - en ikke-hverdaglig fremstilling av idéhistoriske tråder om mennesker i det fysiske støtet, spunnet til løse ender og omsluttet av verdens lengste parentes hittil!

Om (Sporten) skriver Slagstad fabelaktige ting på og mellom linjene:

Bredbeinte langrennsløpere besatt av fart skal vite at det i riktig gamle dager fantes skjønnehetsdommere langs sporet og ingen tidtakere ved målpasering. Tilstanden likner til forveksling Slagstads motstrøms karriere som skihopper, og minner om at små observasjoner avler store innsikter: Hardkjør

er nåtidens måte, naken eleganse er tatt av vinden, det evige skisma mellom mengde og kvalitet lever. Moderne golfspillere vil føle seg berørt av Runes statistikk, som forteller de er blitt uhyrlig mange. I løpet av noen få

"Det hender jeg tar meg i å smile vel skjevt av gamle kampfeller. Det er i grunnen dårlig gjort. Jeg er ikke tiltalt av faneflukt."

tiår har norske golfere slått seg fra en eksklusiv plass i solen til stadig flere mørke hull i bakken; en frivillig drive fra høyt på strå til godt under par i blass alminnelighet.

Rune videre mellom linjene: Kroppens rykk og kast er knapt livets salt. De som tenker omvendt, vil få tilværelsens horisonter ødelagt av misforståelsen. Menn og kvinner stuper stadig, mens de strekker seg enda høyere og lengre. Heller ikke lempelige tak i rytmiske gjentakelser er trygge. Joggebølgens grunnlegger segnet død om i sitt toogfemtiende år, nettopp mens han beveget seg sånn, og det hjalp ham ikke å hete Mr. Fixx. Sport kan være psykosedannende og dytte dens utøvere fra forstanden og inn i perverterte overdrivelser. Som betinget hovedregel forblir systematiske kroppsbevegelser likevel enn så lenge å regne som fysisk fostrende og betjener folkehelsen. Som bastant praksis presser sporten seg frem overalt i tett følge med pengene, som nå regjerer også der og gjør den til en alminnelig vare og utradierer sportens opprinnelige egenart. Det glade amatørskapet er over, de betalte prestasjonene har kommet i stedet. Aktivt friluftsliv er omgjort til fritid innendørs i regi av passive tilskuere til medienes nonstop formidling av sportens finanssmurte begivenheter. Fenomenet må derfor holdes under nøye observasjon; det er allerede en alvorlig patologi med spredning. Snart kan sporten være en allmenn samfunnsskade som ikke lar seg reparere.

Gateavisa: - Vi har vondt for å si det. Men frem for måteholdet, her og bare her, riktig-

nok. Runes (Sporten) koster bare 30 øre per side i butikken. Peter Wessel Zapffes unike ordbilder av naturen er med på kjøpet.

Rune sverger til fri og saklig dialog. Men han oppgir stadig løftet og ender opp i skarpe fronter. Og Slagstads polemikker over halvannen mannsalder har etterlatt ofre i alle leire. Faktumets storokse Rune slår sine slag for den rene tanken som åndslivets hovedvits. Hans innerste hjertesak forblir likevel samfunnets moderne take-off for lenge siden og de målstyrte skikkelsene bak. Rune holder om dem som om de var et krusifiks.

Og de som fremdeles lever, føyer ham uten å mukke. Således skjer dette:

Ring, ring: - Det er Rune

I den andre enden en moderne forretningsmann med visjoner:

- Hvor mange millioner?

- Tredve !

- Javel.

- Vi snakkes.

Norge får sitt Bremuseum i Fjærland og et frittstående Arkitekturmuseum i det Gamle Oslo.

## Refs og gullstol

Bøkene Slagstad skriver veies i kilogram. Og når de med ujevne mellomrom går i trykken, får de smålåtne seg servert en hyrdestund og parterer verkene med sløv redskap: Det sentrale uteglemt, det perifere omgjort til kjerne, noksagter hauset frem, grepet slapt, flinkheten overdreven, hensikten usynlig. Sånn uforskammet mottakelse får tilfeldig utvalgte nordmenn, som skriver majestetisk og taler forførende. Her i landet føler vi oss ikke friske sammen med denne art supermennesker og deres prestasjoner. Se på trollmannen Johan Galtung. Han får såre lite igjen for sin enestående innsikt, som omfatter å kjenne dagen lenge før solen går ned ! Rune Slagstad er riktignok ingen profet. Men begge får seg en, før de blir båret videre på gullstol. Forresten: Slagstad likner ikke et tredje norsk supermenneske. Den ustanselig omtalte Arne Næss poserte villig som karis-

matisk løsgjenger i sin filosofiske alderdom og rakk å bli folkekjær mann innen endeliktet. Runes todelte maske faller ikke.

Nåde den som vender ryggen til Slagstads norske verdensbilde og hans nasjonalstrategiske krønike. I møtet med sånn historieløshet trer en fiende frem. Som fiende henter Slagstad fritt fra måten i den store verden. Der er standarden som kjent å bane-såre hverandre med stikk og spark gjennom arbeidsdagen for siden å leve i fordragelighet med felles elskerinner om natten. Mon likevel om pan-europeeren mot EU, Rune Slagstad, er helnorsk av sinn. Han tar meningsbrytning med en ulvunges åpne oppriktighet, både før, under og etterpå. Riktignok hender det han skeier ut, men også det skal være godt ment.

Han blåser ingen marsj i den underliggende etikken, og glemmer heller ikke røff tone som dro på seg. Som antinihilist er Rune samvittighetsfullt langsint. Og skrekk og gru om en aktet katolsk filosofiprofessor med stor avl, også er det. Rune Slagstad bedømte mannen nylig som flatbrødtørr, riktignok i sitt fag.

## Fløyte og samfunnspyramide

Gateavisa engster seg en meter for å møte Slagstad. Vil han skolert snitte oss i småstykker, når avisa militant og omtrentlig insisterer på at forjævlingsinga har kommet for langt? Men det er vi som tar føringen:

- Du, musikalske Rune, burde spille kampvekkende piggrådgitarr gatelangs og ikke smektende tverrfløyte for kopende livsnytere av den merkantile utbytterklassen. Og vet du hva som foregår på bunnen av Hans Majestet Kong Haralds samfunnspyramide utover de barnepedagogiske illustrasjonene som står trykket på Pax-plakaten fra din egen storhetstid ?

Slagstad til dette: - Som du ser: Plakaten henger her. Og ta ikke den.

Slagstad videre i skjerpet tone: - Men hvor skal jeg saktens begynne med folk ville i nikkelsen, altså som dere?

Fotograf Medbøe, alltid å regne med: - Et øyeblikk! Vi har en situasjon her. Rører den aldri. Minner om hyperautoritære fedre på tur. Det gjør meg pottesur. Hold plagget unna !

Slagstad fortrekker ikke en rynke.

Anstrengende sprang og sosialisme på norsk Rune forteller ledig om sitt anstrengende sprang fra barndommens trosartikler til venstreradikalismens religiøse gudløshet. Farvel drømmen om et lavkirkelig prestegjeld på Helgelandskysten, inn en hedensk-solidarisk enhetsfront for de elendiges frigjøring. En forhastet reise fra evighet til nåtid, fra Herrens akutte svovel til revolusjonsteoriens kliniske iskulde, var nok dette, med stikkord temperatur i begge ender. Men veien fra salighet til ytterlighet gikk pent for seg og skaket verken fedreland eller massene, altså ikke slik historien har vist kan skje i analoge tilfeller. Vel, ingen springer sånn uten å føle trøkket. Fort et langt skritt tilbake, til en mildere virkelighet. I den fant Rune Slagstad kloke bestemødre, sur-søt hellighet og brukne gevær, bygdegenier og grønn ungdom, beske damer og hundsete menn, tilfeldige medløpere, blyge arvinger, hovne drittsekker, forsmådde slitere, tverre nei-mennesker, alliansefrie bløthjarter, veltrente fjellvandrere, alvorstunge idealister, samfunnsparterende vitenskapsmenn, lyserøde kystfiskere, moderate avvikere, politiske moteløper og endelig livets nest beste menn i et hurtig døende nasjonalt industriproletariat. Og som

ved et tryllesnummer lot denne sprikende masse seg samle i én pott, som nærer selve sosialismen på norsk i en altruisme på indre venstre.

- Om dette skrev og talte jeg forkynnende og ble deres sjefsideolog. Men det varte ikke skrekkelig lenge. Jeg gikk vel av moten som politiker, eller bedre: Moten gikk av meg. Jeg var saktens i transitt den gangen.

GA: - På et sted et stykke ut på jordet, eller?  
- Sosialismen på norsk har fått ny og for meg fremmed design. Dens formelle førere har sluppet taket i politiske selvfølgheter og vimser rundt uten prinsipielle mål og ideologisk mening. Og hva skal rådvill posisjon være god for, når man er trent og herdet på den produktive opposisjonsbenken og kan målbare krutt og torden derfra. Det hender jeg tar meg i å smile vel skjevt av gamle kampfeller. Det er i grunnen dårlig gjort. Jeg er ikke tiltalt av faneflukt. Nå er min binding til mennesker og institusjoner som vil og kan. Jeg er på parti med den uavhengige kraft og vet å nyte det store privilegium å være fristilt meningsbærer, hendig hevet over de brysomme og de villfarne som bestandig fylker seg der ting skjer, og man må fire seg ned og være medløper blant dem.

### Senker seg ikke

Å senke seg fra lærd kraft til de brysomme og avkorte egen målestokk, det gjør Slagstad ikke uten videre. Hans legning stritter mot. Og Universitetet har med jevne mellomrom stålsatt Rune Slagstad i denne vegring og slått ham til autorisert filosof, teolog, sosiolog, idéhistoriker og endelig profesjonsteoretiker i strøket rundt Bislet. Et professorvelde på egen hånd. En potet i tanke og tendens. I denne vifte av kompetanse inngår også rollen som stødig stuegris i vinterisolert leilighet i streite Industrigata. Klart denne mannen står usedvanlig sterkt.

### Fremragende mennesker

finder Slagstad forbløffende mange steder. Som musestille tilskuer blant tweedpyntete jegere i private skoger som burde vært konfiskert for lenge siden. - Slipp de vanskjøttete asfaltbarna inn der, knaller Medbøe.

Rune lar seg traktere av feiende vertinner, hvis livsoppgave er å foredle sitt gøyale selskapsliv med tankefulle menn.

- Det klarer de ikke. Jeg forsvinner straks jeg kjenner det minste tegn på tidsspill og fortæring. Og som svar på spørsmålet: Ja, jo, nei, jo, kanskje det. Deres villaer fra den obskøne jobbetiden kan husokkuperes og vinkjellerne tørrlegges av dehydrerte ulykkesfugler. Som et kortlivet eksperiment i første omgang, får vi nok si. Men bemerk: Vertskapet skal gå uforulempet ut hovedporten. Mitt miskunn skåner kjøtt og blod. Bare ikke skriv alt dette. Gateavisa er imidlertid seg selv og tar det troløst med. Redaksjonen roter som kjent i norske profilers intimiteter på avfallsdyngene.

Rune selvbiografisk i Gateavisas gjendiktning:

Stiger man igjen til himmels for å bedømme hver smitt og smule derfra? Lokker de store mysterier en Slagstad fra kateter til prekestol? En stivet krage ligger klar på peishylla i uskyldren hvit. - Man står ellers stram til alters i Vestre Aker kirke og takker ja til ens gravide brud under Herrens mektige åsyn. Brer nå først og fremst om seg i verdslig sektor: Flittig redaktør og igangsetter av ordskifter, ofte som solist i skolemesterens stemmeleie. Svære utredninger skriver, igjen man, om læring og ugang i høyere utdanning.



Henter frem tilgrodd kunnskap og gjødsler den utover. Slår om seg med dyrebare navn ingen andre har hørt om. Det er dannelsesagent han er. En tvisynt mann med rituelt og elegant ego. En real oppmuntrer. Får det til. Rusler rundt med nese for aparte begivenheter. Er nettopp sporty og skyr ikke halvkon-demnerte innerom, der den lille mann dyrker utelivet. Dukker det opp et nevneverdig lik, taler Rune både varmt og lunkent om det.

Ellers lyder om Rune:

**"Han blåser ingen marsj i den underliggende etikken, og glemmer heller ikke røff tone som dro på seg. Som antinihilist er Rune samvittighetsfullt langsint."**

En sofist i vekslende brygg. En kanon uten moderasjonens mål. Storinkvisitor om lag et halvt millennium for sent ute. Nettopp derfor preller Slagstads guts av fra tid til annen. Gateavisa vil legge til: - Vi har hørt du setter gnisten i oppbrukte oldinger og vekker lyset i smårollinger. For årskullene mellom går du for å være en mer sammensatt velsignelse. De du har traumatisert i kampens hete vender tommelen nedover, mens en vennligsinnet rest heier deg frem. Men som alle vet: Gateavisa står fjern fra vinnerkulten. Vi teller våre størrelser nedenfra. Og vi regner deg som vår !

Slagstad tørker nyoppstått fukt fra sin hals. Dette blir tett. Han er likevel ikke som norske intellektuelle typer flest, de som korsrer seg ved den minste nærkontakt. Han blir bare brydd og vender om.

Livet, forsikrer Slagstad, er ikke et Grusomhetens teater

- Teater med bismak holder. Det gjelder å kjenne de avgjørende nyansene for siden å finne en aksjonslinje som står seg. Idealene skal være høye, ikke upraktisk spisse. Dette er mitt råd til Gateavisas hjemmesnekrete samfunnstorpedoer. Og vi gir ham dette: Indignasjonen over tilværelsens fundamentale overgrep har ikke sluppet taket. Et bra moralfokus slår gjennom. Vi får bestemt inntrykk av at Rune og Den Tredje Verden ikke bryr seg nevneverdig om hverandre. Han virker likevel på hugget som spaknet løve og

fullverdig papirtiger. Rune er godt over de seksti.

Slagstad ikke fremmed for Gateavisas karakteristikk av livet som lever.

- Ja, la gå for denne gangen, sier han og utøver definisjonsmakt i takt med oss:

Griske profitører og kapitalistisk propaganda poserer som nyfødte lam, mens de innbitt jager utvalgte bytter og etterlater nød og død uten så mye som å trekke på skuldrene. Odds 1 til 1 for at alt dette vil falle på sin egen

urimelighet til sist. Vi har sett klare tegn på utmattelse allerede. Men det kan være ulykkelig lenge før predatorenes stormløp mot samfunnet er endelig over og flertallets interesser er blitt politisk mote. I den drøye mellomtiden sløver molboenes artikulerte vaks befolkningens tenkeevne, mens det pure ljug er blitt både lyst og lov for å brøyte seg frem. Og alt dette taper sjelslivet, som er indeks på det å være. Oppgaven nå er å berge håpet og skille mellom gorillavelde og livgivende prosesser. Mellom samfunnets anstendige bidragsyttere og primitive ådseldyr. Mellom ranere og de frastjålte. Mellom trettende tull og fritt ord med gyldig grunn, ikke minst. - Fatalt skadelig er den toneangivende, pseudoemansiperte, postdialektiske, norske offentlighet, den er langt på vei en avideologisert tomhet og tilbyr i beste fall et illusjonsbyggende vrangbilde av en nasjonal, kontrafaktisk solskinnshistorie. Gateavisa staver seg gjennom ordrekken, Rune presiserer, vi sier aha, han setter sin unge sønns bamsedress skuddsikkert på plass. - Som jeg jo nettopp sa: Det går gale veien. Og motmakten, den er meg, også.

### Må skrive tusen sider

- Ingen kan late som om kjernen i våre anliggender kan skildres på løssalgpressens intetsigende forsider. Noen må skrive tusen sider om dem og utruste forskjellige mennesker etter nøye behovsprøving. Kvalitetssikring hviler på distinksjoner. De er nøkkel for å

kunne bruke våre sider presist og effektivt og fremme og heve sivilisasjonsgraden overalt. Fra bart hode i finstua til dyp grubling over livets største knuter. Fra innstudert dårskap til miljøbevisst kildesortering av den private søpla, for å ta de mest nærliggende eksemplene. Alt sammen er dannelse i og for seg, og angir hver for seg utfordringen for gode humanister og progressive samfunnsterapeuter. De har frihet til å velge hvor de vil sette sitt inn, og de bør la seg lede av følgende: Fremad for flerfoldigheten. Ned med lagdelingen. Og hold fast ved de ulike nivåene. Vi må erkjenne at det forblir en forgjengelig prøvelse å skulle skape enhet av alle særegenhetene. Det vil alltid finnes spor og kjensgjerninger som ikke lar seg føye sammen. Konstellasjoner, ikke enhver ting opptatt i en og samme orden. Les den tysk-italienske filosofen Teddie Adorno - og meg, gutter. Vår systematiske skepsis på Marx' egen grunn er et adjø til illusjonen om en altomfattende samfunnssyntese som en god ting. Den lar seg ikke innstifte, og flaks er det.

Gateavisa med stigende puls: - Har du tent et lys eller slukket et håp? Og si oss: Hvor står vi i dette bildet? Slagstads panne krøller seg i mental anstrengelse. Han vil nødig bomme og vippe oss av den eksistensielle pinne. Det oppstår en pause på fem dager og åtte timer. Igjen ring, ring: - Det er Rune. Jeg har tent et lys ! Gateavisa står hvor? Både her og der. Som de tusen popler, vil jeg si.

Det lindrer Runes udefinerte savn at det står en ung livsledsagerske ved hans side, rikt bestykket med spissformuleringer å la akupunktørens nåler; de gjør ikke vondt, de stimulerer og gjør mør. Hun har nylig skjenket Rune hans tredje arving. Han fikler ømt og kyndig med den lille ungen, som heter Richard III. Og hadde de bare, alle dem Rune gjennom årene har vektet til polemisk støv, fått et lite glimt av denne del av hans rørende side, ville allting være glemt. Det er det ikke. Rune går virkelig på, straks han med naturstridig innsikt i alskens sporer en så vidt målbar nyanse som ikke stemmer. Ja, hans intellektuelle følsomhet er så veldig at han finner steile motsetninger selv i duse harmonier. En bunt med instinkt for strid, sies om Rune. - Bunt, jeg? Slagstad synger det ut med hele seg i et ansent spørsmålstegn.

**Gateavisas menneskekjennere**

fornemmer for sin del et slektskap mellom Rune Slagstad og den edle hunden, som ut av det blå ser rødt og blir en prosaisk bikkje i samme stunden. Enda mindre nifst: Han har det med å benke seg ved et melleuropeisk kafébord og kollokvere for seg selv retning det bare Rune vet hva kan være. Slagstad verner hengivent om sine venners vel med en sort arabisk betingelsesløyse, eller han later til å slå hånden av enkelte med norsk klaps. Selv solide kamerater kan ryke ut før hanen galer, forfjamset. Han støtter alt fra Gateavisa (ikke vill oppløsning) og Klassekampen (ikke naken interessekamp) til Rikets sikkerhet og Den kongelige St. Olavs Orden. Svinger, som nevnt, elastisk ut og inn av kondisjonerte former og lytter nøye også til borger-Høyres fintenkere. De, viser det seg, har tenkt langt mer enn de har sett, og er som veivisere kraftig hemmet av et mannekengsmalt virkelighetsbilde. Rune Slagstad selv rekker over uvanlig mye og setter engasjerte holdemerker på dem han møter, både i ringen og utenfor. Han er en gripende institusjon midt blant oss.

GA: - Dine røtter er satt i Norges nøkterne fjordarmer. Og i egnen rundt Slagstad i Nordfjord er unnfanget mange dukser med det tallenes fagfolk kaller usannsynlig over-

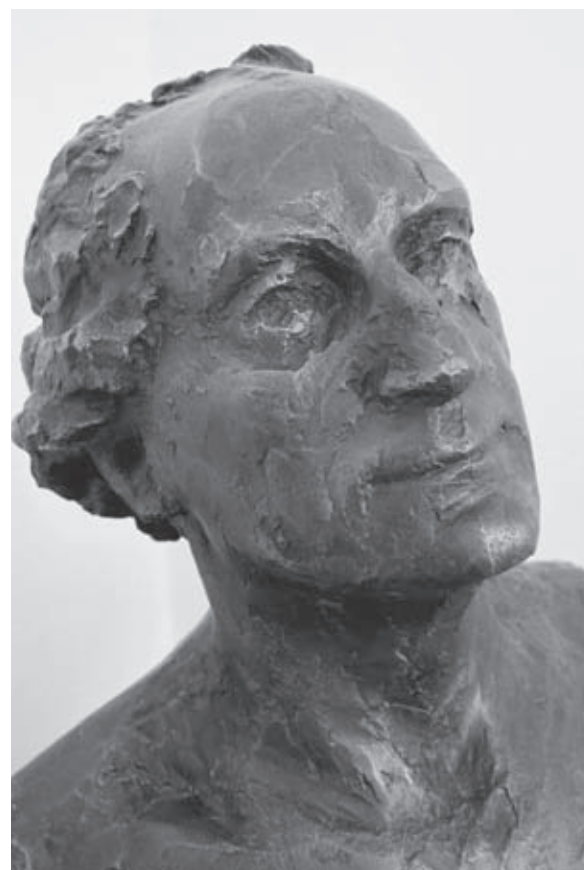
hyppighet. Det forteller livets revy. Derfor har Gateavisa sitt sedvanlig tynne belegg, denne gang for å tenke at de muterte lysene der i bygda har viklet seg inn i hverandre, skrevs over skigardene i lukket formering. - Min kjære mor kom fra Lebesby i Finnmark, sier Rune stilsikkert med stiv leppe både under og over - og et blick som sender oss mot Nødutgangen.

Det går nye fjorten dager innen redaksjonen har klart å kjempe seg ut av forlegenheten. Men endelig. Ring, ring: Det er Gateavisa. Kjære Rune. Vi ble revet med av begeistring og ønsket bare å gi deg en ekstra fjær i hatten. Hele din kjernefamilie kan fra nå av strene inn i Hjelmsgate 3 og ta for seg av Husets ord og gjerninger. Med dette gir vi bort alt vi eier.

- Da er vi skuls, svarer Rune Slagstad stutt. Klikk. Linjen er brutt. Og forbindelsen lever videre.

### Marius Hauge

*Om det gammelmodige i Rune Slagstad forteller også billedhuggeren Ferdinand Wyllers byste av ham; den står rett i synsfeltet der Rune bor. Her likner Slagstad den vise og sakmodige kvinnekjemperen Aasta Hansteen. Hun reiste til Amerika for å lege sine sår etter å ha brent seg på norsk kulde. Men sammenlikningen rekker knapt i virkeligheten. Rune er ubrent og oppesen, og han forblir her. Frk Hansteen kom siden tilbake til Christiania.*



# Chemtrails

I de siste ti årene er et fenomenet Chemtrails stadig dukket opp som små innslag i nyhetssendinger her og der og ikke minst i nettdiskusjoner.

Fra tidligere å være et fenomen man hørte om fra USA, er dette også blitt et mer og mer vanlig i andre land, nå også i Norge. I hovedsak har det vært snakk om småfly i lav høyde som plutselig lager striper som like plutselig slutter. Men det har også kommet frem opplysninger som tyder på at enkelte militære fly også utfører chemtrails. RTL-tv i Tyskland har omtalt dette, som et militært eksperiment, bl.a et tilfelle hvor et 350 km langt spor ble lagt ut av militære fly.

Det verserer en rekke teorier om hva dette er, hvorfor det gjøres og hvem som står bak.

Man må selvfølgelig tro hva man vil. Jeg holder meg åpen til hva dette kan være men heller til at det har med værforandring og global oppvarming å gjøre. Hva derimot selve sporene inneholder, er jeg veldig nysgjerrig på å få vite. Er dette "Målet hensiktiger middelet"?

Nobelprisvinner i kjemi i 1995, Paul Crutzen, lanserte en idé om å bremse global oppvarming ved hjelp av å skape kunstig skydekke. Litt kontroversielt den gang og ble fort dissikrert i media. Idag kan man spraye orkaner med et stoff som binder vannet og bremser orkanene (kommer ned som geleaktig nedbør). De kan flytte skyer, det er helt vanlig i Sør-Afrika... Men her? Orkaner? Flytte skyer??

Hvorfor er de mest ihuga motstanderne mest opptatt av at dette ikke skjer? Selv om dette er synlig for det blotte øyet?

Foreningen Skepsis skriver en utrolig lang, "saklig" avvisning av fenomenet for så å definere at hva de snakker om er fly i 8.000 meters høyde og videre fortrinnsvis i marsjhøyde 11.000 m og høyere. Her blander de hummer og kanari og sier seg selv i mot. Ingen betviler vel at fly i stor høyde kan lage striper, såkalte contrails. Det fler og fler som har hørt om fenomenet chemtrails oppdager, ikke minst for det de da også vender blikket opp når de hører småfly, er at dette også skjer rett over hodene våre. I lav høyde. Og bare enkelte fly, ikke på langt nær alle søte, småfly. Får plutselig det ene spesielle småflyet, gjerne på en deilig blå og skyfri dag, plutselig motorstopp? For så å starte opp og så få motorstopp igjen? Og det samme på "Tilbakeveien" akkurat der de forrige sporene var lagt??

Men det aller mest suspekte er at disse sporene begynner å løse seg opp men ikke for å forsvinne! Neida, de løser seg opp for å skape et fint, tynt skydekke over himmelen. Bredt over himmelen! Som Englehår over et juletre. Det er snakk om at himmelen blir dekket av et tynt sky-lag for mange timer. Resten av dagen, i henhold til mine egne observasjoner! Tenk et øyeblikk over det. Som barn, så vel de fleste opp på himmelen og også på flyene. Contrails, etter fly i stor høyde, løste seg opp, ble riktignok litt skyete et øyeblikk, men så forsvant de...

Når ting blir holdt skjult og hemmelig, er det grunn til å undres hvorfor. Det ligger i menneskets natur. Hvis dette ikke utgjør noen trussel for oss eller Jorden, miljøet eller helsen, hvorfor skal vi ikke få vite hva som skjer? Og hva som faktisk sprayer ut og hvorfor?

I kontakt med Avinor, Rygge, Kjeller



Foto: Mike Cechanowicz

og Røyken Flystasjon, er det ingen som kjenner til fenomenet med striper etter småfly. Riktignok kommer en og annen der med noen luftige spekulasjoner, men dette samtidig med at de innrømmer egentlig ikke å kjenne til dette. Samtidig som de fleste her også forklarer at det normalt ikke forekommer denne typen striper etter normale små, propellfly.

Småfly kan foreta såkalt ukontrollert flyvninger. Det vil si at de ikke trenger å oppgi flyplan eller flyrute. Dermed har man lite muligheter til å sjekke hvilke fly som har dekorert himmelen, med mindre for eksempel Miljøverndepartementet skulle bry seg.

Til Ole Seifert  
Det vises til din henvendelse av 26.11.2008 til departementet.

Miljøvernmyndighetenes arbeid med, og tiltak for å redusere risikoen for helse og miljø fra helse- og miljøfarlige kjemikalier er omtalt i Stortingsmelding nr. 14 (2006-2007) Sammen for et giftfritt miljø – forutsetninger for en tryggere fremtid. Eventuelle utslipp fra fly er ikke et utpekt område i vårt arbeid med helse- og miljøfarlige kjemikalier.

Med hilsen  
Brith E. Sørli  
Miljøverndepartementet

Så da så. Har du tilgang på fly, og mye dritt av typen som ikke synlig treffer bakken, er det bare å dumpe i vei. Who cares anyway?

**Ole A. Seifert**

# Røyk & reis: Marokko

Rabat er hovedstaden i Marokko, og den mest utviklede byen i landet. Turen går via Paris, og jeg ankommer en liten, gammeldags flyplass. Så liten at man ikke skulle tro det var flyplassen til landets hovedstad, som tross alt har to millioner innbyggere.

Etter å ha fylt ut adresse og formålet med turen, blir jeg møtt av min venn og to vennlige arabere som ønsker meg velkommen til Marokko.

Min venn er syk fordi leiligheten han bor i er skitten og lukter av sopp, så etter en matbit er det rett til sengs. Dagen etter blir jeg med ham på universitetet, hvor han er utvekslingsstudent. Jentene her går ikke med hijab, men store, mørke solbriller, og de fleste er veldig vakre. Studentene er blandt de som har det godt i Marokko - de fleste andre tjener rundt 200 - 400 euro i måneden. Selv om det meste koster rundt 1/5 av hva det gjør i Norge, er det i minste laget.

Rabat er en moderne arabisk by med et fransk preg. Alle skilt er tospråklige på fransk og arabisk. Den er ikke like velholdt og ren som vi er vant med i Norge. Lukten av eksos slår deg over alt - det er tydelig at bilene ikke har katalysator. Og bygningene har ikke samme standard. Men caféene er fantastiske, og den eneste forskjellen på disse og caféer i Paris er at de ikke serverer alkohol. Et stort og deilig måltid på restaurant koster ca. 20 kroner, og frokost med marokkansk brød og tvilsom serelat koster ennå mindre. Det finnes barer, men de er få og bortgjemte (ofte med mørke vinduer). Og alkohol kan kjøpes, men det er så dyrt at bare turister og rike har råd til det.

På kvelden har min kamerat avtalt at en del marokkanske venner kommer til ham for å røyke. Først kommer to stykker, og vi blir med i bil til Salé, nabobyen til Rabat som ligger så nærme at den nærmest kan regnes som en bydel. I dette området blir jeg fortalt at man ikke må gå ute om natten: sinnsyke ranere med store sverd går i gatene, sier marokkanerne mens de ler rått. Det virker som det er nettopp disse sverdmennene vi nå skal handle fra. Vi blir fortalt at man ikke må ha mer enn fem gram på seg, for da er det seks måneders fengsel. Samtidig sier loven i Marokko at det er ti års fengsel for å røyke eller oppbevare cannabis, men det er visst stor forskjell på lov og praksis. Og i de fleste tilfeller ender det med at man bestikker politiet. Ikke noen betryggende følelse, men allikevel nok til å tro at man neppe blir buret inne som turist om man har en mindre mengde og røyker diskret i eget hjem eller andre trygge omgivelser. Vår marokkanske venn kommer tilbake med hasj han har kjøpt fra sverdmennene, og turen går tilbake til min venn. Hasjen er lys og pulveraktig, ikke spesielt sterk, men den smaker naturlig og er ganske god. Vi røyker til langt ute på natten, og har det morsomt. Det rulles på marokkansk vis - med en sigaretttupp som filter. Limet på papiret

brukes ikke, men rives av. Og det røykes litt roligere enn i Norge. Jeg blir anbefalt zigzag sigarettpapir, det smaker visst mindre og brenner litt saktere. Mere egnet, i følge marokkanske eksperter.

Dagen etter skal vi på tur, etter først å ha drukket en cafe nusnus - sterk franskbrent kaffe med fløte i et lag over, med mye



sukker. Araberne kan kaffe ennå bedre enn italienere og franskmenn.

Turen går til en by nord for Rabat, hvor vi igjen opplever den verdensberømte marokkanske gjestfriheten. Våre venner gir oss deres eget soverom for natten. De to brødrene tar oss med på tur, og etter å ha klart å riste av oss den ene broren er det taxi rett til en røyke-café. Taxisjåføren skjønner hvor det bærer hen, og rødmer, smiler og ler mens han prater arabisk med vår vert. Vel framme kommer vi til en hyggelig cafe på et gatehjørne i et boligområde, hvor det spilles brettspill og drikkes te. Her er det bare menn, og selv om cannabis ikke er lov, går det an å røyke her. Cafeen er en av flere uoffisielle røykecafeer i Marokko. Hasjen er lys, men mer oljete og av bedre kvalitet enn det som finnes i Rabat. Vår venn ringer en annen venn av seg for at vi skal få prøve å røyke kief av en Sebsi. En Sebsi er en tradi-

sjonell marokkansk pipe som har vært brukt lenge av innbyggerne i Rif-fjellene. Og kief er et cannabisprodukt jeg aldri har sett før: det er hvitt, og består av noe av det beste fra planten, ristet av og tørket, men ikke laget hasj av. Det er hverken som marihuana eller hasj, men et eget produkt. Dette puttes i det lille rommet på pipen, og man røyker rolig, tre trekk, og blåser deretter slik at det som er igjen poppes ut på bakken. Siden pipen er ca. 45 cm lang, er røyken temperert før den inhaleres, og dette er en veldig behagelig og tradisjonell måte å røyke på. Vi blir spandert på fire-fem runder med sebsi hver, samtidig som noen jointer går rundt bordet. De ler mye av våre forsøk på å røyke sebsi riktig og påfølgende hostekuler. Det inntas

samme asjett. En av våre venner gir meg en appelsin - dette må jeg smake. Marokkanske appelsiner er som økologiske i Norge, men ti ganger bedre. Deilige, oljete og søte. Hvordan kan man like "norske" appelsiner, etter å ha prøvd dette?

Deler av nord-Marokko var tideligere okkupert av spanjolene. Fordi grupper i nord-Marokko stod bak attentatforsøk mot den forrige kongen, Hassan II, ble området neglisjert i flere tiår. Byen fremstår derfor som svært nedslitt. Det henger bilder av kongen over alt, men ikke alle er like fornøyd som i Rabat. En araber vi møter kaller ham "the king of thieves". "All of our budget is in Switzerland", forklarer han. Bare vedlikeholdet av bilparken hans koster visst over femti millioner dollar i året. Men det virker som kongedømmet har positive virkninger også. Selv om Marokko ikke er et demokrati, har de klart å unngå militær konflikt som den i Algerie, og folk har det relativt mye friere og bedre enn i de andre landene i nordafrika. Den nye kongen har klart å holde forskjellige krefter i landet i sjakk, og har gjort mye for å forbedre kvinners rettigheter og gjøre Marokko til et bedre sted å leve. Den nye familiekode Mudwana som ble vedtatt i 2004 er en av de mest liberale i noe arabisk land, og tillater kvinner å skille seg og forbyr seksuell trakassering. Flerkoneri er bare tillatt hvis den første kona godtar det, og hvis det er en god grunn for det - og det forutsetter at mannen har råd til å dekke begge kvinners utgifter.

Forholdet mellom menn og kvinner er spesielt: de fleste gifte og voksne kvinner bruker hijab, men ikke alle. Mange lever ofte vilt i tenårene før de roer seg ned. Det er mange kontraster i dette landet, ikke minst fordi det ligger i krysspunktet mellom vestlig og arabisk kultur. Det er utrolig å se hvordan de takler denne innflytelsen.

Mellom alle de markante aspektene ved det Marokkanske samfunnet, er det en ting som er spesielt positivt: folk er veldig vennlige og gjestfrie. De tar deg inn i sitt hjem, inviterer deg på middag, og gir deg sin seng. Kanskje hadde det vært en annerledes tur om jeg selv var kvinne, men jeg velger å tro at det hadde vært en fin opplevelse på sin måte. Vi får i hvert fall lov til å hilse på kvinnene og takke dem for maten etter måltidet.

Det er med blandede følelser jeg reiser hjem til Norge. Dette kjedelige sosialdemokratiske landet, der man forventer konformitet.

**Zero-Zero**

ekstremt søt mint-te, noe som gjør at man holder seg oppegående selv om man har røyket. I det store og det hele merkes det at det er en eldgammel kultur rundt dette.

En av marokkanerne spør hvor mye jeg tjener pr. måned. "Her tjener vi 200 euro pr. måned sier han", "det er ingen ting" sier jeg. "Det er derfor vi har noe som kan få deg til å føle deg som du er i New York eller Paris, selv om du ikke er det", sier han.

Etterpå blir vi plukket opp av storebror, og invitert til et måltid med familien. Etter den søte teen og fordi vi røyket så rolig, går det fabelaktig bra å snakke med familien. Kvinnene har laget mat og forlatt rommet. Mennene kommer og spiser. Deilige finhakkede grønnsaker, krydrede oliven, grillet kjøtt og marokkanske runde brød inntas. Etterpå er det frukt. Og man deler, og spiser av

# Du har et rom til!

Er du lei av å sove i et innestengt soverom med dårlig luft? Så hvorfor sover du ikke ute i friluft i stedet?

Du trenger ikke bli total uteligger for å sove under åpen himmel og våkne i frisk luft. Det holder at du har en balkong. Etter at jeg begynte å sove på balkongen selv ble jeg klar over at det er flere enn man kanskje tror som gjør det samme. Noen bare om sommeren, andre året rundt. For det er fullt mulig å ha det komfortabelt nedi senga si ute på balkongen selv om det er 20 minus.

Først må man altså ha en balkong. Den bør være av en viss størrelse, og den må absolutt ha en balkong eller at tak over seg, så det ikke regner og snør ned i senga

di. Helst bør det og være skiller på sidene. Ikke bare beslytter de mot nedbør, men de skjerner og mot innsyn så du slipper at na-boene står og glaner ned på deg. Privatliv er et must.

Når du bestemmer deg for hvordan du vil ordne senga viser du om du tilhører amatørerne, eller de som vet hva de holder på med. Amatørene går for solseng og sovepose. Vi andre har en skikkelig seng med ordentlig madrass. Solseng og sovepose kan være greit, og det er lett å pakke sammen og flytte på. Men i lengden er det godt med en skikkelig seng. Tresengebunn og skumplastmadrass. Helst to madrasser oppå hverandre, det isolerer skikkelig om vinteren. Teppe varierer man etter temperaturen, men om vinteren er det bare dundyne som gjelder. Etter hvert som det blir kaldere er det godt med to

dundyner oppå hverandre. En god pute som hodet får synke ned i bidrar og til at det blir behagelig varmt. Om vinteren er det selvsagt nødvendig å kle seg varmt også, ullsokker og gjerne en ullgenser er godt. Man skal ikke fryse, og innretter men seg rett gjør man ikke det heller. Under en viss temperatur legger man seg ikke i senga uten å ha varmet den opp først. Gjør man det blir man bare liggende å fryse, det er begrenset hvor mye kroppen greier å varme opp gjennomkalde sengeklær. Man kan varme opp senga enten ved å legge nedi tre-fire varmeflasker en times tid før man legger seg, men mer lettvin er å ha et elektrisk varmeteppe eller et varmerør som slås på i god tid før man køyer. Dette MÅ slås av før du legger deg, ligg ALDRI på et tilkoblet varmeteppe eller med et påslått varmerør i senga. Du må og være nøye

med at varmeteppe ALDRI blir vått. Når senga er god og varm når du legger deg har du det varmt og deilig hele natta.

Å sove inne med åpent vindu blir ikke det samme som å sove ordentlig ute. Lufta står stille innendørs, og du får på ingen måte samme gode følelse. Er det en natt man ikke får sove kan man ligge og titte opp på himmelen og stjernebildene, kjenne vind og høre lyder på en helt annen måte enn inne på soverommet. Er du så heldig at det vokser trær foran balkongen får du nesten følelsen av å ligge oppe i trærne. Ved å sove på balkongen får du åtte timers frisk luft i døgnet, mye mer enn de fleste friluftsfolk får til vanlig. Du er sunnest!

## Aetheria

# Arne Næss ordner opp

I den stadig mer politisk korrekte hjemlige debatten om religion, ytringsfrihet og multikulturalismens fremtid, ser det for tida ut til å herske total forvirring.

Hvem er jødehater, hvem er ”anti-islamist”? Fra hvilke øyne lyser Hitlers flyktige ånd idag? Sitter Hege Storhaug bak kulissene og skriver Morgenbladets ledere under pseudonym? Fortjener Kadra å komme til Himmelen? Har Kåre Willoch dynamitt på innerlomma? Disse og flere viktige spørsmål kan (selvsagt) Arne Næss sr., nylig hensvunnen fjellklaterfilosof, elegant hjelpe oss med.

Trinn 1: Kategorisere...

For å gjøre det litt enklere (for simple sjjeler) å svare for seg, tar vi en Arne Næss og kategoriserer temaet ihjel, kjapt og effektivt.

Vi bør skille mellom ulike former for kritikk (som ikke trenger være forbundet med hverandre):

1. Kritikk av en stats politikk (f.eks. Israels krigføring eller Irans mange for- og påbud)
2. Idelologikritikk (f.eks. av en spesifikk stats nasjonalisme inkl. ideer som underbygger denne (eks. sionismen)).
3. Moderat religionskritikk, kritikk av visse sider ved en religion eller visse tolkninger av denne (f.eks. ideen om jødene som ”det utvalgte folk”, eller f.eks. wahhabistisk strenghet).
4. Ekstrem religionskritikk, fordømmelse av en (eller alle) religion(er) på generelt grunnlag.
5. Hat mot et folk eller en ”rase” (f.eks. jødehat)

Trinn 2: Implisere...

Et par kjappe implikasjoner, pent nummererte til ære for Arne Næss den eldre, som undertegnede (ydmykt) vil gjøre oppmerksom på:

1. Av alle de ovennevnte kategoriene er det bare kat. 5 som kan kvalitetsgodkjennes som vaskeekte rasisme. Jostein Gaarders famøse Aftenposten-kronikk<sup>1</sup>, befinner seg innenfor kategoriene 1, 2 og 3, så Gaarder er dermed glatt frikjent for alle anklager. Vi merker oss at kategoriene 2 og 3 gjerne flyter over i hverandre i praksis, ettersom politiske ideologier ikke tar seg fem flate ørret for å vise til (og manipulere med) religiøse påfunn<sup>2</sup>.

2. Kategori 4 er i (ydmyke) undertegnedes øyne en korttenkt posisjon, fordi en religion er innvevd i sin egen kulturhistorie: å fordømme f.eks. kristendommen som sådan lar seg dermed ikke gjøre uten å skylle (ca.) et par tusen års kunst og tenkning i dass. Det som dog ofte er det viktige (underliggende) poenget hos mange ekstreme religionskritikere, er å motsette seg *dogmatisk* religion, dvs. religion forstått ikke som kulturhistorie, men som et sett ukrenkbare dogmer. En slik form for religionskritikk er slett ikke å forakte, tvert imot er den i høyeste grad på sin plass<sup>3</sup>. Med min forståelse av religion (som innvevd i kulturhistorien) hører imidlertid denne anti-dogmatiske holdningen naturlig til innunder kategori 3. Dogmatisk religion er en spesifikk – svært lite givende – *tolkning* av religionens vesen. Jeg mistror imidlertid ikke en kritiker av 4. sort for å være rasist eller menneskefiende (selv om følgene av religionsforakten hans/hennes kan bli menneskefiendtlighet (jmf. kommuniststatene)), bare (rett og slett) for å være litt korttenkt. Salman Rushdies meninger om islam<sup>4</sup>

burde således falle innunder kategori 3, hva? Det samme gjelder for Ayaan Hirsi Ali<sup>5</sup> (under press, selv om hun ofte lyder som hun hører til i kategori 4). Det er interessant hvordan kritikere av islam fort blir stemplet som hatefulle (såkalte ”anti-islamister”), selv om det de sier vitterlig er mindre fanatisk enn hva det uendelige korret av venstreintellektuell kristendomskritikk presterer (kat. 4). Når jeg nå nevner Hirsi Ali, må jeg straks tilføye at selv om hennes islamkritikk ikke er menneskefiendtlig, kan det svært godt argumenteres for at de innvandringspolitiske konklusjonene hun trekker, likevel er det.

Trinn 3: Konkludere...

Kritikk a la 1, 2 og 3 er fullstendig på sin plass, og også 4. form har sin soleklare rett både i den offentlige diskurs og rundt middagsbordet (selv om man er korttenkt, må man jo få være med å tenke. Ellers kommer aldri tanken videre.). Kategori 4 bør mao. møtes med avmålt og rolig argumentasjon, heller enn flaut hysteri (rop om ”anti-islamisme”, ”antisemittisme” osv.) Kat. 5 fortjener i tillegg moralsk harme og kontant utestengning fra festen.<sup>6</sup>

Når Iran kritiseres, er det (heldigvis) ikke uvanlig å trekke inn 2. og 3. type kritikk i tillegg til 1. I tilfellet Israel, på den annen side, henger anklagene om antisemittisme løst selv ovenfor kat. 1. Arne Næss har dermed avgitt dommen: Israelvennene står ikke til ex.phil!

## Bjarne Benjaminsen

(Bestått Examen Philosophicum)

1 Slik oppfatter jeg Gaarders kronikk: Kronikkforfatteren ser seg mektig lei på Israels militære herjinger, og går i rette med (hva han ser som) en bakenforliggende israelsk eksepsjonalisme, som i sin

tur (mer eller mindre bevisst) støtter seg på (den i religionen begrunnede) tesen at jødene, Israels folk, også er Guds utvalgte. 2 Til tross for vår lek med kategorier er vi selvsagt klare over at alt flyter, at vi ikke kan stige ned i samme elv to ganger, og at Arne Næss sr.s spinozisme satt dypere enn hans logiske positivisme.

3 Ikke minst fordi mange religiøse mennesker også er forlatelige til å redusere sin egen religion til dogmatisme på denne måten.

4 Jeg skal ikke forsøke å gjengi dem her. Sir Rushdie fikk en fatwah slengt etter seg etter å ha skrevet en roman, og hans kamp mot islamistene har hele tiden foerst og fremst vaert en kamp for ytringsfriheten.

5 Den somaliskfødte islamkritikeren og ytringsfrihetsforkjemperen som sammen med Theo van Gogh lagde filmen Submission. Van Gogh ble som kjent etter dette myrdet på åpen gate av en forvirret muslim, og A.H. Ali har drapstrusler hengende over seg. Etter å først ha vært sosialdemokrat, bevegde Ali seg inn i innvandrings-skepsisen og det nederlandske Frihetspartiet, deretter drev hun til amerikanske Cato Institute og ekstrem markedsideologi. Men selv om hennes meninger om innvandring og økonomisk politikk i mine øyne er forferdelige, lar jeg meg på alle måter imponere av hennes ryggrad i ytringsfrihetens og anti-dogmatismens tjeneste.

6 Uten at dette betyr at ytringsfriheten skal kompromitteres ved å nekte idiotene å uttale seg offentlig. Om ytringsfrihet har jeg skrevet nok i tidligere utgaver av GA.

# Leger med grenser

24 februar fikk Erik Fosse og Mads Gilbert Fritt Ords Honnør-pris. Det hele ble begrunnet av Fritt Ord med uttrykk som "vitnefunksjon... medisinsk innsats...sterkt engasjement for sivilbefolkningen". Et rent humanistisk prosjekt altså.

Så ble da også Fosse & Gilberts rapporter fra Gaza behandlet i norsk presse som den rene månelandingen. De av oss som har fulgt med representantene fra totalitære bevegelser i Norge, enten det nå eller nazister og/eller kommunister, helt siden 1970-tallet, ser noe helt annet enn to «helter» som arbeider i humanismens eller altruismens tjeneste. Fosse og Gilbert er to gode eksempler på hvilken utvikling millitante ekstremistiske bevegelser på den norske venstresiden har tatt.

## 1970-Tallet

Mads Gilbert og Erik Fosse har vært tilknyttet AKP-ml siden 1970-tallet. Denne bevegelsen deres var på 1970-tallet doktrinær og fantasiløs men fremfor alt naiv og uprøvd: de forstokkede ml-kyllingene trodde at arbeiderklassen ville slutte seg til dem og la seg inspirere til revolusjonær handling. Men ml'ernes guttekekke retorikk om blodig revolusjon og politisk masse-mord, utprøvd fra lesesalen på Blindern fenget ikke arbeiderklassen som fant danske båten,

lørdagsTV og bilisme mer interessant enn skjeggete vestkantstudenter med hornbriller som ville frelse dem. Det meste av det som ml'erne gjorde i sin første periode var mislykket: skjønnlitteraturen deres ble ledd av og hånet, sjølproletariiseringa fra 1976 og utover virket ikke som tiltenkt - de greide ikke å agitere på gølvet fra lokalstreik til generalstreik og så til revolusjon som var den opprinnelige taktikken deres for maktovertagelse. Noen av ml'erne ga bare opp arbeiderklassen og fant seg nye helter som de kunne forgylle og glorifisere.

## Islam

Islam ble den store redningen for skuffede ml'ere. Den iranske revolusjon i 1979 hvorpå Ayatollah Khomeiny overtok var en stor vitamininnsprøytning for lesesalsrevolusjonære som opplevde å stange hodet i veggene som lørdagsseilere av Klassekampen på Youngstorget for en verdsligsgjort arbeiderklasse som bare hastet forbi dem på vei til Vinmonopolet. De blodtørstige revolusjonsonanerende ml-erne ble så begejstret

for det nye teokratiske Iran at teori- og debattskriftet deres, Røde Fane nr. 1 1980, ble et rent Islam-nummer. I dette nummeret skjønnmaler de islam og glorifiserer det nye teokratiske Iran under Khomeiny. Her skifter en del av ml-bevegelsen fokus: maoisme, stalinisme, og vestlig arbeiderklasse er ikke lengre så interessant som ekstremistisk islam. Ett godt eksempel er perspektivet til Finn Sjøe, kjent leder-figur både i Palestinakomitten og AKP-ml, som sa i Klassekampen 30.11. 1985: «Vi ser konturene av noe som kan bli islamsk, antiimperialistisk storm i den 3. verden....Og den vil først og fremst representere opprør og frihet». Utover 1980-tallet ble det da observert at flere sekulære ateistiske-kommunistiske ml-ere gikk over til religiøse islam, mest kjent er Trond Ali Lindstad. Mindre kjent er vel Erik Fosse og hans ytterliggående holdning til sider ved ekstremistisk islam.

## Erik Fosse

Erik Fosse er ingen human eller altruist. Hans engasjement i Gaza må forstås ut fra det ekstremistiske utgangspunktet han har. Erik Fosse har lenge vært en lojal tilhenger av prestestyret i Iran, helt fra Khomeiny sine dager og til nå. At f.eks. regimet i Iran opp i gjennom årene har brukt tortur mot opposisjonelle, er noe som Erik Fosse helhjertet støtter. I Klassekampen 2.11.1985 sa Fosse at tortur er OK fordi «dette dreier seg om mer eller mindre 'venstriske' grupper...som seinere stilte seg på siden av den islamske hovedstrømninga...». Så her har vi altså en norsk lege, i dag en «helt», som gir sin helhjertede støtte til tortur. I Aftenposten 17. 01. 09 forteller Fosse at han var lege i Iran under Khomeiny i 1985. Som utdannet kirurg bisto han kanskje det iranske regimet i den medisinske delen av hvordan islamsk lov praktiseres? Kanskje han bisto i å kappe hendene av tyver, stikke ut øynene på iranere som hadde kastet ett begjærlig blick på kvinner eller å omskjære småjenter? Eller kanskje han deltok i tortur-seminar, både teori og praksis-kurs? Dette spørsmålet må stilles fordi Fosse sa i Klassekampen 02.12.1985, om iransk lov at «...samtidig inneholder også islamsk straffelov en rekke positive elementer der menneskeverdet fremheves»

## Kulturrelativisme

Fosse og Gilbert i Gaza er bevis på en ting: MI-bevegelsen har lært. Å erklære seg selv med sine ekstremistiske standpunkter er marginaliserende. Da passer det bedre i en post-moderne alder å gå for «nyttige idioter», dvs. bruke trender i tiden som dekke for sin egen ideologi. I sin forskjønnelse av ekstremistisk islam har ml-erne lært de intellektuelle knepene: I Klassekampen 25.11.1985 sa Erik Fosse og Trond Ali Lindstad som om de var etterplaprende grunnfagsstudenter i kulturrelativisme: «Hvis vi tar av våre europeiske briller...at vi vil innse at vi ikke bør påtvinge folkene i den tredje verden våre tanker og vår kultur.» Og da ville vi selvfølgelig ha forstått at Sovjet-unionens invasjon av Afghanistan var en katastrofe fordi «under dekke av kvinnefrigjøring og undervisningskampanjer forsøker Sovjet å rive opp den kulturen som eksisterer.» Da skjønner vi jo at afghanerne fikk det så mye bedre på midten av 1990-tallet da Taliban overtok.

## Ideologi

Erik Fosse og Mads Gilbert var ikke på Gaza i et humanistisk prosjekt. Gaza styres av Hamas som støttes av presteskapets Iran, Erik Fosses andre hjemland. Derfor var de to legene i Gaza, for å vise støtte til det antisemittiske Hamas og til det totalitære presteskapet i Iran. Men nyttige idioter lar seg lure av Fosse og Gilberts selektive «humanisme». Deres tilstedeværelse i Gaza var ideologisk, ikke humanistisk. Deres totalitære tenkning, som går god for både tortur, forfølgelse og terror, er like langt fra humanisme som kommunisme og islam er fra demokrati og menneskerettigheter. Mads Gilbert støttet i sin tid 11-september 2001 terroren hvor tusenvis av uskyldige mennesker ble drept. Det er høyt under taket i Legeforeningen i Norge. Kanskje Hippokrates var muslim. Ihvertfall så må garvede ml'ere le godt på kammerset av nyttige idioter som Fritt Ord og den norske øvrighet som blir lurt av partikollegers PR-stunt i å fremstå som "humanister" mens de egentlig er tilhengere av tortur, undertrykking og diktatur.

## Geir Levi Nilsen

Lei av hasjlangere?  
- Det er vi også!

Marihuanamarsjen 2009

Lørdag 2. mai  
Oslo: Youngstorget kl 15:00

"Hasj er mindre farlig enn alkohol"  
- SIRUS

## Anonym mobiltelefon

Etter at Dørum fikk fjernet de anonyme kontantkort-SIM-kortene fra Seven Eleven-kioskene, ble det vanskeligere å få seg anonym mobiltelefon. Men ikke umulig, de nye krever nemlig bare elektronisk registrering på nettet. Ved å bruke en annens identitet, om du kan få tak i noens fødselsnummer, ved et søk på Google, f.eks. kan du registrere telefonen under vedkommendes navn. Fremgangsmåten er å kjøpe en telefon med kontanter på 7/11, deretter bruker du Tor for å anonymisere nettforbindelsen din (eller låner et åpent trådløst nettverk på café - husk å maskere mac-adressen din) og registrerer SIM-kortet med vedkommendes personalia. Dette er ikke lovlig, og Gateavisa oppfordrer ingen til å gjøre det. Men dersom man har en veldig god grunn til å skaffe seg en telefon som ikke er registrert på eget navn, er det i hvertfall fortsatt mulig.

# GA inntok TV-skjermene

Den 9. januar 2009 ble det skrevet TV-historie, for å smøre nokså tykt på, da Gateavisa gikk over i TV-formatet som GA-TV. Les alt om det utrolige hendelsesforløpet her, og ikke minst om hvordan DU kan bidra til programmet i fremtiden.



*Stein Jermans TV-kjøkken ble en publikumsvinner.*

Den 9. januar 2009 gikk GA-TV på lufta for første gang, i form av et halvtimes aktualitetsmagasin som skal fungere som en TV-versjon av Gateavisa. Bekjente fra fjern og nær sendte oss greiene sine, i tillegg til at vi måtte ut og produsere en hel del selv for å få nok til de ukentlige sendingene. Så hva er bakgrunnen for at GA gikk over i TV-formatet, hva lærte vi og hva skjer videre?

## Stikkordet er Frikanalen

Frikanalen er de frivillige, ikkekommersielle organisasjonenes egen TV-kanal, og sender på kanal 24 på Riks-TV samt på frikanalen.tv. Man booker sendetid over Internett og sender de ferdigstilte produktene til hovedkontoret i form av DV-kassetter (sendingene er i formatet 16:9 anamorphic), hvis man da ikke har abnormt med datakapistet og ønsker å laste dem opp som filer i stedet.

Alle programmene blir lagt ut på Internett i etterkant av sending, og det er ingen forhåndssensur. Ideen er hentet fra et lignende og svært vellykket konsept i Tyskland, og representanter for Gateavisa har vært med på å utvikle den norske modellen.

## Hvordan GA begynte å produsere

Egentlig var Gateavisas representant i Frikanalen sin tanke å bare være med på å få etablert selve kanalen. Men så dukket det opp film- og videoentusiaster med tid og ressurser i lokalene våre som ville lage TV-program, så vi gikk for ideen og begynte å produsere. Første episode ble litt selvcentrert, med mye stoff om GA og koselig mimring

med Thomas Hylland Eriksen, som gjorde en upåklagelig innsats. I tillegg debuterte Hjelmsgate 3s legendariske Stein Jerman som TV-kokk, noe som ble et fast og mye kommentert innslag i episodene som fulgte.

Etter hvert fant vi en form, og programmet ble en lett blanding av kulturelle og kunstneriske innslag. Det endte med at vi produserte seks episoder og kalte det en sesong.

## Hva lærte vi?

Etter dette begynte vi å merke en eim av desillusjon. Vi hadde verken tid eller penger til å fortsette å produsere i samme tempo. Men da dukket plutselig en gjeng unge aktivister opp på redaksjonsmøtet!

De var gira på å produsere, og kjente interessante mennesker med både utstyr og spennende prosjekter på gang. GA-TV fikk gløden tilbake.

## Hva skjer videre?

Noen uker over påske kommer GA-TV på lufta igjen, men denne gangen på litt andre betingelser. Vi vil nå sende en ny episode hver fjerde uke fremfor hver eneste. Slik får folk summet seg til å produsere det de ønsker, midt oppe i aktivisme, studier, jobb og annet de måtte holde på med. GA-TV vil dessuten i større grad fungere som en paraply for andre aktivister, og det er her vi ønsker å appellere til nettopp DEG!

## Hvorfor bidra til GA-TV?

Fordi det er sånn du kommer på Frikanalen uten å måtte

betale for det! Det koster nemlig en del penger å legge seg inn i sendeskjemaet til Frikanalen, men nå som vi i Gateavisa har betalt for dette på fast basis, er det bedre at du sender produktene dine til oss. Vi får innhold til programmet vårt, og du får eksponert deg på TV-skjermer over hele Norge. I tillegg blir du knyttet til en bevegelse der alle får hevde seg på egne prinsipper, siden GA-TV som nevnt skal forsøke i større grad å fungere som en paraply.

## Hva ønsker GA-TV seg?

Innslag til et halvtimes "magasin" med forskjellige typer emner. Det er fint om innsendte innslag ikke overskrider fem minutter, men vi har ikke strenge føringer på dette.

Vi kommer til å produsere en del stoff selv, men det relevante nå er hva DU kan bidra med. Siden juni 1970 har Gateavisa skrevet om anarkisme, husokkupasjoner, hasj og psykedelika, gatefester, raveparties, okkultisme, økologi, fengselsvesenet, frilynte reisemål, obskure subkulturer og mye mer. I tillegg har en del sære mennesker skrevet om seg og sitt og sluppet unna med det, fordi Gateavisa fungerer som et aktivistdemokrati, der den som gjør noe aktivt stort sett får trumfet gjennom det han eller hun vil.

I tillegg har Gateavisa vært en av Norges viktigste eksponenter for nyskapende kunst- og kulturuttrykk, ved for eksempel at det var her Christopher Nielsen debuterte på tidlig åttital, både generelt og med "To trøtte typer". Christopher Nielsen var forøvrig også med i to utgaver av GA-TV, der han presenterte de beste tegneseriene fra året som gikk for uopplyste seere som sikkert priste ham ærbødigst for det der de satt.

Så spørsmålet er ikke så mye hva vi er på utkikk etter, men hva DU ønsker å formidle. Har du en beinhard appell som må fremføres med knyttet neve og finlandshette foran et statisk kamera?

Er tankene dine for subtile for dette, slik at du heller ønsker å meddele deg gjennom et selvransakende stykke komplett uforståelig kunst? Eller er du kanskje mer opptatt av å rapportere fra virkeligheten om systemisk urettferdighet og feilslått politikk? I GA-TV er det åpning for alt dette og mer til! Animasjoner, surrealisme, collager, aktivist-reportasjer, digital kunst, psykedelisk-feministisk pornografi - alt er velkomment i GA-TV, den eksperimenterende spydspissen i Norges nye kanalkonsept, der det bare er fantasien som setter grenser!

Så hiv deg på GA-TV, og bli med på å skrive de innledende kapitlene i en ny era i medieverdenen (fordi TV og nett går sammen og slikt).

Og trenger du inspirasjon, kan du se de foregående episodene av GA-TV på [www.gatv.no](http://www.gatv.no). Der ligger de høyoppløselig i en fremviser lignende YouTubes.

Hygg deg (og produser)!

**PF**

## Selg Gateavisa

Bli rik som gateselger!

Gateavisa er Norges eldste lengstlevende anarkist-magasin. Møt opp i Hjelmsgate 3 (sidegate til Bogstadvn) og hent så mange aviser du vil ha. Dealen er at du betaler 15 kr pr avis,

og selger dem videre for 30 – altså med en fortjeneste på 100%. Det kan fort bli en del hundrelapper på en kveld. Vårt kontor i 3. etg. er Åpent man og tor fra kl 18. Spisestedet i 2. etg. videreselger aviser man-ons 14-20, tor-fre 14-21

Gateavisa er ikke bare for Oslo-folk. Hvor enn du bor i landet, trenger vi DEG som gateselger! Send en epost til [gateavisa@gateavisa.no](mailto:gateavisa@gateavisa.no) så får du en prøvepakke tilsendt gratis og portofritt!

# Fremdeles et godt sted å være

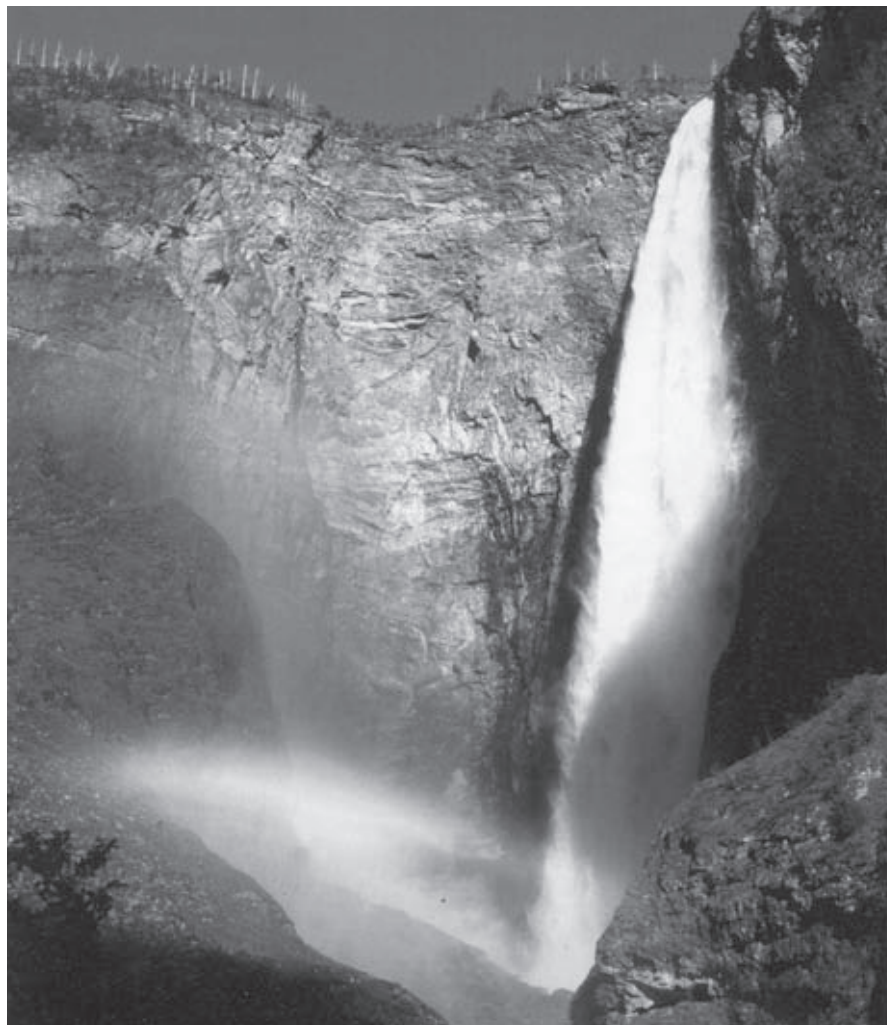
## Bokanmeldelse:

**Bredo Berntsen og Sigmund Hågvær (red.)**

**Norsk natur – farvel? En illustrert historie, Unipub 2008 – 277 sider**

Bredo Berntsen og Sigmund Hågvær har vært irrgønne hele sitt liv - ekte fagmenn i naturvern og drevne folkeopplysere om fauna og flora. De står fjellstøtt bak Norges grunnlovs paragraf 110b, som bestemmer at "Enhver har Ret til et Milieu som sikrer Sundhed og til en Natur hvis Produktionsævne og Mangfold bevares." Derfor, igjen med Grunnloven, viker de ikke en tomme: "Naturens Ressourcer skulle disponeres ud fra en langsiktig og alsidig Betragtning, der ivaretager denne Ret ogsaa for Efterslægten". På denne grunn har de forfattet vesentlige påminnelser om de forpliktelse vi som nasjon har påtatt oss. Nå foreligger boken *Norsk natur – farvel? En illustrert historie*, skrevet med synlig sorg i hjertet, som er kommet helt opp i halsen. Slike ting skjer når mennesker er såret av en trist utvikling og proppfulle av angst for de alarmerende utsiktene. Samfunnet turer frem som om Grunnlovens vern om skaperverket ikke gjelder. Det er bokens hovedmelding. Berntsen & Hågvær har følge av et knippe fagfeller, og de virker uroet og lei seg, de også.

*Norsk natur – farvel?* tar sitt tidsriktige oppgjør med den tradisjonelle forestillingen om at det kan være fritt frem for menneskene her på jorden. Og grunnen er såre enkel. Naturens ressurser rekker ikke til det. Vi har heller ingen rett til å betrakte naturen som underlagt oss. Den er naturligvis en dyrebar skatt også helt på egen hånd – den bestandigste del av vår klode. Hver enkelt kan ikke velte seg i alt man kan peke på eller pløye ubegrenset omkring med høyoktan tigger på tanken, basert på idealet om å rekke over mest mulig på kortest mulig tid. Overdrevet forbruk og ekstrem mobilitet står tett sammen, men ingen av delene rimer med det måtehold selve økologien krever av oss. Og likevel presser vi på. Det er derfor nødvendig å forstå at det ikke lar seg gjøre å ha en gjennomsnittelig materiell levestandard på nivå med en tradisjonell kurfyrste, hvis vi samtidig skal ta vare på våre naturlige omgivelser – nå og i fremtiden. Det kan ikke finnes en høyteknologisk maskinpark i ethvert norsk kjøkken. Vi kan ikke sprengfyrte våre hjem til feberhete grader og tilgodese kråkene i samme slengen, pølme vårt personlige skrot vilt omkring, meie ned skogen, jakte og fiske som vi vil, bygge hvor vi vil, ha en privatbil for hvert levende norske menneske osv. Alt dette sprenger de grenser vi må leve innenfor. Og fellesskapet, på vegne av oss alle, kan ikke penetrere eller flytte fjell etter kinesisk mønster, tørrlegge elvefår eller tappe evige innsjøer, synge en høysang til stadig flere energikrevende hes-



tekrefter, skru på oljekranene en gang for alle, tillate giftdumping i havet og forpestet røyk rett til værs fra produksjonsanleggene. Det går ikke i lengden. Derfor må norske borgere forstå at tilværelsen videre ikke kan handle om å lage alt som kan brukes og forbrukes, for siden å produsere mer for å møte den økte kjøpekraften som følger med den økonomiske veksten. Men blar vi i våre egne barnemapper fra den gang uskyld ennå rådet, blir vi minnet om hvor dypt våre forestillinger stikker, og hvor vanskelig det er å komme på bedre tanker. Vi tegnet snorrette kraftledninger og dampende fabrikkpiper som selve bildet på et land på rett vei. Dette skjedde i Einar Gerhardsens dager, da vårt herskende grep over Norges ville natur var det ubestridte midlet mot målet: å utstyre alle norske familier med et treetasjers kjøleskap og omskape det norske samfunn til et forbrukersamvirke. Ja, det er tøft å skulle venne seg til at vi må ønske oss helt andre ting.

Nå bør alle vite at det som før var et grenseløst prosjekt, er blitt moderne galenskap. Riktignok har vi penger nok til å gjøre omtrent som vi vil. Men i det store regnskappet har vi ikke råd til det likevel. Om dette beretter bokens ulike bidrag med engasjement og innlevelse.

*Norsk natur – farvel?* er et solid kampskrift om naturvern, med vekt på skrift og med kamp i annen rekke. Det står godt på siden av tidens tendens, som er å måle temperaturen som stiger og klimaet som forandrer seg, når vi gasser oss som vi gjør. I bokens innledende del er riktignok den

store verden med og de global utviklings-trekkene redegjort for – i kjent stil. Mindre kjent er *Farvels?* hovederend. Det er å sette fokus på bakken og se hva som skjer der. Og mens Al Gore og FN's klimapanel høster verdensomspennende heder for å vekke folk med sine dystre tall og prognoser om hva som rører seg, men som vi ikke kan se, rusler Bredo Berntsen & Co omkring med nærsynt blikk og gjør *sine* notater og tar sine bilder fra norsk natur som lider. For det gjør den, skal vi tro den fyldige dokumentasjonen som nå foreligger. Men om alarmen lyder, er undergangen ikke her riktig ennå. Så drastisk er verken situasjonen - eller redaksjonen av dette verk. En viss nådetid har vi tross alt. Det er simpelthen hysterisk å mene noe annet. Men mye henger i en tynn tråd.

Hva er det som henger sånn?

Vel – listen er lang som et vondt år og peker mot uår.

Natur uten menneskelige inngrep – selve villmarken – skrumper inn, selv i det folketynde Norge. Urbaniseringen av høyfjellet sprer hurtig om seg; vi rydder villig byggeplass til norske familiers feriehjem nummer to eller tre langt ut på viddene og henviser reinflokkene til andre steder. Vår idylliske kyst er ikke lenger som før; det synligste eksemplet er Skagerrakkysten, der strandsonen er overlesset med private ferieinstallasjoner og leden strødd med overdimensjonerte lystfartøy. Fosser temmes og vassdrag tørrlegges; det skjer for

å kunne bygge landet videre med all kraften dette gir. Sårbare våtmarker forsvinner; det er ingen bagatell for dem som vet hva sånne marker betyr for naturens velvære i det hele. Og enten det er norske våtmarker på hell eller neddreping i megaskala av kinesiske kråker, blir vi obs på at tingene henger nøye sammen. Uten våtmarker blir også naboen tørrlagt, mens sultne mark ikke lenger blir spist av kråker, men spiser selv av menneskenes eget matfat og de går dukken på tom mage. Av våre verneverdige urskoger er bare rester igjen; det er som å banne mot kjernen i Norges eventyrfortelling, som jo er lagt nettopp dit. Vi puster tyngre, ettersom de grønne lungene i våre byer og tettsteder tas vekk, én for én. Kulturlandskapets eldgamle verdier blir lett salderingspost i moderne arealplanlegging; samfunnet kan jo ikke stå stille. Botaniske oaser er mindre rike på mangfold enn noensinne før; Norges flora kjemper en hard kamp for tilværelsen. Som leser kan man lett bli like lei seg i møtet med denne skrift på veggen som de forfattere som har skrevet den.

Men: Fremstillingen i *Farvel?* har heldigvis forstand på å lyse opp og gi bildet den riktige balanse og fremheve de vesentlige nyansene. For helsvart er situasjonen nettopp ikke. Det finnes viktige motkrefter som redder naturverdier. Ja, vår egen generasjon har opplevet et veritabelt gjennombrudd for naturens egen sak. Pr i dag er ca 14 prosent av Norges landareal fredet, på det arktiske Svalbard er andelen to tredjedeler. Det betyr at enhver må passe seg der.

Hele bestander av fisk og vilt kan nå vandre i fred. Lufter du hunden, må du med hjemmel i forskrift Om å være sammen med menneskets beste venn, holde din sti lortfri etter deg og den. Norske bilister på ispolerte byveier blir bedt om å pigge av eller betale dyrt, for samferdselsetaten har fått asfaltstøv på hjernen og gir bingen i resten. Fiffer du opp ferietomta du eier, er det straks en alvorlig miljøforbrytelse. Og snart tør ingen lenger pisse i havet. Det monner som kjent. Samfunnet ser deg, og loven tar deg. Politisk makt og innflytelse gis nå bare dem som tar miljøvernets utfordringer på dypeste alvor. Ja, Norges natur har kraftfulle talspersoner i nær sagt alle leire og kan se frem til gode tider i noen millioner år fremover – med mindre det meste blir dampet vekk som straff fra oven. Men så flåsete greit tar ikke Berntsen & Co på disse alvorlige tingene.

Dette er en illustrert beretning, med flotte bilder om alt det *Norsk natur - farvel?* skriver om. Verket passer godt i ryggsekken som følgesvenn på freidig tur i skog og mark. Og ser du deg nøye om, vil du tenke at det slettes ikke er så verst å være der, midt i det frieste vi eier. Norges natur ønsker deg velkommen. Den vinker ikke farvel.

**Marius Hauge**

# Dagsaktuell Gynt med nerve

Over påske skal Vardeteatret på turné med en Peer Gynt-oppsetning med tidligere innsatte og mennesker på vei ut av fengsler i alle rollene. Oppsetningen er formet etter deres egne erfaringer med kriminalitet og fengselsvesen. Gateavisen ble invitert til å se stykket i teatrets lokaler i Rådhusgata 19 i Oslo.

Vardeteatret ble startet i 2001 med fokus på dialogteater overfor arbeidslivet. Fra starten bygget det på interaktive prinsipper, der publikum gjerne ble stilt spørsmål og engasjert på andre måter under og etter forestillingene. I dag drifter teatret større kulturelle og humanistiske prosjekter, der de blant annet hjelper innsatte i norske fengsler på veien til frihet etter lang tid i isolasjon. Det er i denne forbindelse de har satt opp Peer Gynt med bare straffedømte i rollene.

- I fjor spilte vi et stykke som het *Fri til å sone*, forklarer regissør Jo Skjønberg etter endt forestilling.

- Da vi spilte stykket i fengslene, var det alltid noen som kom bort etter forestillingene og spurte hvordan de kunne komme i kontakt med teatret. Derfra begynte vi en prosess hvor vi samtalte med dem. Da det nærmet seg slutten av soningen, anbefalte vi for fengslene at de burde delta. Det er viktig å bemerke at vi har ett års arbeidstrening for de aktuelle, slik at man er her en full arbeidsdag fra ni til fire.

*Hvordan løser dere problemet med skuespillere som sitter inne mens stykket spilles?*

- De av skuespillerne som sitter inne er på åpen soning. De går hit på jobb om morgenen og tilbake igjen om kvelden. Når de kommer ut i løpet av våren, er vi broen fra fengselet til samfunnet i den vanskelige prosessen det er.

## Et inspirerende sted å være

Steinar Sande som spiller Peer Gynt kommer opprinnelig fra Porsgrunn. Han har tidligere jobbet og levd et ordinært familieliv, men sittet det siste halvannet året i fengsel etter han ble tatt med 10,5 kilo hasj. Selv om han alltid har vært interessert i teater, er dette første gang han har drevet aktivt med det selv.

- Det var en ren tilfeldighet at jeg ble involvert i prosjektet, forklarer han.

- Etter å ha sittet inne i litt over et halvt år, kom jeg til Bastøy. Der hang det en lapp om Vardeteatret. Først tenkte jeg at dette ikke var noe for meg, men da jeg ble med noen som allikevel skulle dit for å prate med dem og jeg kom innenfor døren, kjente jeg at *ja, her er det godt å være*.

*Er det noe du synes har vært utfordrende ved å være med på prosjektet?*

- Du må jo bryte grenser hos deg selv. Det blir mye krangling og frustrasjoner. Nå er jeg en person som liker meningsbryting, men det er klart, det er oppturer og nedturer hele veien.

*Kan du si noe om hva du har lært av å involvere deg i det?*

- I tillegg til å lære om teater, har jeg lært mye nytt om meg selv som menneske. Jeg er blitt kjent med nye, flotte mennesker, og har lært mye om kommunikasjon, som for eksempel samhandling, bevegelse til musikk og den type ting.

## Ut på turné

Stykket fant sted på gulvnivå med publikum på alle sider, noe som skapte en spesielt tett og nær stemning. I tillegg var stykket formet etter skuespillerens erfaringer med kriminalitet og fengselsvesen, slik at de eksistensielle spørsmålene i stykket ble aktualisert opp mot dette. For å sitere teatrets egen motivasjon: *I vår Peer Gynt spør vi: Går vi utenom når vi rehabiliterer med den ene hånden og straffer med den andre, eller igjennom? Dømmer vi mennesker til livsvarig gjeldsslaveri etter at de har gjort opp for seg? Fører isolasjon til tap av seg selv og av kommunikasjonsevnen? Hva er så alternativet? Fotlenken eller Solveigs kjærlighet?*

*Hva vil dere si til innsatte i norske*

*fengsler som blir inspirert av stykket og til og med kanskje får lyst til å forsøke å involvere seg i teatret?*

- Helt generelt er rådet mitt å gripe sjansen til å gjøre noe konstruktivt, sier Lasse Sande.

- Hvis du ser et alternativ til å bare sitte på cellen eller vasse rundt på Bastøy og surre, så hvorfor ikke? Hvis du føler at du har et minste snev av kreativitet, så grip sjansen.

- Vi skal spille denne forestillingen både utenfor murene og innenfor murene mellom påske og St. Hans, forteller regissør Jo Skjønberg.

- Da er det opp til interesserte tilskuere å ta kontakt med oss etter forestillingen. Eller man kan ta kontakt med teatret direkte her og nå.

For turnédatoer og mer informasjon kan man besøke teatrets nettsider på [www.vardeteateret.org](http://www.vardeteateret.org). Et besøk anbefales på det varmeste.

## Pål Flakk

# Oslo, 2040: del 3

Del 3: Neste morgen planlegger jeg prosjektet med gravstøtten. I leiligheten er det mye å ta tak i, men den gamle lagret sikkert også saker og ting i en bod på loftet. Den har jeg aldri vært inne i.

Jeg går opp og finner frem til boden, men finner ikke nøkkelen, jeg bryter den opp. Bodene er full av gulnede aviser. Lukten av aviser har jeg ikke kjent på årevis. Duftene får meg til å minnes tiden med den gamle. Det er merkelig hvordan lukt åpner sansene. De daglige avisene sluttet de å produsere på midten av 20-tallet. Å gi ut aviser på all verdens språk på papir krevde for mye naturressurser og unødvendig mye frakt. Nå lastes avisene inn i forskjellige former for digital teknologi. Selv foretrekker jeg den typen som kan brettes ut og har samme størrelse som de gammeldagse avisene. Her kan jeg arkivere artiklene som interesserer meg. Svært ofte trykker jeg på de grønne blinkende hjertesymbolene som dukker opp

her og der. Hvert trykk gir et lite bidrag til nødvendige prosjekter rundt omkring på planeten. Det afrikanske kontinentet ble skaffet rent vann gjennom slike aksjoner. Utrolige summer fra millioner av givere fra hele planeten kommer inn og de internasjonale ingeniørtroppene rykker ut. De unge er aktive, og jeg er glad for å kunne bidra. Det er små summer det dreier seg om, fem eller ti spenn for et trykk, men vi kan alle være med på å yte noe for det globale fellesskap.

Boden er stappfull. Jeg tar med en bunke av de gamle avisene ned i leiligheten. Den første avisen jeg blar opp i er fra 1. november 2022. 60 års gratulasjonen til den tidligere helse- og omsorgsminister Bjarne Håkon Hanssen er givende lesning. Den

gamle hadde stor sans for denne politikeren som begynte den humane behandlingen av de narkomane. Hans menneskelige måte å gripe fatt i dette samfunnsproblemet på smittet etter hvert over på hele helsevesenet. Tidligere var det en blanding av streng moral og stigmatisering som møtte nettopp denne gruppen, de ble til en slags pariakaste.

Den gamle mente at mange av dem som falt utenfor og ruset seg bort ofte var de mest følsomme og åpne. De klarte ikke det umenneskelige presset i konsumsamfunnets siste fase.

En annen artikkel forteller om suksessen med det nye planetære skolesystemet som nå har utryddet analfabetismen. I 2010 var det fremdeles over 800 millioner analfabeter på vår kjære klode. Med menneskerettighetene som grunnmur fungerer systemet og bringer de forskjellige kulturer og religiøse systemer inn i en felles retning.

Det er også en bildeserie av hva de internasjonale ingeniørtroppene har fått til. Da kommunikasjonen ble satt i høysetet og våpnene lagt ned, viste det seg at de militære satt på løsningen av det mangfold av oppgaver som var ugjort. Det ble frigjort enorme summer som tidligere ble brukt til å utvikle avanserte og dyre våpensystemer, nå investeres det i å bygge opp og skaffe et noenlunde likt utgangspunkt for de forskjellige landområder. Spesielt tilgangen til rent vann, helsestell og skolegang ble prioritert. Med støtte fra de internasjonale selskapene gikk utviklingen raskere enn mange hadde forutsett, men i 2022 sto fremdeles mye igjen. Det er nesten utrolig hva som har skjedd på de 18 årene siden artikkelen ble skrevet.

## Harald Medbøe

# Fra spisestedets kokebøker

## Ruccolasuppe

### Ingredienser

450 g potet  
1 løk  
2 fedd hvitløk  
2 bokser ruccola  
0,5 l vann og en kube buljong  
(Erstatt gjerne med grønnsakskraft)  
0,7 l melk  
0,2 l soyarømme  
80 g soya kremost  
2 ss olje

### Fremgangsmåte

Varm løk og hvitløk i oljen til den blir myk.  
Tilsett kraft og poteter og småkok i 20 minutter  
Tilsett ruccola og småkok i 2 minutter.  
Knus alt og tilsett kremost og rømme.  
Varm forsiktig opp og server

## Viltsaus

### Ingredienser

2 ss margarin  
4 ss hvetemel  
1 dl soyarømme  
8 dl vann og en soppbuljongterning  
5 stk knuste einerbær  
1 ss rørte tyttebær  
50 g kantareller, eller annen sopp  
2 ss soppsoyasaus (eller mørk soya)  
Salt & pepper

### Fremgangsmåte

Surr margarin med mel og spe forsiktig, under omrøring, med vannet. Tilsett buljong, soya og einerbær og småkok i 10 minutter.  
Surr soppen gylden og ha i sausen.  
Bland inn rømme og tyttebær og smak til med salt og pepper

## Paranøttkarbonader med viltsaus, surret rosenkål og søtpotetstappe:

### Karbonader

#### Ingredienser

350 g paranøtter, finkuttede  
1 løk, strimlet  
2 dl vann + 1 buljongterning  
(kan erstattes med 2dl grønnsakskraft)  
1 ss soyasaus  
3 ss sammalt mel  
4 ss havregryn  
2 tomater, finkuttede  
100 g brødrasp  
3 ss persille  
Salt & pepper

#### Fremgangsmåte

Surr løk forsiktig i 5 min. Bland i hvetemel, så vann og soyasaus.  
Ha i en bolle med tomater, nøtter, brødrasp, havre og persille. Bland godt og ha i en oljet brødforn.  
Stek i 35-45 min på 170 grader

## Surret rosenkål

### Ingredienser

2 løk  
450 g rosenkål, delt i to  
1/2 ts paprikapulver  
2 ts balsamicoeddik  
3 ss vann  
1 fedd hvitløk  
1/4 ts sukker  
Salt & pepper

### Fremgangsmåte

Surr løk gylden i 5 minutter i en stekepanne.  
Ha i rosenkål, hvitløk og paprikapulver, og surr det hele i 10 minutter.  
Ha i balsamicoeddik, vann og sukker, og la det dampe i 5 minutter



## Søtpotet-stappe

### Ingredienser

1 kg søtpotet  
2 ss soyamargarin  
4 ss soyافلøte  
2,5 dl soyافلøte  
Revet muskatnøtt  
Salt & pepper

### Fremgangsmåte

Del potetene i 4 og kok dem møre i vann i 15-20 minutter.  
Hell av vann og mos grovt med gaffel.  
Bland inn margarin og fløte. Rør inn melken til ønsket konsistens.  
Smak til med muskat, salt og grovt malt pepper, helst hvit



## Blakk? GATV hjelper deg!

Vi vet at mange av dere nå har vendt dere til å bruke bare 15 kr per middag, og utålmodig venter på nye oppskrifter for å skape variasjon i deres *Fattige Jævla Kjøkkener*. Gud Jerman har dessverre vært for opptatt med å være TV-stjerne på Gateavisas sendinger på Frikanalen til å bidra tekstlig til de fattige.

Men det er jo ikke noe problem, for dere kan jo bare ta en titt selv, selvom dere ikke gidder å betale for RiksTV-dekoder! Hele første sesong

GATV ligger på nett, med 6 episoder "Fra En Fattig Jævels Kjøkken" – bl.a., det er masse annet kult stoff der også som du kan nyte, etter at du er blitt god og mett (og avhengig av penga, kanskje også stein).  
Har du egne gode ieer eller variasjoner av oppskriftene til Stein, så send en mail – kanskje du t.o.m. kommer på TV!

Skriv til [st.jermans@yahoo.co.uk](mailto:st.jermans@yahoo.co.uk)



[www.GATV.no](http://www.GATV.no)

# Arbeidskollektivet i sjakkfinale



Foran til venstre ser vi Arbeidskollektivets deltagere Endre Dahlsrud, Martin Østveit og Lars Gunnesdal. Lenger bak kan Geir Gjermstad skimtes, mens Malis Zaldo ikke er mulig å se. Her fra Gruppefinalen mot TV2/Nettavisen.

Etter den dystre fjorårsesongen som egentlig endte med nedrykk, så har 2008/2009 sesongen vært en veritabel dans på roser.

Det hele begynte med at til tross for at vi kom sist i bedriftsjakkligaen i fjor og dermed rykket ned igjen i 2. divisjon, så bestemte man seg for at 2008/2009 sesongen skulle bli et prøveprosjekt med kun en divisjon. 15 lag ble delt inn i to tilnærmede likeverdige grupper, hvor av de fire beste fra hver gruppe gikk videre til kvartfinale og cup-spill.

Årets lag i Arbeidskollektivet er på papiret ikke bedre enn det laget som tapte så og si alle kampene i fjor og "rykket ned" til andre divisjon. En vesensforskjell fra i fjor er at i år har man vært i stand til å stille et slagkraftig og forholdsvis edruelig lag. Det har også vært til stor hjelp at lagleder Martin Østveit, som det må sies har hatt en ganske miserabel sesong rent sjakkmessig, men har kompensert kraftig med å være en sta og masende lagleder, har sørget for et sterkt lag nesten hver eneste runde.

Gruppespillet ble en fryd sett med Arbeidskollektivets øyne. Først fikk NAV og Posten II klask, før vi litt uventet måtte nøye oss med uavgjort mot et samlet lag fra Statisk Sentralbyrå og Skattedirektoratet. Deretter ble det seiere mot Posten I og Telenor Nexans. Dermed var det duket for en spennende gruppefinale mot TV2/Nettavisen som vi tapte knepent og litt småsurt 2-3. Til tross for tapet så var vi allerede for lengst klar for kvartfinalene før den siste runden mot COOP som vi forøvrig knuste 4,5-0,5.

Kvartfinale motstander ble DnB Nor. Kampene ble spilt i svært hyggelig Hjelmsgate distanse hos våre naboer Oslo Schackselskap. Kampen ble svært spennende til tross for at vi tidlig ledet 2,5-1,5. Første bordet ble avgjørende. Dersom DnB Nor vant på første bordet ville de gå videre p.g.a. seier på høyeste bord. Vår ankermann, Gudmund Stenersen, slo imidlertid bankmannen som var solid ratingfavoritt. Resultatet ble da flatterende nok 3,5-1,5 i Arbeidskollektivets favør. Eller som Nettavisen skrev: "I tre timer var det helt åpent. Så var den første semifinallisten klar: DnB Nor gikk ned mot Arbeidskollektivet - et jevnt, sterkt lag som har imponert hele sesongen."

I semifinalen ble motstanderen Telenor BIL. Nok en gang ble det svært spennende helt til siste slutt. I et forrykende tidsnødsdrama vant vår mann Joakim Larsen det avgjørende partiet. Godt å se at han går i sin fars fotspor. Resultatet ble nok en

gang hyggelige 3,5-1,5 i vår favør. Dermed er Arbeidskollektivet utrolig nok i en historisk finale i bedriftsjakkens gjevreste liga. Finalemotstander blir TV2/Nettavisen som slo Posten I i den andre semifinalen. Det blir tøft å slå TV2/Nettavisen men ikke umulig. De har et sterkt lag med en stormester som ankermann og har vunnet serien de tre siste sesongene. Det er på høy tid å vippe de ned fra stolen, og det akter vi å gjøre. Finalen spilles i Telenors lokaler på Fornebu 29. april. Da blir det også premieutdeling og lynsjakk-turnering for de andre taper lagene.

Til slutt så må Lars Gunnesdal nevnes, lagets ubestridte toppscorer med full pot i samtlige runder. Spesielt underholdende var det i første runde mot våre favorittrivaler, NAV. Under ser vi Gunnesdal bruke nådeløs psykologi i sin maltraktering av NAV sin representant. Kommentarene er ved Lars Gunnesdal selv:

Gunnesdal, Lars - Kongevold, Hans-Inge Sjakkalliansen 2008/0915.10.2008

1.e4 d5 2.exd5 Nf6 3.d4 Bg4 4.Be2 Bxe2 5.Qxe2 Qxd5 6.Ne6 7.Bf4 Bd6 8.c4 Qa5+ 9.Bd2 Qa6 10.b4 c6 11.Bc3 0-0 12.0-0 Nbd7 13.Re1 b5 14.c5 Bc7 15.a4 Qb7 16.axb5 cxb5 17.Ne5 Bxe5 18.dxe5 Nd5 19.Qe4 a5 20.bxa5 Nxc5 21.Qf3 22.Bd4 Qb5 23.Nd2 Nb7 24.Ne4 Rxa5 25.Rxa5 Nxa5 26.QNf4 27.Qf3 Ng6 (se diagram).

Stillingen i matchen var her 2-2, så utfallet i dette partiet var avgjørende. Kongevold har brukt opp mesteparten av tiden så på å spille kjipt, og har spilt seg fram til en vunnet stilling. Derfor var det ingenting annet å gjøre for hvit enn å prøve å strede åpenbart skjøre motstanderen til å gjøre en brøler. 28.Bc8? Kongevold viser at han ikke har noen planer om å bryte Arbeidskollektivets ubrutte seiersrekke over NAV. 29.Nd6 Qxc5 30.Qxf7+ Kh8 31.Qxe6 Viktig mellomtrekk. Gleden over å innse at matchen snart var vunnet ble her kun overgått av synet av en motstander på god vei mot et nervøst sammenbrudd. Rf8 32.Nf7+ Rxf7 33.Qxf7 Qe7 34.e6 b3 35.Rc1 Qxf7 36.exf7 h5? Løpet var allerede kjørt for Kongevold, men dette gjør det hele så mye mer ydmykende! [ 36...h6 37.Rc8+ Kh7 38.f8Q Nxf8 39.Rxf8 b2 40.Rb8 Nc4 41.f3...og hvit vinner lett.] 37.Rc5! Nf8 38.Rxh5+ Og her måtte en skjelvende NAV-byråkrat strekke labb, vel vitende om at han hadde søla bort en viktig symbolsk seier. 3-2 til oss! 1-0

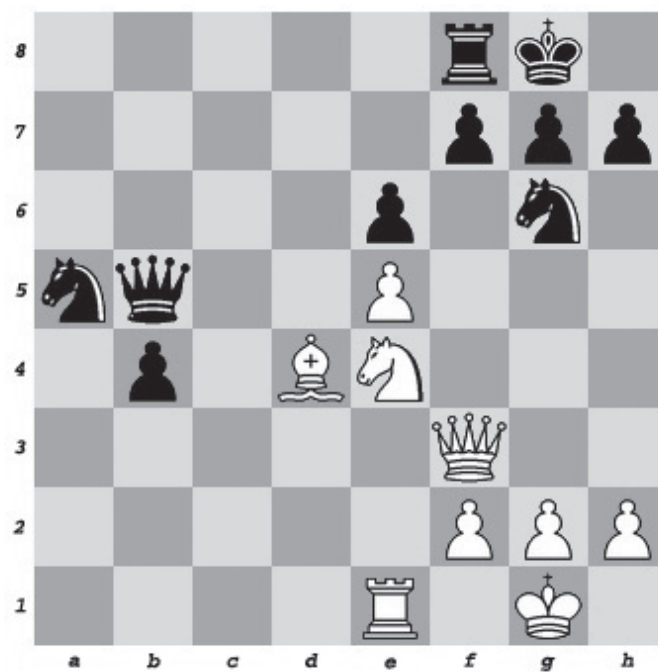
## Arbeidskollektivets kamper i gruppespillet:

1. runde: Arbeidskollektivet - NAV 3-2
  2. runde: Posten II - Arbeidskollektivet 1,5-3,5
  3. runde: Arbeidskollektivet - SSB/SKD 2,5-2,5
  4. runde: Posten I - Arbeidskollektivet 2-3
  5. runde: Arbeidskollektivet - Telenor Nexans 3,5 - 1,5
  6. runde: Arbeidskollektivet - TV2/Nettavisen 2-3
  7. runde: Coop - Arbeidskollektivet 0,5 - 4,5
- Kvartfinale: DnB Nor - Arbeidskollektivet 1,5 - 3,5  
Semifinale: Arbeidskollektivet - Telenor BIL 3,5 - 1,5

## Sluttstillingen i gruppespillet sesongen 2008/2009:

TV2/Nettavisen	7 5 1 1 11 25,0
Arbeidskollektivet	7 5 1 1 11 22,0
Posten I	7 3 3 1 9 21,0
Posten II	7 3 2 2 8 18,0
NAV	7 2 2 3 6 17,0
SSB/SKD	7 2 2 3 6 16,5
Telenor Nexans	7 2 1 4 5 14,5
Coop	7 0 0 7 0 5,0
Telenor BIL	7 6 0 1 12 25,0
Sporveiene	7 5 0 2 10 24,5
DnB Nor	7 5 0 2 10 23,5
Club Clave	7 5 0 2 10 19,5
NSB	7 3 0 4 6 13,5
Veritas	7 2 0 5 4 12,0
Aftenposten	7 2 0 5 4 11,5

Slik leses tabellen: Navn, antall kamper, seire, uavgjort, tap, lagpoeng og individuelle poeng.



Sjakkklubben Sorte bønder trenger flere spillere. Har du lyst til å knuse storkapitalen i sjakk? Møt opp på sjakkspillekveld på Spisestedet, Hjelmsgate 3, torsdager fra kl 19 og utover hele kvelden!

# Undergrunnen, levert hjem i stua

## Abonnement

Med et abonnement går du ikke glipp av et eneste nummer, og får dem levert rett hjem i postkassa av en kjekk, uniformert utsending fra Staten.

6 nr.: kr. 150,-

10 nr.: kr. 250,-

20 nr.: kr. 400,-

## Gatepakka

50 tidligere Gateavisa, unike samlerobjekter som fremdeles er like aktuelle, for bare kr. 500! Hundrevis av sider, fra snart 40 år med undergravende ideer og avvikende underholdning.

Vi lover deg, du vil aldri bli den samme igjen etter disse!

Er du ikke tøffpustet nok for alle 50 numrene, kan du bestille et utvalg på 10 aviser for lusne 150 spenn.

## Bestilling

Du kan bestille abonnement, Gatepakka, bøker mm. via vår nettside [www.gateavisa.no](http://www.gateavisa.no)

Du kan også bestille ved å betale direkte inn på vår konto 0540.08.85615.

Husk å skrive på giroen hva du betaler for, og tydelig avsender.

Vi betaler hele den svinedyre porto for deg!

## Nedlastbar PDF

Gateavisa sitter ikke og puger på sin produksjon, med copyright-lovgivningen som en mur rundt oss.

Tvertimot, vi gir det hele bort gratis! Alle tidligere nummere ligger som PDF-dokumenter på nettsidene våre. Bortsett fra nyeste nummer, det legger vi ut etter neste utgave.... Vi må få inn noen kroner til trykkeri-regninger også. Og let's face it, det er noe helt annet å sitte i kosekroken med en Gateavisa på papir, ekte innrøkt fra Hjelmsgate, enn å lese på en skjerm.



## Hvor kan jeg få tak i Gateavisa?

Gateavisa selges i Narvesen / Mix og på Ark Bokhandel over hele landet. Dessverre er det ikke alltid det lokale utsalget er framsynt nok til å ha avvikernes organ på hylla. Der- som du henger deg på betjeningen bestiller de nok blekka for deg. Gi aldri opp!

Spør gjerne etter Gateavisa hver gang du er inne på Narvesen, Ark eller et lokalt bibliotek hvor som helst i landet. Slik er du med på å spre vårt glade budskap til nye krinker og kroker av tilværelsen, og blir med det en fødselshjelper for anarkiet i Noreg.

## Gateavisa selges fast følgende steder i Oslo:

Akademika (Blindern)  
Bokcafeen Jaap (Hjelmsgate)  
Comix Antikvariat (St. Hanshaugen)  
Hemp House (Akersgata)  
Humla (Hausmania)  
Pretty Price Antikvariat (Dronningensgt)  
Scorpius (Grünerløkka)  
Shangri-La (Jernbanetorget)  
Tronsmo Bokhandel (Tullinløkka)  
Samt på Ivar Matlaus Bokkafé i Trondheim.

God fordøyelse!

## Gratis tilsendt til fengselet

Alle som er tvangssendt til kost og losji på statens regning, får tilsendt Gateavisa gratis. Send oss et brev eller en epost med soningsadresse og hvor lenge du må sitte der.



7g!

# Kellogg's®

# COFFEE FLAVOR

Michael Phelps:  
*The Original  
and Best®*

